

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Creșterea gradului
de utilizare

a
fondurilor fixe

OBIECTIVE
ACTIUNI
REZULTATE

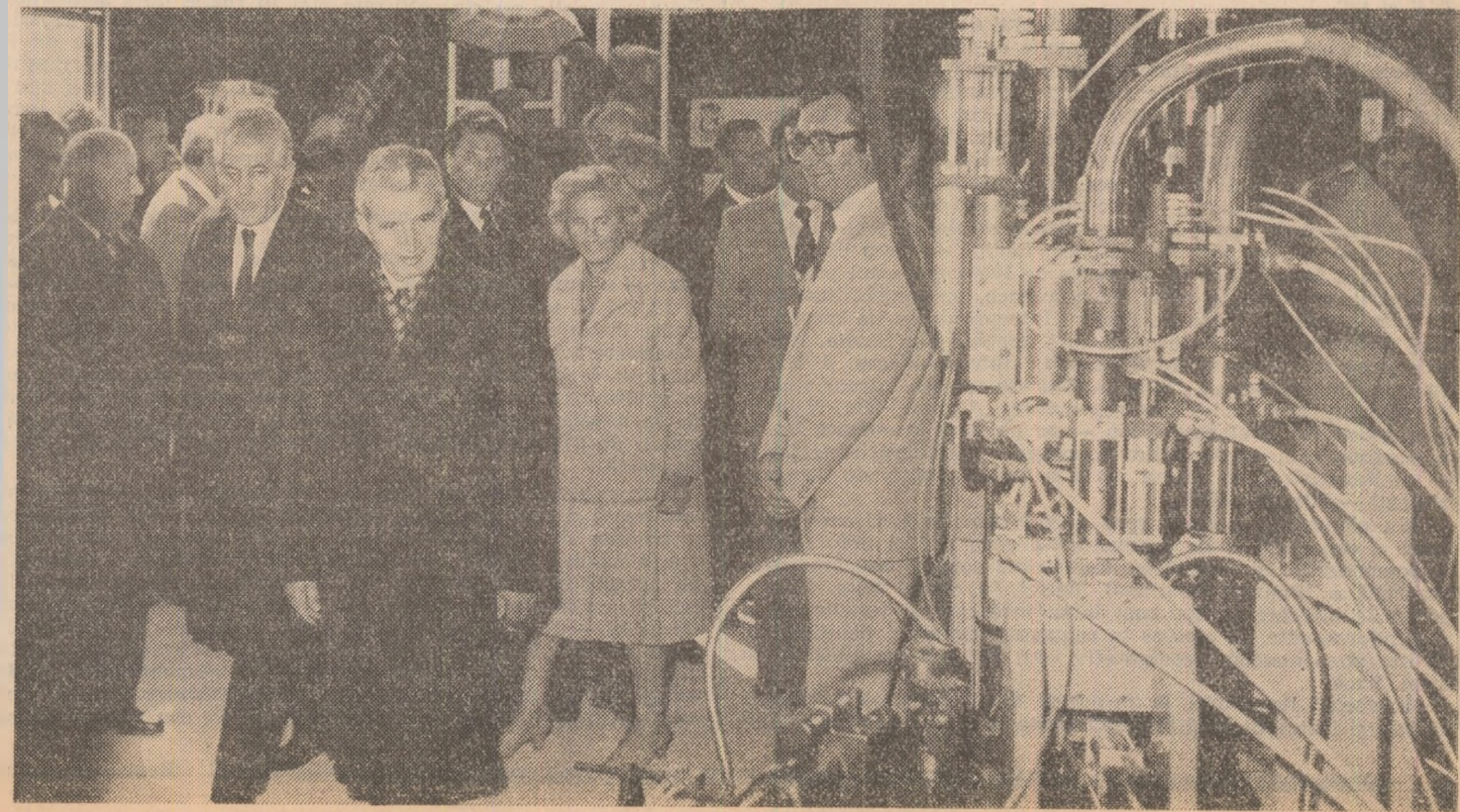
Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în piețe ale Capitalei

Înscriindu-se în preocupările constante ale secretarului general al partidului pentru creșterea continuă a nivelului de trai al întregului popor, vizita a prilejuit analizarea modului de îndeplinire a măsurilor stabilite privind aprovizionarea corespunzătoare a populației cu produse agroalimentare.

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A INAUGURAT CEA DE-A 8-A EDIȚIE A TÎRGULUI INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI

Actuala ediție a Tîrgului ilustrează în mod elocvent dinamismul industriei noastre – puternic angajată pe calea modernizării și ridicării competitivității produselor românești – precum și largile posibilități de participare a României la diviziunea internațională a muncii, la promovarea colaborării și cooperării economice reciproc avantajoase cu toate statele lumii.

Cerință de bază pentru realizarea

integrală a planului

Utilizarea eficientă a fondurilor fixe

INSEMNAȚELE eforturi de investiții ale statului au făcut ca economia românească să dispună în prezent de o puternică bază tehnico-materială modernă, valoarea fondurilor fixe instalate fiind în prezent de peste 2 000 mld. lei, din care circa 2/3 au o vechime de sub 15 ani. Numai în anul 1981 au fost puse în funcțiune circa 560 noi capacități industriale, concomitent cu modernizarea unui număr însemnat de întreprinderi, secții, ateliere, linii tehnologice ș.a. Potrivit programului de investiții, în acest an se prevede punerea în funcțiune a 800 noi capacități de producție, din care peste 740 în industrie.

Existența acestui puternic potențial productiv obligă la mobilizarea eforturilor colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderi și centrale industriale în vederea utilizării tuturor capacităților de producție la parametri cât mai înalți, condiție hotărâtoare a realizării unor producții superioare, obținerii unor beneficii cât mai mari și unei eficiențe economice ridicate.

De ce decalaje între prevederi și realizări ?

AN DE AN a crescut simțitor nivelul realizat al indicilor de utilizare a fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, precum și al mașinilor unelte. Realizările din prima parte a anului indică, de asemenea, sporuri însemnate la unele utilaje de bază, în comparație cu perioada corespunzătoare din anul trecut. Astfel, dacă ne referim la utilajele tehnologice specifice unor subramuri ale industriei, se remarcă creșteri în ce privește utilizarea **extensivă** la furnale (96,9% în sem. I 1982, față de 96,2% în sem. I 1981), instalații de laminare pentru țevi fără sudură (65,4% ; 61,3%), instalații specifice pentru producerea de diode (79,9% ; 76,4%), mașini și utilaje pentru fabricația lămpilor fluorescente (85,7% ; 72,2%), cuptoare pentru producerea negrului de fum (75,0% ; 68,9%), instalații pentru producerea amoniacului (90,3% ; 88,9%) etc.

Dacă ne referim la utilizarea fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor-unelte, echipamente de înaltă tehnicitate, de a căror funcționare depinde în mare măsură realizarea în condiții optime a sarcinilor de producție planificate, trebuie să remarcăm preocuparea multor întreprinderi pentru asigurarea unei cât mai bune încărcări a acestui parc. Astfel, în cazul întreprinderii de construcții de mașini Reșița, întreprinderii de utilaj chimic și forjă Rm. Vilcea, întreprinderii de tractoare și mașini agricole Craiova, întreprinderii de pompe București, întreprinderii de strunguri Tirgoviște și altele, care și-au organizat producția pe linii tehnologice, fondul de timp disponibil de lucru a fost utilizat în proporție de 100% în cursul primului semestru al anului în curs. De asemenea, un număr însemnat de întreprinderi — printre care : întreprinderea de mecanică fină și întreprinderea de piese auto, ambele din Sinaia, întreprinderea de mașini grele București, întreprinderea „1 Mai”-Ploiești, întreprinderea „Timpuri Noi”-București, întreprinderea de dulmenți grei Ploiești, întreprinderea „Unirea”-Cluj-Napoca, întreprinderea „Balanța”-Sibiu — cu pondere însemnată în ramura industriei construcțiilor de mașini și prelucrării metalului — au înregistrat, în prima parte a anului, indici de utilizare ridicați — între 95—100%.

Un element important care a contribuit la încărcarea mai bună a capacităților de producție l-a constituit și preocuparea întreprinderilor și centralelor industriale pentru reducerea substanțială a timpului neutilizat. Astfel, în cursul trim. II a.c. măsurile aplicate pentru mai buna încărcare și funcționare a mașinilor unelte au condus la reducerea timpului neutilizat la 37 ore pe o mașină, comparativ cu 70 ore pe mașină în trim. I a.c.

În același timp, însă, la un număr destul de mare de mașini utilaje și instalații, realizările obținute în prima parte a anului

se situează la un nivel inferior atât față de prevederile planului pe 1982, cât și de realizările din perioada corespunzătoare a anului precedent : la combine de abataj (78,8% realizat în sem. I 1982, față de 85,0% plan și 82% realizat în sem. I 1981), la instalații de turnare continuă a oțelului în semifabricate (46,4% ; 70,0% ; 76,2%) ; la instalații pentru producerea benzului prin dezalchilarea toluenului (55,4% ; 90,0% ; 76,6%) ; la instalații pentru producerea fibrelor artificiale (86,6% ; 95,0% ; 88,9%) ; la instalații pentru producerea polietilenei (78% ; 97% ; 95,7%) ; la prese hidraulice pentru plăci innobilate (74,4% ; 91% ; 81,5%) ; la mașini de țesut fire tip mătase, automate, fără suveică (71,8% ; 80,0% ; 74,8%). Nerealizarea indicilor de utilizare prevăzuți la nivelul stabilit a afectat negativ și îndeplinirea producției fizice îndeosebi la lignit și cărbune brun sortat, oțel brut, țevi din oțel, polietilenă de mare densitate, acid sulfuric, anvelope ATA, plăci innobilate, încălțăminte cu fețe din piele etc. Aceste pierderi de producție ar fi putut fi înlăturate dacă factorii de răspundere din centralele industriale și unitățile respective ar fi acordat o mai mare atenție evitării perturbațiilor ce au existat în aprovizionarea tehnico-materială — cauzate de altfel în cea mai mare parte de nerealizarea zilnică a programelor de producție —, limitării opririlor accidentale în funcționarea utilajelor, asigurării forței de muncă calificate, lărgirii cooperării și colaborărilor în producție cu alte întreprinderi de profil.

Se cuvine să menționăm faptul că nici în cazul mașinilor-unelte prevederile de plan pe ansamblu nu au putut fi îndeplinite ca urmare a înregistrării unor întreruperi mari în ce privește funcționarea parcului de mașini unelte, îndeosebi la întreprinderea „Automecanică”-Mediaș, întreprinderea mecanică Botoșani, întreprinderea „Vulcan”-București, întreprinderea de utilaj minier Filipești, întreprinderea „Hidromecanică”-Brașov, întreprinderea mecanică Alba Iulia, întreprinderea de utilaj greu Craiova. La unele din aceste întreprinderi, indicele înregistrat prezintă valori chiar sub 65%, ceea ce presupune că mașinile unelte nu sînt utilizate nici în regim de 2 schimburi pe zi. Considerăm că este de datoria întreprinderilor deținătoare de strunguri Carusel cu diametrul de prelucrare de la 3 001—6 000 mm, mașini de frezat universale și orizontale, mașini de prelucrat roți dințate cilindrice și conice, să acorde mai mare atenție încărcării și utilizării acestor mașini-unelte, la care indicii de utilizare realizați se situează mult sub prevederile de plan, la unele grupe chiar sub nivelul realizat în perioada corespunzătoare din anul precedent.

În legătură cu indicii care exprimă utilizarea fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor, am dori să exprimăm părerea că **nu întotdeauna obținerea unor indici ridicați presupune și o bună încărcare a capacităților respective**. Ne referim la faptul că uneori mașinile sau utilajele respective sînt menținute în stare de funcțiune, fără însă a produce la întreaga lor capacitate tehnică. Aceasta presupune risipă de energie, combustibili, forță de muncă etc. De aceea, este imperios necesar ca în analiza gradului de încărcare a capacităților de producție să fie în atenția factorilor de răspundere din întreprinderi atât indicii de utilizare extensivi, cât și cei care exprimă utilizarea intensivă.

Așa cum prevăd actele normative în vigoare, trimestrial se analizează nivelul dotărilor, în funcție de gradul de îndeplinire a indicilor de utilizare prevăzuți în plan pentru parcul de mașini-unelte, utilaje tehnologice, de transport și construcții. Pe această bază, a fost propusă diminuarea dotărilor la unele unități, cu mașini și utilaje în valoare de peste 250 mil. lei (M.I.C.M. — 104 mil. lei, M.I.C.M.U.E.E. — 54 mil. lei, M.I.L.M.C. — 41 mil. lei, M.A.I.A. — 29 mil. lei etc.). Paralel cu această acțiune, este necesar ca întreprinderile să disponibilizeze acele utilaje la care încărcarea nu este corespunzătoare. Nu este posibil ca utilaje de înaltă complexitate, unele din acestea aduse

chiar din import, să fie neutilizate sau utilizate într-o proporție redusă. Din acest punct de vedere se impune ca întreprinderile, centralele și ministerele să acționeze mai energic pentru reintroducerea în circuitul economic a tuturor mașinilor și utilajelor refolosite sau cele cu uzură avansată — să fie valorificate, prin dezmembrare, ca piese și subsansamble de schimb.

Așa cum s-a arătat mai sus, gradul de folosire a capacităților de producție este caracterizat și prin indicii care exprimă utilizarea intensivă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor. De altfel, trebuie reamintit că una din caracteristicile actualului cincinal este producția de tip intensiv. În concordanță cu această orientare este necesar să se acorde un rol preponderent factorilor intensivi, de eficiență în creșterea economiei, concomitent cu adâncirea gradului de utilizare a materiilor prime și obținerii unor produse de valoare economică ridicată. Este meritoriu faptul că realizările pe primul semestru al anului în curs sînt superioare planului la o serie de mașini și instalații, cum sînt: combine de înaintare (unde s-a obținut o producție medie de 2,76 mc volum excavat — cărbune pe oră și combină, față de 2,40 mc planificat), combine de abataj, convertizoare de oxigen, instalații pentru producerea sodei caustice prin electroliză, instalații pentru producerea etilenei și polietilenei de înaltă și joasă presiune, mașini de țesut fire tip lînă etc. În același timp, indicii prevăzuți la unele utilaje importante se situează sub nivelul planificat, ca de exemplu la excavatoarele cu roată cu cupe pentru cariere de lignit, cuptoare electrice pentru oțel, laminatoare de sîrmă, instalații pentru producerea acidului sulfuric, instalații pentru producerea îngrășămintelor complexe, mașini de țesut fire tip bumbac etc.

O primă cauză a acestei situații o constituie modul de încărcare a capacităților de producție. În multe cazuri au fost alocate prin plan, unor capacități de producție aparținînd M.I.C.M., M.I.Ch., M.I.L.M.C., sarcini cu mult inferioare volumului real de prelucrare a lor. Aceasta a condus în dese situații atât la folosirea incompletă a capacităților respective, cît și la unele desincronizări în producția diferitelor ramuri și sectoare ale activității, la dezechilibre în balanțele materiale. Este cazul ca la fundamentarea gradului de încărcare a capacităților de producție, în special a celor noi, să se țină seama în mai mare măsură atît de volumul producției ce urmează a fi obținută, cît și de structura acesteia, în așa fel încît să se poată planifica din timp întreaga sortimentație solicitată pe utilajele aflate în exploatare, evitîndu-se pe cît posibil achiziționarea altora noi.

În același timp, în unele întreprinderi aparținînd în special M.I.C.M., M.I.Ch., M.T.Tc. etc. nivelul mai scăzut de utilizare a mașinilor și utilajelor este și rezultatul preocupării mai puțin susținute din partea unor factori de răspundere pentru promovarea largă și stabilizarea forței de muncă de înaltă calificare, pentru policalificarea lucrătorilor, insuficienței, în unele cazuri, a cursurilor de pregătire și calificare, întîrzieri, uneori nejustificate, în promovarea progresului tehnico-științific etc. Se impune ca fiecare minister, centrală și întreprindere să acționeze mai consecvent pentru ridicarea continuă a productivității muncii, pentru asigurarea unei folosiri depline a bazei materiale proprii, în scopul sporirii rezultatelor muncii productive și ridicării eficienței economice.

Asigurarea utilizării depline a tuturor capacităților de producție, îndeosebi a celor din ramurile prelucrătoare, este condiționată și de elaborarea în întreprinderi a unor studii care să permită o mai mare elasticitate în trecerea de la un profil la altul, în fabricația unor produse în funcție de necesitățile pieței interne și celei externe.

Reparații la termen și de calitate

ÎN CONDIȚIILE creșterii gradului de complexitate a mașinilor și instalațiilor din dotarea întreprinderilor — ca urmare a progresului tehnic și științific — activitatea de întreținere și reparații capătă din în ce în ce mai mult caracterul unei activități deosebit de importante, avînd un pronunțat aspect tehnic și un rol major în desfășurarea normală a proceselor productive.

Din evoluția pe trimestre a gradului de îndeplinire a planului de revizii generale, reparații capitale și modernizări rezultă că marea majoritate a întreprinderilor și centralelor industriale au acționat în spiritul indicațiilor conducerii de partid și de stat pentru îmbunătățirea și perfecționarea activității de întreținere și reparații. Realizările obținute pe trim. II față de trimestrul precedent și perioada corespunzătoare din anul trecut

sînt cu mult superioare, ceea ce denotă o creștere a preocupărilor din partea factorilor de răspundere din compartimentele de specialitate.

Trebuie însă remarcat că nu în toate cazurile calitatea lucrărilor de revizii, reparații și modernizări este la nivelul așteptat, numărul reparațiilor accidentale continuînd să fie încă ridicat. Termenele stabilite prin normative și prin planul național unic nu sînt în totalitate respectate, se fac amînări nejustificate, iar pregătirile pentru efectuarea unor revizii sau reparații nu sînt efectuate corespunzător. În cursul sem. I. 1982 un număr de aproape 4000 reparații capitale nu au fost realizate, cele mai multe localizîndu-se la unitățile aparținînd M.T.Tc. (76% din prevederi) M.I.Ch. (89%), M.P. (90%). În prima parte a anului în curs nu au fost executate la termen sau nu au început încă lucrările de reparații capitale și revizii generale la unele mașini și instalații tehnologice importante. Rămîneri în urmă se remarcă și în ce privește execuția reparațiilor capitale la mașinile și utilajele standardizate.

Analizînd cauzele care au generat aceste nerealizări pe primul semestru al anului rezultă că acestea se datoresc îndeosebi lipsei executanților specializați pentru reparații, neasigurării unor piese de schimb, subsansamble sau materiale, neasimilării unor poziții de piese de schimb. La aceste rămîneri în urmă a contribuit și slaba preocupare din partea unor centrale industriale și întreprinderi pentru asigurarea forței de muncă la nivelul numărului rezultat din normativele de personal în compartimentele mecanoenergetice și de automatizare.

În cadrul unor unități din M.I.Ch., execuția prevederilor planului de reparații capitale prezintă serioase rămîneri în urmă, îndeosebi la I.A. Slatina (numai 76% din planul zilnic pe sem. I a fost îndeplinit), Întreprinderea metalurgică de metale neferoase Baia Mare (70%), Întreprinderea de prelucrat mase plastice Iași (66%), Combinatul de fire artificiale Brăila (60%). Neefectuarea la timp și de calitate a reviziilor și reparațiilor capitale conduce la însemnate pierderi de producție datorită frecventelor opriri provocate de defecțiunile mecanice și electrice.

Este necesar de aceea să se persevereze în continuare pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan și creșterea gradului de siguranță în exploatarea a mașinilor, utilajelor și instalațiilor aflate în funcțiune, în care sens s-ar impune aplicarea unui complex de măsuri, printre care:

- dezvoltarea capacităților de piese de schimb noi și îndeosebi a celor reconșionate, în vederea acoperirii întregului necesar pentru execuția reparațiilor planificate, precum și realizării programelor de asimilare a pieselor de schimb din import;

- lărgirea organizării execuției reparațiilor capitale în unități specializate, dotate corespunzător din punct de vedere al bazei tehnico-materiale și cadrelor de muncitori și specialiști;

- completarea profilului de activitate al unor unități existente din ramura industriei construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor cu lucrări de reparații capitale și cu execuția de piese și subsansamble de schimb;

- stabilirea unor normative de timp pe operații și categorii de lucrări de reparații pentru precizarea volumului real al manoperei necesare executării reparațiilor și lucrărilor de revizie;

- asigurarea stocurilor de intervenție cu piese și subsansamble de schimb în cantitățile necesare funcționării în condițiile de continuitate și siguranță a utilajelor și instalațiilor care prin destinația și utilizarea lor determină îndeplinirea planului de producție la principalele produse;

- pregătirea din timp a documentațiilor tehnologice, materialelor, pieselor și subsansambelor necesare executării lucrărilor de reparații capitale și, în cadrul acestora, a celor de modernizare;

- pentru evidența, executarea și urmărirea lucrărilor de reparații și întreținere, precum și asigurarea necesarului cu piese de schimb să fie extinsă utilizarea calculatoarelor electronice;

- periodic să se analizeze la nivel de consilii de conducere ale ministerelor și consilii ale oamenilor muncii din întreprinderi și centrale industriale desfășurarea execuției lucrărilor în domeniul reparațiilor și modernizărilor, producția și asimilarea pieselor de schimb, inclusiv a reconșionărilor, în vederea stabilirii celor mai eficiente măsuri.

H. PINCAS
Gh. OLTEANU
C.S.P.

O politică fermă de gospodărire rațională
a materiilor prime

Posibilități de dinamizare a acțiunii de recuperare a materialelor refolosibile (II)

ÎN PROCESUL dinamizării reciclării resurselor refolosibile, prețul ocupă un loc de seamă. Nivelul său trebuie să acopere cheltuielile ocazionate de colectarea, depozitarea și transportul acestor materiale efectuate de furnizorul de asemenea materiale, precum și cheltuielile determinate de reintroducerea resurselor în circuitul productiv sau cele necesitate de operațiile de transformare a materialelor respective de către unitățile prelucrătoare în materie primă în stare să reintre în procesul tehnologic pentru obținerea produselor finite. Totodată, nivelul prețului trebuie să stimuleze în mod corespunzător atât pe furnizorul de materiale reciclabile de a livra cantitățile de care dispune, cât și pe utilizatorul de aceste materiale (întreprinderile prelucrătoare), în sensul de a le recicla în proporție cât mai mare.

Caracterul stimulatив al prețurilor

AȘA cum se cunoaște, problematica prețurilor de achiziție și livrare a materialelor refolosibile de la unitățile socialiste este reglementată printr-o serie de acte normative, în conformitate cu care prețul de livrare a resurselor materiale refolosibile este și trebuie să fie, în mod firesc, mai mic decât cel al materiei prime în stare nouă (originală). Prețurile sînt diferențiate în funcție de calitate și valoarea de întrebuințare a acestor resurse, astfel încît să acopere costurile normate ale unităților care predau, colectează și valorifică materialele refolosibile și să asigure un beneficiu corespunzător. Din unele cercetări efectuate în legătură cu procesul recuperării și valorificării materialelor refolosibile din mase plastice*), luînd în considerare nivelul prețurilor de achiziție și livrare practicate, a rezultat că prețurile actuale ale deșeurilor din materiale termoplaste (polietilenă de înaltă și joasă densitate, polipropilenă, polistiren și p.v.c.) sînt avantajoase pentru unitățile prelucrătoare de asemenea deșeurii, dar **nu stimulează în suficientă măsură predarea și colectarea materialelor refolosibile din mase**

*) S-au avut în vedere materiale termoplaste uzate rezultate din procesul utilizării lor, considerîndu-le deșeurii de mase plastice care, supuse unui anumit proces tehnologic, pot fi transformate în materie primă (granule) utilizabilă în realizarea anumitor produse.

plastice. După unele calcule, raportul dintre prețul materiei prime noi (granule de polietilenă de joasă densitate) și costul granulelor de polietilenă recuperate din deșeurii de unele unități (cu care reintră în procesul de obținere a produselor finite în cadrul aceleiași unități) este de aproape 2,5. Desigur, este un raport de natură să stimuleze unitățile prelucrătoare în utilizarea deșeurilor pentru completarea necesarului de materii prime (granule). Dar, pornind de la înseși cerințele accelerării procesului de recuperare a acestor categorii de deșeurii de materiale termoplaste, de la cheltuielile ocazionate de strîngerea (eventual și sortarea pe tipuri de materiale plastice), balotarea și transportul acestora, la care se adaugă — nu pe ultimul loc ea importantă — avantajele însemnate care se obțin în privința protecției mediului ambiant, **prețul pe care îl primesc unitățile furnizoare de asemenea deșeurii este, după opinia noastră, nestimulator.**

În optimizarea nivelului prețului de achiziție și de livrare a deșeurilor este necesar să se pornească de la **stabilirea unui raport cât mai judicios între prețul materiei prime noi și prețul materiei prime obținute din materiale termoplaste recuperate.** Firește, în determinarea acestui raport trebuie să se țină oricum seama de faptul că însușirile calitative ale materiei prime rezultate din prelucrarea deșeurilor se situează la un nivel mai scăzut în comparație cu cele ale materiei prime noi. Prin urmare, costul materiei prime (granule) rezultate din deșeurii de mase plastice trebuie să fie, după părerea noastră, mai mic — cel mult egal, pentru unele situații specifice — decât prețul materiei prime (noi) obținute din resurse primare. Deopotrivă, însă acest preț trebuie să stimuleze și pe furnizorii respectivi. Ținînd seama de aceste restricții, expresia matematică a nivelului maxim de preț ce poate fi stabilit pentru deșeurile de materiale termoplaste este următoarea:

$$C_{sd} \cdot P_d + C_{hd} \leq P_{mn}$$

în care: C_{sd} — consumul specific de deșeu pentru obținerea materiei prime (granule); P_d — prețul de livrare al deșeurii; C_{hd} — cheltuielile de prelucrare a deșeurilor pentru realizarea materiei prime (granule); P_{mn} — prețul materiei prime noi (originale) realizată din resurse primare.

Din relația de mai sus rezultă:

$$P_d \leq \frac{P_{mn} - C_{hd}}{C_{sd}}$$

în care notațiile au semnificația precizată anterior.

În situația în care am utilizat prețul maxim de livrare care ar rezulta prin relația de mai sus, costul granulelor recuperate din deșeurile de polietilenă se va situa la același nivel cu prețul granulelor noi. Evident, o asemenea soluție nu este de natură să stimuleze unitățile prelucrătoare de mase plastice în valorificarea deșeurilor, iar utilizarea acestui preț maxim nu ar răspunde nici cerințelor amplificării reciclării materialelor.

Concluzia care rezultă este aceea că **prețul optim de livrare a acestor deșeurii ar trebui să fie cuprins între prețul limită inferioră (cel existent în prezent) și prețul limită maximă determinat conform relației prezentate.** Din testarea mai multor variante privind evaluarea deșeurilor din polietilenă, de exemplu, și influența acestora asupra costului granulelor recuperate, ținînd seama de valoarea de întrebuințare a produselor care pot fi fabricate din aceste deșeurii, de necesitatea asigurării unui beneficiu corespunzător pentru unitățile care prelucerează deșeurii și de cerințele stimulării furnizorilor de a livra materiale refolosibile a rezultat, după calculele noastre, că prețul de livrare al deșeurii analizat ar urma să reprezinte circa 30% din valoarea materiei prime noi. În această situație s-ar armoniza mai bine interesele furnizorilor de materiale recuperabile (deșeurii de materiale termoplaste), cu cele ale întreprinderilor care le prelucerează (costul granulelor de polietilenă ar reprezenta, în condițiile de fabricație ale unor unități care valorifică asemenea deșeurii, circa 70% din prețul materiei prime noi), stimulînd astfel unitățile economice în direcția recuperării și valorificării unor asemenea materiale refolosibile.

Dinamizarea procesului de colectare și reciclare a materialelor termoplaste refolosibile face necesară și **reanalizarea nivelului prețului de achiziție**, în așa fel încît să învioreze interesul deținătorilor pentru predarea acestor categorii de resurse și să mențină în limite stimulatorii, rentabilitatea atât a unităților colectoare, cât și a celor prelucrătoare de asemenea resurse reutilizabile.

Concomitent cu aceasta se impune amplificarea **diferenței dintre prețul de livrare și prețul de achiziție al acestor deșeurii** (respectiv comisionului întreprinderii de colectare), deoarece în actualele condiții acest comision nu acoperă în întregime volumul cheltuielilor ocazionate de colectarea, pregătirea și expedierea materialelor refolosibile către unitățile prelucrătoare. Așa cum se cunoaște, deșeurile de mase plastice colectate de la unitățile industriale, agricole, comerciale, de construcții etc., precum și de la populație se concentrează în depozitele întreprinderilor

judetene de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile care, pentru expedierea acestora către unitățile prelucrătoare, trebuie să execute o serie de operații de condiționare legate de tăierea produselor, sortarea pe calități de materiale termoplaste, pe culori, balotarea sau însăcuierea, transportul etc., efectuarea lor necesitând o serie de cheltuieli a căror mărime este necesară a fi luată în considerare la determinarea prețului de livrare. Precizăm faptul că toate operațiile amintite sînt absolut necesare în scopul asigurării unui grad mai ridicat de utilizare a capacităților mijloacelor de transport, cit și pentru garantarea condițiilor minime de calitate cerute de actualul proces de reciclare.

Or, din cercetările efectuate s-a constatat că volumul acestor cheltuieli depășește comisionul întreprinderii de colectare; în această situație, unitățile respective nu sînt interesate în achiziționarea acestor tipuri de deșeurii, deoarece ar trebui să suporte din rezultatele financiare aceste diferențe. Pornind de la nivelul optim estimat al prețului de livrare al deșeurilor și ținînd seama de cheltuielile aferente fiecărei operații de condiționare a materialelor recuperabile, efectuate atît de potențialii deținători ai acestora, cît și de întreprinderile de colectare și valorificare a materialelor refolosibile, este necesar să se determine, deci, noi prețuri de achiziție, pe fiecare tip de material termoplast, care să corespundă cerințelor actuale privind impulsivitatea acțiunii de strîngere și reciclare a acestor materiale și să imbine mai armonios interesele tuturor factorilor antronași în acest proces.

Referitor la strîngerea și predarea deșeurilor de materiale termoplaste

existente la populație și care în prezent aproape în întregime se pierd, precizăm că pentru strîngerea, sortarea pe culori și tipuri de mase plastice, populația nu efectuează cheltuieli deosebite. Avînd în vedere că centrele de achiziție, din motive de eficiență economică nu pot fi amplasate la distanțe mici între ele, populația suportă tariful de transport în comun care, în condițiile practicării aceluiași prețuri de achiziție ca și la unitățile socialiste, va depăși de circa două ori contravaloarea pe kg de masă plastică predată. Ceea ce, evident, nu stimulează interesul populației pentru această acțiune.

Problematika reciclării și proiectarea investițiilor

FAPTUL că la baza fabricării acestor categorii de materiale refolosibile se află petrolul și alte materii prime din import, că produsele din această grupă sînt energointensive și că problema reciclării materialelor în actuala criză de materii prime este prioritară, justifică din plin intensificarea preocupărilor tuturor factorilor în direcția găsirii celor mai eficiente soluții de atragere în circuitul productiv a unor cantități tot mai mari de asemenea resurse materiale. Astfel, pe linia reducerii cheltuielilor ocazionate de valorificarea resurselor recirculabile din mase plastice, se pune cu acuitate problema intensificării preocupărilor legate de colectarea și valorificarea acestora încă din faza de proiectare a produselor finite. Este vorba de luare în considerare încă în etapa de concepție a proceselor tehnologice a unor soluții de reciclare a resurselor refolosibile (con-

struirea unor instalații recuperatoare și a unor tehnologii adecvate). Aceasta ar permite o valorificare mai intensă a acestora, cu cheltuieli mai reduse, datorită faptului că în acest fel se evită reorganizările ulterioare de fluxuri tehnologice, deplasări de utilaje, transportarea unor mari cantități de deșeurii etc.

Se întîlnesc situații în care, pe motivul fie al depășirii cheltuielilor de dezvoltare, fie al necesității urgentării punerii în funcțiune a instalațiilor conducătoare în fluxul tehnologic, nu se prevede construcția instalațiilor recuperatoare de resurse refolosibile — instalații și tehnologii absolut necesare în condițiile crizei de materii prime. Iată pentru ce considerăm ca fiind deosebit de actuale eforturile pe linia fundamentării riguroase, încă din stadiul proiectării, a acelei variante de investiție optimă, care să asigure, într-o concepție integrată, posibilitățile și tehnologia refolosirii cit mai deplin și eficiente a resurselor reciclabile.

Acțiunea de creștere continuă a volumului resurselor materiale recuperabile și valorificate trebuie privită de toate unitățile economice ca o sarcină de maximă importanță. Numai ca urmare a unor eforturi integrate, a utilizării mai bune a pîrghiilor valorice se vor putea asigura — din resurse proprii — cantități cit mai mari de materii prime și materiale, care sînt absolut necesare înfăptuirii obiectivelor prevăzute.

Iugenia BICHI
Ioan PREDOI
Marin POPESCU
Oprea VASILOIU

Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

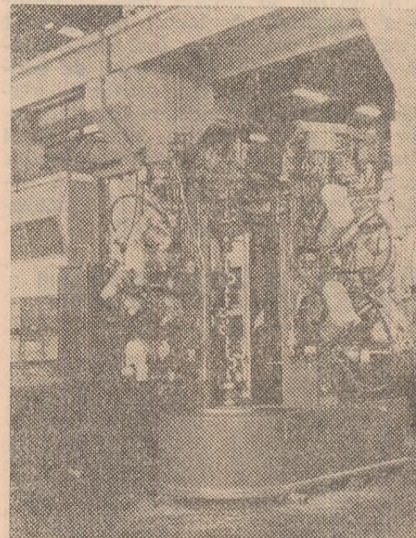
Mașină specială de găurit MSG 428-429 A

ACEST tip de mașină, realizat — după concepție proprie — pe baza unui brevet de invenție de către Întreprinderea de Autocamioane din Brașov servește la executarea găurilor de ungere în arbori cotiți folosiți la moiccare. Mașina care realizează găurile dintr-o singură prindere a arborelui în poziție verticală are posibilități să execute simultan, în ciclu complet automat, toate găurile dispuse în planuri și unghiuri diferite. Ea lucrează în două faze, comandate de la un distribuitor hidraulic. În prima fază acționează unitățile orizontale, iar cînd ultima unitate termină ciclul, intră în funcțiune unitățile înclinate. Pe fiecare unitate este montat și un distribuitor cu două poziții, două căi pentru trecerea unității din avans rapid în avans tehnologic.

Noul tip de mașină de găurit prezintă numeroase avantaje, dintre care sînt de remarcat: dispune de un sin-

gur post de lucru în care un număr de 11 unități execută 17 găuri de ungere ale arborelui cotit; centrarea piesei se face automat; consum redus de scule, deoarece găurirea se face cu intermitență, în funcție de forța axială și de momentul de răsucire rezultate din procesul de așchiere; execută găuri adînci cu siguranță (118 mm adîncime în oțel aliat); folosește un singur panou hidraulic, diferența de consum fiind completată de la un acumulator pneumohidraulic.

Prin folosirea acestui tip de mașină-unealtă, se elimină complet toate dezavantajele pe care le prezintă, în prezent, utilizarea unor mașini agregate prevăzute cu linii de transfer, cu sistem de ridicare și de coborîre a piesei de la banda de transfer, precum și în sistem de indexare care determină poziția arborelui pentru executarea orificiului de ungere. În acest fel se reduce numărul mare de mașini

agregate folosite pînă în prezent și se eliberează noi suprafețe de producție, iar cheltuielile privind consumul de energie și întreținere sînt diminuate considerabil.

E. C.

Cum se îndeplinește planul la construcția de locuințe?

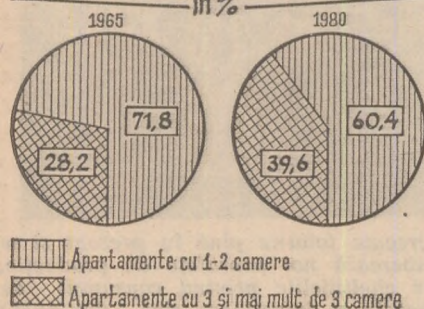
CONCOMITENT cu dezvoltarea impetuoaasă economico-socială a țării, modernizarea în ritm accelerat a bazei tehnico-materiale a societății, cu organizarea de noi și moderne platforme industriale, o atenție deosebită a fost și este acordată construcțiilor de locuințe. În perioada 1951—1980 au fost construite 4,6 milioane de locuințe din fondurile statului și ale populației, aproximativ 2/3 din populația întregii țări beneficiind de locuințe noi. Numai în cincinalul 1976—1980, de exemplu au fost construite și date în folosință peste 840 000 locuințe din fondurile statului, din fondurile populației cu sprijinul statului în credite și execuție sau din fondurile proprii ale populației executate în regie (tabelul).

Evoluția numărului de apartamente construite din fondurile statului și credite pentru populație în perioada 1951—1980

Perioada	Nr. apartamente	%
1951—1955	46 355	100
1956—1960	103 812	224
1961—1965	220 118	475
1966—1970	333 177	765
1971—1975	512 507	1 106
1976—1980	753 343	1 629

Realizarea noilor construcții de locuințe a condus la îmbunătățirea an de an a condițiilor de locuibilitate, astfel încât la sfârșitul lui 1980 s-a ajuns ca, în medie, să revină fiecărui locuitor o suprafață de locuit de aproape 10 mp. Concomitent a fost îmbunătățită dotarea locuințelor, gradul de confort și funcționalitatea acestora, mărindu-se totodată ponderea apartamentelor cu 3 și mai multe camere. Dacă în anul 1965 ponderea apartamentelor construite cu 3 și mai mult de 3 camere reprezenta 28,2%, în 1980 aceasta a fost de 39,6% (graficul).

Ponderea apartamentelor date în folosință după numărul de camere în %

Noile locuințe au fost echipate cu dotările sanitare necesare, bucătării și

băi cu spații mărite, încălzire centrală, cămări și debarale, balcoane sau logii. Condițiile de locuit au fost îmbunătățite în sensul că noile locuințe au fost realizate în ansambluri sau cartiere în care s-au construit școli, grădinițe, creșe, spații comerciale și prestări servicii, unități culturale, unități sanitare etc. Construcțiile de locuințe și dotările realizate au condus treptat la modernizarea orașelor, la restructurarea zonelor centrale, la edificarea unor noi ansambluri de locuit și în anumite cazuri la crearea unor noi așezări urbane.

Pregătirea temeinică a lucrărilor

ÎN ACTUALUL cincinal, construcțiile de locuințe continuă să se dezvolte într-un ritm accelerat. În anul trecut, de exemplu, au fost puse în funcțiune peste 164 000 locuințe din fondurile statului și din fondurile populației. Pe primele 9 luni din 1982 au fost date în folosință un număr de 102 000 apartamente din fondurile statului, precum și din fondurile populației cu sprijinul statului în credite și execuție.

1 Aceste realizări se datoresc aplicării unui amplu program de măsuri care au vizat înainte de toate pregătirea corespunzătoare a condițiilor de execuție încă din 1981. Astfel, au fost definitivitate din timp amplasamentele fiecărui bloc de locuințe, au fost elaborate proiectele de execuție, au fost predate constructorului amplasamentele libere de orice sarcină, creindu-se condiții de începere a lucrărilor încă în vara anului trecut pentru peste 40% din locuințele prevăzute în planul pe 1982.

2 Concomitent cu aceasta, organizarea muncii pe șantiere, în mod deosebit extinderea muncii în acord global a permis o mai mare cointeresare a lucrătorilor din construcții în realizarea la timp și de bună calitate a lucrărilor. Astfel, în județele care au depășit planul ponderea lucrului în acord global a reprezentat 80—90%, cum este cazul unităților de construcții-montaj ale Consiliilor populare din județele Neamț — 90,9%, Cluj — 89,2%, Botoșani — 86,7%, Vrancea — 86,4% ș.a.

3 În același timp, recrutarea și calificarea forței de muncă au constituit un alt factor important în realizarea prevederilor de plan. Preocuparea pentru creșterea stabilității forței de muncă, selecționarea și calificarea acestora au permis județelor Constanța, Bacău, Neamț, Cluj, Arad, Alba, Vrancea și altele să dispună în

mai mare măsură de meseriași calificați, ceea ce a făcut ca atât ritmul lucrărilor cât și calitatea acestora să fie superioare. Mai mult, această preocupare a făcut ca unele unități de construcții din județele Argeș, Bacău, Dolj, Neamț, Timiș și municipiul București să dea un ajutor însemnat la realizarea unor obiective de investiții din alte județe cum sînt Gorj și Călărași.

4 În menținerea unui ritm rapid de execuție pe șantiere un rol de seamă l-a avut preocuparea unităților de construcții din județele ce au realizat sarcinile de plan pentru buna aprovizionare tehnico-materială, pentru organizarea bazelor de producție proprie. În acest sens este de remarcat atenția ce se acordă la unitățile de construcții din județele Bacău, Cluj, Constanța, Neamț, Vrancea și altele pentru contractarea la nivelul cotelor aprobate a materialelor de construcție, urmărirea primirii acestora la termenele planificate, precum și în sortimentele necesare, gospodărirea în depozite și pe șantiere. Aceasta a asigurat desfășurarea în bune condiții a procesului de execuție industrializat, folosirea prefabricatelor pe baza tipizării construcțiilor și materialelor de construcții.

Perfecționarea organizării activității

DIN ANALIZA stadiului realizării planului la construcții pe primele 8 luni rezultă că sînt încă unele județe cu rămîneri în urmă. Astfel, nu au reușit să realizeze integral programul de locuințe un număr de 17 județe, printre care Arad, Brașov, Caraș-Severin, Călărași, Dîmbovița, Giurgiu, Harghita, Ialomița, Satu Mare, Sălaj, Suceava, Teleorman.

În cazul acestor județe organizarea necorespunzătoare a unor șantiere, controlul nu întotdeauna exigent și o disciplină slabă a lucrului, au condus în mod direct la scăderea productivității muncii și la nerealizări importante în raport cu sarcinile de plan. Astfel, timpul neutilizat din fondul de timp maxim disponibil al personalului muncitor din unitățile locale de construcții-montaj a însumat în ansamblu 10 918,8 mii ore/om (5,3% din fondul maxim disponibil); din timpul neutilizat 34,1% îl reprezintă absențele nemotivate, învoirile și concediile fără plată. Au înregistrat un indice mediu

dr. I. CIUBOTARU
Comitetul pentru problemele
consiliilor populare

(Continuare în pag. 12)

Valorificarea superioară a potențialului agricol

Soluții economice de modernizare a plantațiilor viticole

PROCESUL COMPLEX de modernizare a agriculturii — constantă a politicii agrare a partidului nostru și una din cele mai importante priorități ale dezvoltării economiei naționale în cincinalul 1981—1985 — vizează și viticultura, subramură în care se urmărește crearea de noi plantații intensive și, totodată, ridicarea potențialului productiv al plantațiilor existente, în vederea creșterii cantitative și calitative a recoltelor de struguri de masă și pentru vinificație.

Programul de dezvoltare și modernizare a viticulturii în actualul cincinal și în perspectiva anilor 1985—1990 cuprinde prevederi menite să ridice, într-o perioadă cât mai scurtă de timp, eficiența economică a acestui sector la parametri superiori. Realizarea și depășirea sarcinilor curente și de perspectivă ce revin viticulturii presupun — pe lângă extinderea în continuare a suprafețelor viticole și ameliorarea soiurilor — perfecționarea metodelor de organizare a producției și a muncii, a tehnologiilor de producție, modernizarea plantațiilor etc.

Inițierea plantațiilor de vie este o acțiune de mare răspundere, în care aportul cercetării științifice este hotărâtor. Aceste plantații fiind localizate în teren pe o perioadă lungă de timp și necesitând investiții mari, eventualele greșeli făcute la inițierea lor le afectează randamentul pe mai mulți ani, cu efecte nefavorabile asupra eficienței economice. Ne propunem, în cele ce urmează, să prezentăm câteva din soluțiile și modalitățile de modernizare a plantațiilor viticole, precum și avantajele economice pe care ele le aduc.

Amplasarea judicioasă

EXPERIENȚA de secole și comportarea plantațiilor inițiate în ultimii 20 de ani demonstrează în mod evident că în țara noastră vița de vie are condiții favorabile în zona colinară, pe terenurile în pantă ce pot fi amenajate pentru lucrări mecanizate, necesitând însă folosirea unor cantități mai mari de materie organică pentru ridicarea fertilității solurilor și executarea de lucrări antierozionale. Este cu totul neeconomic să se planteze vița de vie în cîmpie, pe terenurile plane, arabile, cu mare capacitate de producție și foarte favorabile pentru grâu, porumb, floarea-soarelui și legume.

Din datele obținute de stațiunile de cercetări viticole și unele unități de producție, randamentul de struguri variază de la 9—12 t/ha pe terenuri cu panta de 14%, la 8—9 t/ha pe terenuri cu panta de 20% și 4—6 t/ha pe cele cu panta de 30%, iar beneficiul oscilează între 21 mii lei/ha la pante de 17% și 3 mii lei/ha la pante de 30%. Introducerea de noi soluții tehnologice, specifice terenurilor în pantă, în mod categoric va ridica capacitatea de producție a acestora și, implicit, va contribui la îmbunătățirea indicatorilor economici. Din păcate, în ultimii ani, cercetările pe terenurile în pantă din zona marilor podgorii au stagnat în mare parte, mai ales în ceea ce privește crearea unor noi soiuri viticole.

În scopul ridicării eficienței economice a viței de vie, se impune în mod hotărâtor ca noile plantații să fie inițiate în podgoriile consacrate, în masive mari (indiferent de forma proprietății), pentru efectuarea combaterii bolilor și dăunătorilor cu mijloacele moderne cele mai adecvate. Experiențele efectuate la Institutul de cercetare pentru viticultură și vinificație Valea Călugărească scot în relief faptul că prin folosirea elicopterului, într-o zi se pot stropi 140 ha, cu un consum de forță de muncă de numai 28 ore/om la 100 ha. Costul tratamentului la hectar se reduce de 2 ori, consumul mediu de soluție de 10 ori, iar pierderile de recoltă sînt aproape inexistente. Prin folosirea

elicopterului la combaterea manei și făinoasei, productivitatea muncii crește cu 31%, iar costurile de producție se reduc cu 20%.

Perfecționarea producerii materialului săditor

ÎN CADRUL procesului complex al inițierii de noi plantații viticole, o problemă de importanță economică deosebită este asigurarea materialului săditor. Un rol deosebit îl are producerea vițelor în sere-solariu acoperite cu material plastic, care ar putea înlocui treptat sistemul în cîmp descoperit. Prin creșterea și fortificarea vițelor în astfel de sere — pentru care se pot folosi terenuri slab productive sau cu fertilitate scăzută — se execută plantații prin plantări de vară și se face o substanțială economie de teren (de 90%), comparativ cu școala de vițe în cîmp descoperit. Eficiența economică se concretizează în reducerea costului de producție al unei vițe cu 48%, obținerea unei valori a producției fizice de 13 ori mai mare, creșterea randamentului de vițe cu 32%, diminuarea cheltuielilor prin eliminarea unor lucrări de mare volum de mecanizare și muncă manuală.

Din cercetările efectuate și din practica unor unități de producție reiese că folosind material forțat în sere, plantația viticolă intră pe rod cu un an mai devreme, ceea ce are ca efect obținerea unui spor de producție și realizarea de economii la cheltuielile de întreținere. De asemenea, un efect imediat îl reprezintă mărirea procentului de prindere a vițelor, reducându-se numărul de goluri la inițiere.

Prețul de vânzare mai ridicat al materialului săditor obținut prin producerea în solarii este compensat de efectele economice pozitive înregistrate prin aplicarea acestei metode, care permite recuperarea cheltuielilor suplimentare cu materialul de plantat, încă din primul an de rodire a viței de vie și obținerea unui venit net de peste 13 mii lei/ha. În ce privește acțiunea de completare a golurilor în județul Buzău, de exemplu, pe o suprafață de 14 615 ha cu material săditor produs în solarii, se poate estima realizarea unui venit net de peste 10 milioane de lei.

Corectarea distanțelor de plantare

ÎN ȚARA NOASTRĂ, diferitele școli și tendințe care s-au manifestat pe linia dezvoltării patrimoniului viticol au dat naștere la o paletă foarte largă a distanțelor de plantare între rînduri. Astfel, în prezent, aceste distanțe variază între 1,2 și

Tabelul nr. 1

Investiție specifică la hectar (lei/ha)	28 500
Butuci înainte de îndesire (buc./ha)	3 400
Producția medie (kg/ha)	8 200
Butuci după îndesire (buc./ha)	4 400
Spor de producție (kg/ha)	2 500
Valoarea producției suplimentare (lei/ha)	14 000
Costuri aferente producției suplimentare (lei/ha)	7 300
Beneficiu (lei/ha)	6 700
Termen de recuperare a investițiilor (ani)	4

3,6 m. Unele studii efectuate au demonstrat că pentru strugurii de vin, distanța optimă de plantare între rînduri este de 1,8—2,2 m — în funcție de soi, tipul de sol, panta terenului, modul de conducere a viței de vie în diversele podgorii.

Stabilirea precisă, după criteriile științifice a suprafețelor de nutriție are o importanță economică deosebit de semnificativă. Mărirea numărului de butuci în actualul perimetru al podgoriilor noastre va crea posibilitatea de a se obține, la hectar, un spor de producție de 2—3 tone și unui venit suplimentar de 9 000 de lei. De aceea, în următorii ani acțiunea de îndesire a plantațiilor actuale trebuie intensificată, în așa fel încât acolo unde este posibil să se ajungă la 4 000—6 000 butuci la hectar.

Una din soluțiile de bază pentru sporirea producției de struguri și creșterea eficienței economice este **îndesirea plantațiilor** (prin plantarea de vițe pe mijocul ficcării interval) cu distanțe între rânduri de 3,6 m. De remarcat că, la distanțe de 2 m, consumul de carburanți se reduce cu 10%. Avantajele acestei metode sînt subliniate de rezultatele înregistrate la soiul Tămîioasă românească, în condițiile ecologice din zona Pietroasele (județul Buzău), pe terenuri în pantă, amenajate cu terase. (tabelul nr. 1)

Îmbunătățirea sistemului de susținere și conducere a plantelor

ÎNLOCUIREA șpalierilor de lemn cu sîrmă simplă, prin susțineri din șpalieri de beton cu sîrmă dublă prezintă o serie de avantaje care contribuie la sporirea eficienței economice a pro-

Tabelul nr. 2

	Plantații nemodernizate (forme joase)	Plantații modernizate (forme semiînalte)
Investiții suplimentare (lei/ha)	—	11 190
Costuri de producție (lei/ha)	23 752	20 875
Producția de struguri (kg/ha)	6 500	6 825
Valoarea producției realizate	25 239	26 501
Beneficiul (lei/ha)	1 487	5 626
Termen de recuperare a investiției (ani)	—	2,9
Consum de forță de muncă manuală (ore/orn)	2 120	1 630

ducției de struguri, prin lărgirea posibilităților de mecanizare, creșterea randamentului de struguri la hectar cu peste 20%, reducerea consumului de muncă la unele lucrări de conducere a viței de vie (de la 405 la 205 ore-om/ha). Întrucît cea mai mare

parte din suprafața viticolă a țării este integrată în sistemul clasic de conducere (formă joasă), **perfecționarea sistemului de conducere pe forme semiînalte** se conturează ca cea mai amplă acțiune de modernizare a plantațiilor viticole. Necesitatea îmbunătățirii sistemului de conducere derivă din avantajele pe care le asigură față de sistemul clasic: asigură posibilități mai mari de mecanizare; micșorează riscul atacurilor de boli și dăunători; reduce cu aproape o pătrime consumul de forță de muncă; mărește producția la hectar și calitatea acesteia; reduce costurile de exploatare la lucrările de tăiat, îngrijit lăstari, precum și prin înlocuirea prașilelor manuale pe rînd cu erbicidarea. Efectele economice rezultate din introducerea și extinderea conducerii pe tulpini semiînalte rezultă din datele tabelului nr. 2.

Eficiența economică a sistemului de cultură pe tulpini semiînalte se asigură numai în zonele în care temperatura minimă în timpul lunii nu depășește -18°C, iar suma anuală a temperaturilor trece de 3 000°C. Orice abateri de la aceste criterii poate aduce pagube mari unităților, micșorînd considerabil indicatorii economico-financiari. Astfel, în anul 1978—1979, în podgoriile Tîrnavelor, Apold, Sebeș, Aiud și în plantația viticolă a fermei Băneasa, aparținînd Institutului agronomic „Nicolae Bălcescu” din București, la o temperatură cuprinsă între -10°C și 25°C producția obținută a variat între 1 și 3 tone/ha, iar beneficiul a fost cu 30—60% mai scăzut, în funcție de soi și podgorie.

Desigur că, în afara soluțiilor prezentate, eficiența modernizării, dezvoltării și exploatarei plantațiilor viticole impune folosirea și altor modalități și metode pe care cercetarea științifică și practica unităților de producție le oferă în mod constant. Notăm dintre acestea:

- crearea și cultivarea unor soiuri de mare productivitate (12—17 t/ha), rezistente la boli — mai cu seamă la mană și făinare (ceea ce va permite reducerea consumului de pesticide și, prin aceasta, a cheltuielilor materiale);
- extinderea cultivării, în toate zonele colinare, a soiurilor destinate producerii de vinuri curențe și repartizarea unor podgorii consacrate pentru soiurile pure (de mare valoare, dar cu potențial scăzut de producție);
- exploatarea judicioasă a mașinilor și utilajelor, diminuarea timpilor lor neproductivi prin dimensionarea optimă a parcelelor, executarea lucrărilor în perioadele cu umiditate optimă a solului, realizarea concomitentă a mai multor lucrări, folosind agregate complexe (ceea ce poate da o economie de motorină, pe terenurile în pantă, de 1,0 kg/ha pentru arat + grăpat și 3,4 kg/ha pentru cultivat + erbicidat).

**Bujor MĂNESCU
Gheorghe FRĂȚILA**

AGROGRAMA

Cercetări agricole pentru țările în curs de dezvoltare

UN PREMIU Nobel a fost decernat în 1970 unui specialist de la Centrul internațional de cercetări pentru porumb și grâu din Mexic, pentru crearea unor soiuri de grâu pitice, de mare productivitate și rezistență. Centrul pentru cultura cartofului din Peru, în cooperare cu cercetători din R.P. Chineză și India, a obținut varietăți rezistente la o serie de boli cauzate de ciuperci, care au dat recolte cu o treime mai mari — și a alimentat cu 15 mii de genotipuri (adevrate pentru aproape orice condiții pedoclimatice) prima bancă genetică pentru cartofi din lume. Rezultate semnificative a înregistrat și Centrul pentru cultura orezului din Filipine.

Activitatea celor 13 centre specializate tutelate de către Grupul consultativ pentru cercetări agricole internaționale prezintă o importanță deosebită actualitate, în primul rînd pentru țările în curs de dezvoltare, care de regulă nu posedă potențialul științific și resursele necesare pentru a-și rezolva singure problemele din acest domeniu de care depinde asigurarea alimentației popoarelor lor. Dar în ultima vreme, aceste organizații sînt handicapate de insuficiența fondurilor de care dispun. De pildă, Laboratorul internațional de cercetări asupra bolilor animalelor din Kenya, nu poate, din această cauză, să-și dezvolte programul de studii asupra tripanozomiazii și theileriozei, maladii provocate de germeni care dereglează sistemul imunobiologic al animalelor.

Țările dezvoltate din occident sînt foarte interesate în rezul-

tatele acestor centre, dar se arată mai puțin dispuse să contribuie în mod adecvat la finanțarea lor. O serie de companii transnaționale cu profil agroalimentar și farmaceutic economisesc în prezent 150 milioane de dolari anual, renunțînd la cercetările proprii și preluînd descoperirile oamenilor de știință de la centrul din Mexic. Oficiul internațional de genetica plantelor de la Roma a dezvoltat o rețea de bănci de gene pentru 32 de plante agricole principale, dar numai 8 dintre acestea se află în țări în curs de dezvoltare, iar colecțiile de grâu, sorg și amarant (plantă utilizată în industria coloranților) sînt deposedate în Statele Unite, devenind proprietatea acestora.

Grupul consultativ amintit consideră inechitabil ca mari societăți capitaliste să cheltuiască pentru studii asupra culturilor de tutun și de flori mai mult decît el însuși dispune pentru ansamblul programelor sale, dintre care unele prezintă o prioritate absolută — cum sînt

studiile privind îmbunătățirea fixării biologice a azotului de către plante (prin folosirea unor microorganisme care să preia această funcție sau prin inginerie genetică), ceea ce ar substitui pentru țările lumii a treia necesarul de îngrășăminte chimice pe bază de petrol; sau cercetările asupra micorizelor (care măresc capacitatea plantelor de a-și extrage elemente nutritive din sol); asupra îmbunătățirilor funciare (avînd în vedere că în multe țări aplicarea greșită a irigațiilor și desecării a anulat efectele introducerii unor soiuri mai productive).

Problema alimentației a devenit o problemă mondială, iar situația din acest punct de vedere a unor țări slab dezvoltate este deosebit de gravă — ceea ce face indispensabile nu numai colaborarea între specialiștii de pretutindeni, ci și investiții adecvate din partea țărilor dezvoltate, ele însele interesate în succesul acestei activități.

În dezbateri publică: proiectul Legii privind protecția plantelor cultivate și pădurilor și regimul pesticidelor

Măsuri de importanță deosebită pentru creșterea producției vegetale

ÎN PROCESUL de intensificare a producției agricole vegetale, bazat pe introducerea în practică a celor mai noi metode și mijloace de cultură, măsurile de protecția plantelor împotriva agenților patogeni, a dăunătorilor și buruienilor au o importanță economică din ce în ce mai mare, întrucât efectele introducerii celor mai productive soiuri, ale aplicării unor doze sporite de îngrășăminte, ale irigațiilor, mecanizării etc., — care constituie măsuri de bază pentru sporirea producției la hectar — sînt adeseori limitate și, în anumite cazuri, anulate ca urmare a unor puternice atacuri de boli, dăunători sau a îmburuienării culturilor.

Actualmente se estimează că circa 2,4 miliarde de locuitori ai Terrei sînt insuficient sau necorespunzător alimentați, un mare număr dintre aceștia fiind expuși ravagiilor foametei; iar în același timp, pierderile de recoltă cauzate în agricultura mondială de boli, dăunători și buruieni se ridică la circa 35% din producția potențială (ceea ce, exprimat valoric, reprezintă circa 75,6 miliarde de dolari anual). Dimensiunile acestor pierderi anuale la principalele culturi sînt redată în tabel.

Și la noi în țară, în ciuda progreselor înregistrate în domeniul protecției plantelor, pagubele provocate de cauzele menționate sînt încă destul de mari. Trebuie ținut seama că în culturile noastre agricole s-au înregistrat peste

235 specii de agenți patogeni, 210 specii de dăunători și peste 200 specii de buruieni, care dijmuesc recoltele.

Cîteva exemple sînt edificatoare în acest sens. Dacă ne referim numai la cultura orzului, este de remarcat că în anii 1980-1981 pierderile înregistrate numai de pe urma unui singur agent patogen — care produce tăciunele zburător — pe anumite suprafețe din unele județe (Ialomița, Ilfov, Dolj, Buzău), au fost estimate la 35-45% din recolta potențială. Importante pierderi, de pe urma atacurilor de boli și dăunători, se înregistrează și la cultura porumbului. Din datele existente cu privire la apariția și evoluția atacului de tăciune prăfos rezultă că în anii 1976 și 1979, pe unele terenuri din județele Iași, Ilfov, Ialomița, recolta de porumb s-a diminuat din această cauză față de cea potențială, cu 45—50%. În anii 1981—1982, la unele din județele Arad, Bihor, Caraș-Severin, Timiș și Satu Mare, în culturile de floarea-soarelui s-a semnalat o boală nouă: **pătarea și necrozarea tulpinelor**. Această boală (produsă de o ciupercă în asociație cu alți agenți patogeni) a determinat, la culturile afectate, pierderi care pe alocuri au depășit 50% din producția potențială.

Toate acestea demonstrează cu prisosință necesitatea luării tuturor măsurilor pentru preîntîmpinarea pagubelor provocate culturilor agricole de către diferiți agenți patogeni, dăunători și buruieni. Avînd în vedere această nece-

sitate, complexitatea acțiunilor de protecția plantelor și gradul de calificare solicitat pentru efectuarea lor, a fost elaborat și dat publicității, pentru dezbateri publică înaintea supunerii spre adoptare Marii Adunări Naționale, **proiectul Legii privind protecția plantelor cultivate și a pădurilor și regimul pesticidelor**.

După cum se apreciază în acest document, protecția plantelor cultivate și a pădurilor împotriva dăunătorilor, bolilor și buruienilor, constituie „o problemă de interes național, o obligație pentru organele de stat, organizațiile cooperatiste și celelalte organizații obștești, pentru toți cetățenii”. Proiectul de lege subliniază îndatorirea ce revine organelor de specialitate, tuturor lucrătorilor din domeniul protecției plantelor de a promova și generaliza sistemul integrat de prevenire și combatere a bolilor, dăunătorilor și buruienilor, care constă în imbinarea mijloacelor chimice cu cele biologice, folosirea metodelor fizico-mecanice și aplicarea complexului de măsuri agrotehnice.

În vederea sporirii eficienței economice a acțiunilor de protecția plantelor cultivate și a pădurilor sînt prevăzute soiuri speciale care vizează perfecționarea tehnologiilor de producere și utilizare a unor preparate biologice, reducerea numărului de tratamente chimice, utilizarea unor pesticide cu eficiență sporită și consumuri reduse de materii prime și energie, precum și extinderea aplicării pesticidelor concomitent cu alte lucrări agrotehnice: semănat, administrarea îngrășămintelor chimice, irigat etc.

Cu privire la regimul pesticidelor, considerînd folosirea acestora ca un „rău necesar” fără de care nu se poate concepe o agricultură modernă, proiectul de lege stipulează că pot fi produse, livrate, comercializate și utilizate numai pesticidele autorizate de organele și în condițiile prevăzute de lege.

Ținînd seama de toxicitatea ridicată pentru om și animale cu sînge cald a unor pesticide, în scopul evitării oricărui riscuri de accidente, intoxicații sau îmbolnăviri, este prevăzută obligația unităților producătoare de pesticide de a livra aceste produse în ambalaje tipizate.

O deosebită atenție se acordă protecției mediului înconjurător, păstrării calității solului, asigurării calității corespunzătoare a produselor agroalimentare, precum și prevenirii intoxicațiilor sau îmbolnăvirilor. Unitățile agricole și silvice, și toți ceilalți deținători de terenuri și culturi sînt obligați să respecte cu strictețe normele tehnice privind manipularea, transportul, depozitarea și aplicarea pesticidelor.

Cunoașterea, înțelegerea și însușirea prevederilor proiectului de lege și a normelor tehnice privind protecția plantelor cultivate și a pădurilor de către toate cadrele tehnice din sectoarele interesate, precum și de către toți cei care participă la acțiunile din acest domeniu sau la activitățile legate de producerea, manipularea, transportul, depozitarea și mai ales utilizarea pesticidelor vor contribui la creșterea producției vegetale la hectar, în condițiile obținerii unor produse cu calități biologice ridicate.

dr. Ion POPESCU
M.A.I.A.

Pierderi de recoltă — la nivel mondial — provocate la diferite culturi agricole de către dăunători, boli și buruieni*)

Cultura	Producția (mil. t)		Pierderi (%) provocate de :			Pierderi totale (%) din recolta posibilă)
	realizată	potențială**)	dăunători	bolii	buruieni	
Griș	265,5	351,1	5,0	9,1	8,8	23,9
Ovăz	42,9	59,2	8,0	9,3	9,4	2,1
Orz	92,8	117,4	3,8	7,8	8,6	20,2
Secară	32,6	38,5	3,2	6,2	9,3	14,7
Orez	231,9	438,8	26,7	8,9	10,8	46,4
Mei	76,7	122,9	9,6	10,7	17,0	38,0
Porumb	218,5	339,4	12,4	9,4	13,0	34,8
Cartofi	270,8	339,9	6,5	21,6	4,0	32,3
Sfeclă de zahăr	211,2	280,2	8,3	10,4	5,8	24,5
Trestie de zahăr	483,4	1-050,2	20,1	19,2	15,7	65,0
Legume	201,7	279,9	8,7	10,1	8,9	27,7
Fruite	66,6	88,0	7,8	12,6	3,0	23,4
Citrice	24,39	30,94	8,3	9,5	3,8	21,6
Viță de vie	50,7	78,27	3,2	23,4	10,1	36,7
Cafea	3,16	5,75	12,0	16,6	15,0	44,4
Cacao	1,53	2,82	13,2	20,8	11,9	45,9
Ceai	1,12	1,65	7,9	15,4	8,9	32,2
Tutun	4,27	6,22	10,4	12,3	8,1	30,8
Hamei	0,093	0,119	7,7	8,0	5,9	21,6
Măslina	5,18	8,14	19,1	8,7	10,0	37,1
Palmieri	1,07	1,49	11,6	7,4	9,6	28,6
Sola	31,98	45,05	4,5	11,0	13,5	29,1
Arahide	16,68	28,03	17,1	11,5	11,8	40,4
Bumbac de seminte	20,58	27,15	11,0	9,1	4,5	24,6
În seminte	3,398	4,219	3,7	7,8	8,7	20,2
Rapiță	4,48	6,52	13,0	6,9	11,3	31,2
Susan	1,650	2,231	13,6	2,7	10,1	26,3
Floarea soarelui	6,34	8,24	10,0	3,0	10,0	25,0
Copra	3,32	5,002	14,7	19,3	10,0	44,0
Bumbac fibre	11,08	16,75	18,1	12,0	5,8	33,9
Alte fibre	4,91	6,386	4,9	8,0	11,1	24,0
Cauciuc natural	2,26	3,013	5,0	15,0	5,0	25,0

*) Producția potențială reprezintă cantitatea de produse ce s-ar putea obține dacă s-exclude intervenția dăunătorilor, bolilor și buruienilor

*) Conduzările ce se desprind din tabel, ca și ordinul de mărime al valorilor date rămîn actuale, deși ei a fost elaborat în anul 1968.

Perfecționarea normării muncii — factor important al creșterii productivității (1)

DUPA cum adeseori s-a subliniat în documentele de partid, în expunerile și cuvântările secretarului general al partidului, progresul social-economic continuu și rapid al României este condiționat în măsură covârșitoare de accentuarea laturilor calitative, de creșterea în ritm susținut a productivității muncii. Intensificarea creșterii productivității muncii, în condițiile dezvoltării și modernizării continue a bazei tehnico-materiale, ale unui nivel tot mai înalt de educație și pregătire profesională a forței de muncă

lări cantitative și calitative ale tuturor factorilor producției.

Normarea muncii cuprinde în prezent toate categoriile de forță de muncă, nu numai muncitorii în acord, dar și pe cei care lucrează în regie, nu numai muncitorii direct productivi și de deservire, dar și personalul de conducere, administrație și funcționăresc din toate ramurile și sectoarele activității industriale, de cercetare, din proiectare, din producția propriu-zisă. Căpătînd o extindere largă și revizuindu-se în dependență de cerințele folosirii raționale

muncă în ansamblu, pe sfere, ramuri, subramuri, întreprinderi, meserii și profesii, inclusiv în profil teritorial. Contribuția normei de muncă la creșterea productivității muncii se manifestă cu deosebită putere în procesul aplicării principiului socialist al repartiției după muncă, al controlului corelațiilor dintre consumul și contribuția participanților la producția socială.

Determinînd corelațiile forței de muncă — ca volum și structură — cu celelalte condiții tehnico-materiale ale producției, norma de muncă asigură desigur, în primul rînd, economia de muncă vie, creșterea productivității muncii vii. Însă norma de muncă contribuie totodată și la folosirea eficientă a muncii materializate, la creșterea corespunzătoare a productivității muncii sociale, dacă ținem seama că odată cu reducerea consumului de muncă vie se are în vedere, totodată, folosirea cu grijă deplină a bazei tehnico-materiale, calitatea producției fabricate etc.

Practic se poate spune că sporirea de 9,2 ori a productivității muncii în industrie în perioada 1950—1980 se datorează și faptului că normele de muncă s-au adaptat și perfecționat în direcția reflectării progresului general, cantitativ și calitativ al tuturor factorilor producției, atât ale bazei tehnico-materiale cit și ale forței de muncă. În măsura în care admitem că normele de muncă ar fi rămase nemodificate, la nivelul anului 1950, în ciuda progreselor considerabile ale factorilor și condițiilor generale ale producției, fără îndoială că și productivitatea muncii ar fi rămas în linii generale neschimbată, practic constantă.

Contribuția adusă de o normare ju-

Tabelul nr. 1

Evoluția corelației dintre productivitatea muncii și înzestrarea cu fonduri fixe pe o persoană, în industria României, în perioada 1950—1980 — în procente —

	1950— 1955	1958— 1960	1961— 1965	1966— 1970	1971— 1975	1976— 1980
Creșterea productivității muncii pe o persoană (W)	160	148	145	142	136	138
Creșterea fondurilor fixe productive pe o persoană (It)	115	127	119	151	134	139
Raportul W/It	1,39	1,16	1,22	0,94	1,01	0,90

depinde în mare măsură de buna utilizare a pirghiilor economice de organizare și stimulare, între care și normarea muncii. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că „o atenție deosebită va trebui acordată creșterii mai accentuate decît se prevede în plan a productivității muncii, pe baza normării științifice a muncii, a organizării mai bune a proceselor de producție, reducerii personalului neproductiv și trecerii muncitorilor la mai multe mașini, mecanizării, automatizării și introducerii roboților industriali, desigur acolo unde aceștia se justifică”.

Așadar, potențialul tehnico-material și uman al producției nu se poate transforma direct, pe deplin, în productivitate corespunzătoare decît prin intermediul normării muncii și aceasta numai în măsura în care normele de muncă reflectă cu fidelitate caracteristicile și însușirile tuturor condițiilor și factorilor obiectivi și subiectivi ai producției. Practica arată că nu orice normă de muncă poate îndeplini în mod corespunzător funcțiile pe care le are normarea în creșterea productivității muncii. O asemenea capacitate de transformare în productivitate înaltă a întregului potențial productiv poate fi realizată numai de o normă de muncă bazată pe o deplină fundamentare, atît sub aspect tehnico-economic cit și psihofiziologic. Norma de muncă trebuie să aibă un caracter progresiv, dinamic, să reflecte integral calitățile tehnice și economice ale condițiilor producției, să fie stabilită și revizuită în strictă concordanță cu perfecționarea calității bazei tehnico-materiale și umane a producției. Chiar dacă în momentul stabilirii satisface aceste exigențe, orice normă, după un anumit timp, se cere reexaminată și revizuită, în concordanță tocmai cu noile acumu-

a forței de muncă, a întregii baze tehnico-materiale, normele de muncă au adus și aduc un aport important la creșterea productivității muncii. Măsurînd nivelul tehnic al mijloacelor de producție, al pregătirii personalului muncitor și al organizării producției și muncii și sintetizînd toate acestea sub forma consumului de muncă maxim ce poate fi admis pentru producerea unei unități de produs, norma de muncă

Tabelul nr. 2

Dinamica și structura personalului muncitor din industrie, în perioada 1950—1980

	Dinamică				Structură			
	1950	1960	1970	1980	1950	1960	1970	1980
Total personal muncitor, din care :								
— muncitori	100,0	154,0	254,0	409,2	100,0	100,0	100,0	100,0
— personal de specialitate, de conducere, administrație și funcționăresc	100,0	167,0	283,0	173,2	78,7	85,1	87,9	91,0
	100,0	108,0	145,0	172,7	21,3	14,9	12,1	79,0

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1980.

aduce un aport important la dezvoltarea și valorificarea capacității profesionale a forței de muncă, concomitent cu asigurarea protecției și securității muncii, în corelație cu modificările însușirilor bazei tehnico-materiale, cu dinamismul acesteia. Reprezentînd un parametru economic dinamic, norma de muncă stă la baza creșterii producției și productivității muncii și prin aceasta servește la stabilirea și planificarea volumului și structurii forței de muncă, la determinarea necesarului de cadre calificate și la repartizarea forței de

dicioasă a muncii la creșterea productivității se manifestă nu numai pe planul stabilirii și fundamentării normelor de muncă, al revizuirii lor, ci și prin efortul care se depune în întreprinderi, subramuri, la scara întregii industrii pentru îndeplinirea și depășirea normelor de muncă. În condițiile în care indicele

dr. Gheorghe RĂBOACĂ
dr. Ioan BRATU

Institutul de economie socialistă

(Continuare în pag. 12)

Exigențe ale respectării contractelor economice

UN ROL IMPORTANT în materializarea cu eficiența sporită a programelor de fabricație prevăzute de fiecare unitate în parte îl are aprovizionarea tehnico-materială, atât sub raportul creării condițiilor tehnice de producție, cât mai ales prin contribuția ce trebuie să o aducă la realizarea unei rentabilități ridicate, prin gospodărirea și valorificarea superioară a resurselor. În ansamblul său, mecanismul aprovizionării tehnico-materiale include ca activități importante și fundamentarea temeinică și respectarea contractelor economice. Pornind de la importanța acestora în asigurarea ritmicității aprovizionării tehnico-materiale și desfășurării în bune condiții a producției, precum și de la experiența acumulată pînă în prezent la Combinatul siderurgic Hunedoara, ne propunem să prezentăm în continuare cîteva din realizările obținute în acest domeniu de activitate, rezervele existente și posibilitățile de atragere a lor în circuitul productiv, sugerînd totodată unele soluții de îmbunătățire a mecanismului contractual pentru perioada următoare.

Perfecționarea planificării la nivelele de bază

COMBINATUL siderurgic Hunedoara — unul din principalii producători de oțel din țara noastră — are relații contractuale în dubla calitate de furnizor și beneficiar cu peste 2518 întreprinderi din toate ramurile industriale. În cursul trimestrului I—III majoritatea furnizorilor s-au achitat în condiții corespunzătoare de obligațiile asumate, programul de aprovizionare fiind realizat valoric în proporție de 96 la sută. Nu toți furnizorii însă onorează obligațiile asumate la termen și în volumele contractate, așa cum este cazul cărbunilor cocsificabili din Valea Jiului, unor sortimente de produse refractare și feroalraje, cilindrilor de laminor de la I.M.G. București și pieselor de schimb cu performanțe tehnice ridicate de la unitățile constructoare de mașini.

În egală măsură Combinatul siderurgic Hunedoara are obligații de livrare angajate prin 2887 contracte încheiate cu beneficiarii pe întreg anul 1982. În perioada ianuarie-septembrie, din 2336 contracte scadente, însumînd 22475 tipodimensiuni de laminate finite și alte produse siderurgice, au fost realizate integral 1946 contracte. O particularitate a acestui al doilea an al cincinalului o constituie preocuparea pentru asimilarea unor sortimente de oțeluri cu performanțe tehnico-funcționale ridicate, care în trecut se importau și care au fost realizate cu succes de siderurgistii hunedoreni. În ceea ce privește exportul, circa 25 la sută din producția realizată este livrată beneficiarilor externi, față de care toate obligațiile asumate au fost realizate integral, la termen și în condițiile de calitate stipulate prin contracte. Sintem conștienți

totuși că alături de rezultatele bune pe care le avem, în unele situații nu am reușit să fim suficient de prompti în executarea livrărilor — îndeosebi pentru uzinele producătoare de țevi și organe de asamblare.

Pentru obținerea unui salt calitativ în asigurarea tehnico-materială a planului, elementul determinant considerăm că este înainte de toate legat de perfecționarea planificării la nivelele de bază — secție, atelier, formație de lucru. La Combinatul siderurgic Hunedoara, spre exemplu, planul de aprovizionare cuprinde anual 36500 poziții de materiale, care sînt formulate pe baza sarcinilor de producție proprii de către 55 secții și ateliere. Cu toată atenția ce se acordă în faza de elaborare a planului, fundamentării detaliate a necesarului pentru producție, întreținere, reparații, investiții etc., în mod frecvent apar situații de „urgență” în organizare, generate de omisiunile sau necorelările în stadiul de proiect. Aceasta a făcut ca numai în anul 1981 să fie solicitate suplimentar de secțiile combinatului 906 poziții de materii prime și materiale, din care unele cu ciclul de execuție la producător de 6 pînă la 9 luni.

Desigur, această latură a problemei este foarte complexă. Rezolvarea ei impune pe de o parte o mai bună pregătire tehnologică a activităților desfășurate, bazată pe nominalizarea completă a obiectivelor ce trebuie realizate, iar pe de altă parte, o mai temeinică documentare a cadrelor tehnice, atât sub aspectul gamei de produse realizate și obținabile în economie, cât și al performanțelor tehnico-funcționale ale acestora. Din păcate, la unele neajunsuri proprii în evaluarea necesarului se adaugă și faptul că materialul documentar — cataloage, prospecte, programe de fabricație etc. — este încă sărac, nu are un caracter sistematic și din această cauză nu permite întotdeauna o informare tehnico-operativă adecvată. Pornind de la unele rezultate bune obținute în acest domeniu — la rulmenți, motoare electrice, uleiuri — este oportun, după părerea noastră, acest lucru fiind stipulat și în actele normative, ca **centralele industriale coordonatoare să editeze periodic cataloage și programe de fabricație, mai puțin poate ilustrate, dar suficient de descriptive pentru a servi ca bază de documentare pentru specialiștii din producție și din serviciile de aprovizionare.**

Extinderea activității contractuale pe termen lung

UN ALT domeniu important susceptibil de perfecționare îl constituie contractul economic. În jurul acestei probleme s-au formulat suficiente opinii și nu este necesar să insist asupra laturii sale teoretice. Este timpul — după părerea noastră — mai ales în ramurile mari consumatoare de materii prime cum este și siderurgia — să se treacă

la extinderea utilizării contractelor pe termen lung. Cărbunii cocsificabili, minereurile de fier, fondanții, utilajele de turnare, unele sortimente de materiale refractare și piese de schimb care se derulează între producători și utilizatori specializați, pot și trebuie să facă obiectul unor contracte pe termen lung nu din considerente formale, ci mai ales din considerente tehnico-economice de interes reciproc. Este absolut de neînțeles de ce la un produs de mare serie, cu consum relativ constant și cu perioadă de pregătire a fabricației destul de lungă — cum este utilajul de turnare — contractarea se face trimestrial; de fapt și contractul anual ca perioadă de referință este anacronic, livrările din ultimul trimestru fiind destinate utilizării abia în a doua jumătate a primului trimestru din anul următor. Insistînd pentru **extinderea utilizării în practica muncii de aprovizionare a contractelor pe termen lung**, am în vedere și o reducere simțitoare a activităților de natură administrativă — emiterile de repartiții, comenzi, contracte, un uriaș volum de corespondență care poate conduce la degrevarea aparatului operativ și în consecință la o rezolvare calitativ superioară a sarcinilor.

Perfecționarea mecanismului de încheiere a contractelor economice presupune și o mai strînsă corelare între instrumentele de lucru din faza precontractuală — specificații, balanțe materiale, repartiții. Nu este normal, de exemplu, ca emiterile repartițiilor de către coordonatorul de balanță să se facă numai cu acordul furnizorului, lăsînd la latitudinea acestuia din urmă decizia de execuție sau nu a unor piese și subsansamble pe care beneficiarii le solicită. Asemenea greutăți le-am întîmpinat, de regulă, în ultimul timp, la piesele de schimb pentru utilaj metalurgic, energetic și refractar.

Este la fel de anormală și situația care se manifestă la unele sortimente de materiale și piese de schimb din import, pentru care organele coordonatoare din centrale și ministere **refuză avizarea fișelor tehnice.** Considerăm justificată măsura de preluare și executare la furnizorii din țară a pieselor și materialelor, care pînă nu de mult timp se importau, și în această acțiune ne considerăm și noi, beneficiarii, implicați direct. Nu înțelegem însă de ce în unele cazuri, la fundamentarea necesarului de aprovizionat nu se asigură din timp emiterile repartițiilor la furnizorul avut în vedere în țară, nu se stabilesc foarte concret programele de asimilare și pe această bază perfectarea contractelor de livrare. Este o lacună care se cere cît mai grabnic înlăturată.

Simplificări necesare pe filiera valorificării resurselor

O RESURSA importantă în asigurarea bazei materiale o constituie recuperarea și valorificarea materialelor re-folosibile. La sfîrșitul anului 1982, la Combinatul siderurgic Hunedoara pon-

ing. Ionel DOBRIN

director comercial
al Combinatului siderurgic Hunedoara

(Continuare în pag. 23)

Cum se îndeplinește planul la construcția de locuințe?

(Urmare din pag 6)

de folosire a fondului de timp disponibil cu mult sub media pe țară 19 unități județene de construcții-montaj, printre care Ialomița (91,1%), Călărași (90,5%), Alba (91,8%), Maramureș, Satu Mare și Sibiu (92,3%), Sălaj (92,4%).

Pe de altă parte serioase rămăneri în urmă s-au datorat și neasigurării la nivelul necesarului a forței de muncă și îndeosebi a unor categorii de muncitori calificați cum ar fi: zidari, dulgheri, fierari-betoniști. Această situație a făcut ca unitățile de construcții dintr-o serie de județe (Brașov, Călărași, Ialomița, Giurgiu, Gorj, Mehedinți) să înregistreze rezultate cu mult sub nivelul posibilităților de care dispun. La acestea se adaugă și faptul că folosirea acordului global nu a cuprins multe formații de lucru, cu influențe negative asupra productivității muncii, costului de producție și stimulării constructorilor. Astfel, la unitățile de construcții-montaj Arad, Bistrița-Năsăud, Caraș-Severin, Covasna, Dimbovița, Giurgiu, Prahova, Satu Mare, Sibiu, Tulcea, Vaslui au fost cuprinși în acord global mai puțin de 70% muncitori din totalul forței de muncă.

Printre cauzele care au generat și generează încă greutatea în realizarea planului de construcții la locuințe se înscrie și desfășurarea necorespunzătoare a aprovizionării tehnico-materiale a șantierelor. Se resimte lipsa oțelului beton cu diametre mici, betonului celular autoclavizat pentru izolarea panourilor mari, cărămizilor și blocurilor ceramice, panourilor mari din beton armat, țevilor de construcție și instalații, a fitingurilor, a unor cantități contractate cu furnizorii de pre-nadez, aracet, covor p.v.c., bitum pentru hidroizolații ș.a., datorită faptului că ministerele și unitățile producătoare nu au livrat produsele respective

la nivelul sarcinilor, repartițiilor și contractelor. La acestea se adaugă și caracteristicile diferite ale unor prefabricate sau materiale de construcții, ce se primesc din unitățile producătoare ale Ministerului Industrializării Lemnului și a Materialelor de Construcții, cum sînt: panourile mari, prefabricate din beton armat, uși, ferestre, carton asfaltat, țevile de construcții și instalații de la unitățile Ministerului Industriei Metalurgice sau adevizivii de la unitățile Ministerului Industriei Chimice, față de cele efectiv necesare în procesul de construcție.

Toate acestea au condus la diminuarea realizărilor de plan și a programelor de construcții la locuințe și au influențat nefavorabil totodată și rezultatele economico-financiare ale unor unități de construcții-montaj.

Pentru recuperarea rămănelor în urmă și realizarea pînă la sfîrșitul anului a sarcinilor stabilite, pe plan central, la nivelul comitetelor executive ale consiliilor populare județene, precum și în fiecare unitate de construcții-montaj au fost luate măsuri tehnice și organizatorice în vederea eliminării neajunsurilor, mai buna organizare a aprovizionării tehnico-materiale, de folosire la întreaga capacitate a utilajelor și instalațiilor, sporirea calității lucrărilor etc. Dintre acestea se desprind, prin importanță, următoarele:

● **perfecționarea muncii de proiectare și execuție a lucrărilor de construcții de locuințe.** În acest scop, muncitorii, tehnicienii și specialiștii din proiectare și construcții trebuie să se preocupe mai mult de problemele privind funcționalitatea și calitatea arhitectural-urbană a fiecărui ansamblu sau cartier de locuințe, a fiecărei construcții în parte. mijloacele tehnice și forța de muncă trebuie să fie în mai

mare măsură și mai bine utilizate pentru a asigura o concepție științifică de sistematizare a fiecărei localități în parte;

● **asigurarea dezvoltării construcțiilor de locuințe în fiecare localitate.** În acest scop se impune o atenție mai mare corelării capacității de execuție din unele județe (cum ar fi Călărași, Giurgiu, Gorj, Mehedinți, Hunedoara) cu sarcinile reale pe care le au de realizat. În mod deosebit subliniem necesitatea de a se organiza formații de construcții pentru orașele mici și în comune, care prin specificul locuințelor ce se execută să folosească în mai mare măsură materialele locale și să realizeze locuințe cu regim mic de înălțime și puține apartamente, încălzite cu sobe;

● **pregătirea și stabilizarea forței de muncă calificate,** factor de o deosebită importanță în asigurarea execuției întregului volum de construcții-montaj și de finisaj în condiții de calitate, la nivelul normelor tehnice și exigențelor populației. În acest scop, unitățile de construcții-montaj, cu sprijinul comitetelor executive ale consiliilor populare au stabilit programe de măsuri de lungă durată privind recrutarea forței de muncă, calificarea prin școli profesionale de specialitate, urmărindu-se asigurarea necesarului de muncitori calificați pe meserii în raport cu necesitățile fiecărei unități. De asemenea, se urmărește ca prin școlarizare să se asigure și policalificarea muncitorilor pentru a putea fi utilizați în mai multe meserii;

● **pentru ridicarea în continuare a calității lucrărilor de construcții de locuințe este obligatoriu ca prin personalul tehnic, comisiile de calitate, șefii de șantier, maistrii să se urmărească mai consecvent, pe faze de lucrări, respectarea normelor tehnologice și a calității lucrărilor, astfel încît la terminarea fiecărui obiectiv în parte să se recepționeze numai lucrări de bună calitate. În acest sens este necesară lichidarea practicii recepționării provizorii a construcțiilor cu obligația efectuării ulterioare a unor remedieri.**

Perfecționarea normării muncii

(Urmare din pag. 10)

mediu de îndeplinire a normelor de muncă se depășește de regulă în proporție de 5—6%, economia de timp de muncă realizată pe această cale la nivelul industriei naționale a atins în fiecare din anii 1979 și 1980 un volum de 200 milioane om-ore.

Extinderea și perfecționarea continuă a normelor de muncă în corelație cu progresul general al condițiilor producției au permis realizarea unui ritm susținut de creștere a productivității muncii, mai înalt decît în țări dezvoltate industrial; în acest fel decalajele care existau în 1950 s-au redus considerabil, astfel că — potrivit unor calcule — în prezent ele se apreciază la circa 1:3. Așa după cum relevă însă cercetările efectuate, normele de muncă sînt totuși departe de a contribui la folosirea deplină a timpului de lucru, a posibilităților care decurg din baza tehnico-materială a producției, la creșterea sus-

ținută a productivității muncii, a eficienței economice în general (tabelul nr. 1). În ciuda faptului că înzestrarea tehnică a muncii este atît un indicator cantitativ, cît și unul calitativ, incluzînd în permanență fonduri fixe cu nivel din ce în ce mai ridicat de mecanizare și automatizare, raportul dintre productivitatea muncii și înzestrarea cu fonduri fixe productive pe o persoană s-a redus sensibil. El este la un nivel sub posibilități, ținînd seama de marile eforturi făcute în țara noastră pentru creșterea gradului de înzestrare tehnică a economiei. Cercetările efectuate într-un număr mare de unități economice reflectă decalaje apreciabile între productivitate și înzestrarea tehnică.

Cu toate perfecționările pe care le-a cunoscut, practica demonstrează că normarea muncii include neajunsuri care afectează direct dinamica productivității, posibilitatea intensificării tuturor laturilor calitative și cantitative ale activității de producție din

industrie. O cercetare efectuată, începînd de la nivelul industriei, subramurilor și întreprinderilor și terminînd cu studierea locurilor de muncă, arată că o anume diminuare a ritmului de creștere a productivității muncii este în funcție atît de creșterea nesatisfăcătoare a volumului producției, cît și de sporirea numărului personalului (tabelul nr. 2).

Desigur, lărgirea proporțiilor industriei, apariția și dezvoltarea unor noi ramuri, subramuri și produse au făcut necesară creșterea numărului de personal în industrie, îndeosebi al muncitorilor, dar și al personalului de specialitate, de conducere etc. O mare parte din forța de muncă a fost concentrată în activitatea nemijlocită de producere a bunurilor materiale. Dinamicile menționate în tabelul nr. 2 nu semnifică dezechilibre în normarea muncii la cele două categorii de personal, totuși, în practică, există neajunsuri, pe alocuri destul de serioase, în ce privește normele de muncă la fiecare meserie și profesie, la toate categoriile de personal. Vom relua analiza acestor probleme într-un număr viitor al revistei.

**AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:
RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE**

**Autofinanțarea unităților
administrativ-teritoriale
de bază**

ÎNDEPLINIREA funcțiilor pe care le au consiliile populare, în condițiile exigențelor noului mecanism economico-financiar, impune cu necesitate asigurarea surselor proprii necesare acoperirii cheltuielilor ocazionate de înfăptuirea cu responsabilitate a acestor atribuții de către fiecare unitate administrativ-teritorială, realizarea în esență a autofinanțării. Realizarea autofinanțării în etapa actuală, la nivelul comunelor, orașelor și municipiilor ca unități administrativ-teritoriale de bază ale țării, capătă o însemnătate crescândă.

O analiză efectuată la nivelul județului Buzău a evidențiat creșterea responsabilității comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare pentru crearea condițiilor necesare aplicării principiilor noului mecanism economico-financiar, pentru autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale de bază.

**Industria mică — sursă
principală de venituri proprii**

ÎN ACEST CADRU s-a evidențiat o implicare mai fermă a cadrelor de conducere de la nivelul comunelor, orașelor și municipiilor pentru continuarea dezvoltare a industriei mici, considerată ca principala producătoare de venituri proprii pentru finanțarea acțiunilor economice, sociale și edilitar-gospodărești. Ca urmare a măsurilor luate, a creșterii inițiativei și creativității locale, a valorificării într-o proporție mai mare a resurselor existente în județ, volumul de producție al unităților de industrie mică s-a ridicat în anul 1981 la peste 1 miliard lei, iar numărul personalului muncitor cuprins în aceste activități a fost de aproape 12 mii persoane. Pe primele 8 luni din acest an unitățile de industrie mică au realizat un volum de producție de 800 milioane lei, cu peste 30 milioane lei mai mult față de prevederile de plan și cu peste 23 la sută mai mult față de aceeași perioadă a anului trecut.

Pornind de la teza potrivit căreia realizarea deplină a autogestunii eco-

nomico-financiare în sistemul consiliilor populare nu este posibilă fără ca fiecare comună, oraș și municipiu să-și acopere cheltuielile din veniturile proprii, fără a se recurge la subvenții și ținând seama de importanțele resurse existente în fiecare localitate, comitetul executiv al Consiliului popular județean a declanșat, încă din anul 1980, ample acțiuni pentru evidențierea resurselor locale care să asigure condițiile necesare pentru organizarea și dezvoltarea unităților de industrie mică subordonate direct comunelor, orașelor și municipiilor, cadru organizatoric în care inițiativa și creativitatea locală se poate manifesta plener.

Valorificând mai bine aceste posibilități, s-a reușit ca în anul 1981, pe lângă consiliile populare comunale, orașenești și municipale, în directă subordonare a acestora, să funcționeze astfel de unități în 23 de localități, iar în anul 1982 numărul acestora a ajuns la 65, unități care asigură importante venituri bugetelor locale.

În această amplă acțiune s-au concentrat forțele îndeosebi pentru dezvoltarea producției materialelor de construcții (exploatarea agregatelor minerale de prund, producerea de var, diferite elemente de construcții din piatră de calcar și tuf vulcanic, blocuri de zidărie din diatomit, cărămizi, materiale de izolații etc.), producerea de articole de uz casnic și gospodăresc din ceramică, lemn, materiale recuperabile și produse secundare din agricultură și unele produse realizate în cooperare cu industria republicană.

Paralel cu aceasta consiliile populare sînt angajate ferm pentru asigurarea condițiilor necesare înfăptuirii cerințelor impuse de conceptul de autoconducere și autoaprovizionare teritoriale. Ca urmare, 95 la sută din localitățile județului au creat microferme de ovine, porcine, păsări, iepuri care pe lângă funcția de furnizor de material biologic pentru populație, realizează și importante cantități de carne, lînă, piei și alte subproduse, contribuind la satisfacerea mai deplină a cerințelor oamenilor muncii, realizîndu-se în același timp importante venituri proprii pentru bu-

getele unităților administrativ-teritoriale.

Recentul studiu elaborat de Comisia de planificare teritorială, cu sprijinul unor specialiști din centrale industriale și institute de profil evidențiază, cu puterea de exemplu a cifrelor, că în această direcție există încă mari posibilități pentru extinderea și modernizarea unei game largi de activități agricole, industriale și de servicii și creșterea pe această bază a veniturilor proprii ale fiecărei localități paralel cu creșterea veniturilor populației.

Prin folosirea într-o măsură mai mare a unor astfel de posibilități, unele localități din județul Buzău au înregistrat un grad superior de acoperire a cheltuielilor din veniturile proprii. Astfel, în acest an, alături de municipiul Buzău și orașul Rîmnicu Sărat, un număr de 27 de comune au reușit să se autofinanțeze cu venituri proprii, iar dacă se iau în calcul și cotele defalcate din impozitul pe retribuție de la unitățile republicane care activează pe raza teritorială respectivă, numărul total al unităților administrativ-teritoriale care se autofinanțează în acest an se ridică la 46, ceea ce reprezintă peste 56 la sută din numărul total al localităților existente în județ.

Analiza efectuată a evidențiat faptul că realizările obținute pînă în prezent pe linia autofinanțării nu reflectă adevăratul potențial uman și material existent în fiecare comună. Realizările obținute pe această linie de consiliul popular municipal Buzău, și de consiliile populare din comunele Zărnești, Păturlagele, Puiesti, Minzalești, Cătina, Cislău, Brăești, Scutelnici, Smeeni, Vernești și altele demonstrează marile resurse ce se cer a fi valorificate de fiecare unitate administrativ-teritorială.

În cadrul programelor instituite în ultimul timp, mai cu seamă în urma indicațiilor și orientărilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 14—15 mai a.c., aportul industriei mici, atît în ceea ce privește producția marfă industrială, exportul cît și prestările de servicii, reprezintă piloni foarte importanți ai acțiunii de realizare a unei autogestioni și autofinanțări reale. Programul actualizat de dezvoltare a industriei mici pentru perioada 1981—1985 evidențiază căile și mijloacele necesare prin care se poate realiza, la nivelul anului 1985, o producție marfă și de prestări de servicii neindustriale de peste 2 miliarde lei, din care se pot realiza venituri suplimentare pentru unitățile administrativ-teritoriale de peste 180 milioane lei, surse ce pot contribui la echilibrarea celor 85 de bugete ale consiliilor populare.

**Perfecționarea conducerii
și organizării industriei mici**

REALIZAREA acestor nivele necesită perfecționarea continuă a formelor de organizare și conducere a unităților de industrie mică și prestări de servicii, crearea unui cadru organizatoric suplă care să permită înfăptuirea înaltelor comandamente impuse de aplicarea principiilor noului mecanism economico-financiar la nivelul fiecărei localități.

În acest cadru se înscriu și măsurile luate de Comitetul executiv al Consiliului popular județean Buzău de a subordona întreaga activitate economică din sistemul consiliilor populare de pe raza teritorială a unei localități, consiliului popular respectiv, asigurându-se astfel o mai bună conducere și organizare a unităților de industrie mică, valorificarea pe această cale a resurselor materiale, a inițiativei și creativității locale și crearea unor surse proprii de venituri.

Unitățile de industrie mică de pe lângă consiliile populare au fost organizate în puncte și formații de lucru, ateliere sau secții conduse în mod corespunzător de șef de formație, atelier sau secție. Dezvoltarea în ritm susținut a acestor activități a impus perfecționarea organizării și conducerii unităților de industrie mică motiv pentru care, pentru anul 1983, s-a propus înființarea a încă 5 secții și 5 ateliere subordonate direct consiliilor populare, în conformitate cu normele unitare de structură.

În vederea legării mai strânse a structurii producției acestor unități de industrie mică de cerințele populației, industriei, agriculturii și altor cerințe locale, trimestrial se organizează expoziții cu vânzare, prilej cu care unitățile comerciale și bazele județene de aprovizionare fac opțiuni asupra nivelului cererii pentru perioada următoare. Datele rezultate din aceste consfătuiri, co-

relate cu posibilitățile fiecărei localități, devin programe de fabricație ale unităților de industrie mică pentru perioada următoare.

Paralel cu aceasta, Comitetul executiv al Consiliului popular județean a luat măsuri care să asigure perfecționarea pregătirii profesionale a cadrelor de conducere de la nivelul consiliilor populare comunale, creșterea competenței și răspunderii acestora în conducerea și organizarea activităților economice de pe raza teritorială respectivă. În același timp, s-a urmărit creșterea răspunderii personalului muncitor din aparatul propriu al Consiliului popular județean în organizarea și conducerea activităților de industrie mică și prestări de servicii. Crearea acestei structuri organizatorice asigură: cunoașterea cu mai multă operativitate a resurselor materiale și umane de pe teritoriul fiecărei unități administrativ-teritoriale; realizarea unei cunoașteri operative a cerințelor pieței interne; conducerea, organizarea și îndrumarea operativă și eficientă de către comitetele și birourile executive ale consiliilor populare municipale, orașenești și comunale pe lângă care funcționează; o mai bună utilizare a personalului muncitor din cadrul secțiilor, compartimentelor și unităților consiliului popular județean; mai buna utilizare a personalului muncitor din cadrul consiliilor populare municipale, orașenești și

comunale pe lângă care funcționează unitățile de industrie mică; asigurarea condițiilor necesare creării surselor proprii pentru înfăptuirea autofinanțării unităților administrativ-teritoriale.

Continuă creșterea eficienței activității consiliilor populare impune și soluționarea unor probleme care să dea o fluentă mai mare cadrului organizatoric existent. În acest sens, propunem:

- constituirea unui fond de pină la 20 la sută la nivelul județului din beneficiile realizate de unitățile de industrie mică din sistemul consiliilor populare, fond din care să se asigure finanțarea cheltuielilor cu privire la pregătirea și urmărirea producției, introducerea progresului tehnic și altele;

- completarea Legii nr. 2/1980 cu privire la dezvoltarea industriei mici cu un alineat în care să se faciliteze încadrarea în industria mică și a personalului muncitor din alte sectoare de activitate (2—4 ore). Să se prevadă posibilitatea încadrării în această formă și a membrilor C.A.P. în perioadele disponibile;

- elaborarea unor instrucțiuni și metodologii de lucru adecvate care să permită folosirea cu mai multă operativitate a materialelor recuperabile și re-folosibile.

Nicolae RALEA

șef secție plan-dezvoltare-organizare
Consiliul popular județean Buzău

NOTE

Un plus de exigență pentru asigurarea resurselor materiale

ASIGURAREA resurselor materiale ale producției depinde în mod hotărâtor și de funcționarea noilor capacități puse în funcțiune la nivelul proiectat al parametrilor, nivel care este luat în calcul la fundamentarea balanțelor materiale la capitolul resurse. Pentru a contribui la evitarea unor situații în care se înregistrează nerealizări ale unor resurse fie din cauza neatingerii parametrilor la termenele planificate, fie datorită unor avarii care pot apărea în anul de plan, apreciem util ca în atenția specialiștilor să stea examinarea următoarelor aspecte:

1 Termenele de atingere a parametrilor proiectați să fie stabilite concret de către comisii de specialiști formate din reprezentanți ai C.S.P., M.A.C.F. și ministerului tutelar al obiectivului ce are termen de intrare în funcțiune în anul de plan, precum și ai Consiliului de control muncitoresc al activității economice și sociale. Aceste comisii ar trebui — în concepția noastră — să verifice, în trimestrul II al anului anterior celui de plan, stadiul pregătirii obiectivului și posibilitățile sale de a produce față de prevederile înscrise în acest sens în proiectul de execuție și să prezinte concluziile forurilor în drept sub semnătura conducătorilor organelor centrale care au avut reprezentanți în comisii. Dacă se constată că obiectivul nu este în totalitate pregătit pentru a produce la nivelul parametrilor proiectați, considerăm necesar ca nivelul sarcinilor să fie estimat cât mai aproape de posibilitățile reale de a produce. Pentru că este mai bine să știm de la început pe ce contăm în fundamentarea ba-

zei materiale a planului decât ca aprovizionarea să se bazeze pe niște resurse materiale care, deși există pe hirtie, nu se realizează în realitate.

După părerea noastră, actualul procedeu — când termenele de atingere a parametrilor proiectați rămân de multe ori cele înscrise în proiecte, nemedificate chiar dacă termenele de punere în funcțiune ale respectivelor investiții, prevăzute în aceleași documentații, sînt de mult depășite — trebuie perfecționat. Comisiile ar urma să constate și să avizeze data intrării în funcțiune a noilor obiective, precum și termenele de atingere a parametrilor proiectați în funcție de situațiile concrete constatate pe teren, iar planificarea să țină seama de aceste elemente.

2 Pentru remedierea pierderilor cauzate de avarii, apreciem posibil și util ca, pe baza experienței ultimilor 10 ani, de exemplu, să se stabilească rezervele ce trebuie să existe în permanență pe rețea pentru astfel de situații și care să fie utilizate numai cu aprobarea forurilor competente, în cazuri bine justificate. Actualele rezerve de plan din balanțe nu rezolvă problema deoarece păstrindu-se, în principal, la furnizor, nu se constituie atunci când resursa nu se realizează, indiferent de motiv. Rezervele la care ne referim ar putea fi constituite anterior anului de plan, gestionate și păstrate de alt organ decât furnizorul, care să le elibereze numai în limita și pentru destinațiile aprobate de forurile ce se vor stabili, în raport de importanța produsului și de posibilitatea de completare.

Este adevărat că formarea acestor rezerve costă și ar putea fi interpretate ca stocuri cu mișcare lentă care blochează niște fonduri. Aparent așa este. Dar în fond, după părerea noastră, aceste rezerve ar putea constitui garanția rezolvării situațiilor neprevăzute, deci a îndeplinirii planului, deci formarea lor ni se pare justificată și necesară. Și aceasta deoarece cheltuielile cu formarea lor ar fi pe deplin compensate, cu câștigul însemnat realizat de economie prin continuitatea în aprovizionare. Dacă se constată că nu este nevoie de ele în anul de plan, produsele respective ar putea fi orientate către export în măsura în care acest lucru este apreciat ca eficient.

S. CORNEL

A 8-a ediție a Tîrgului Internațional București

OFERTA ROMÂNESCĂ DE MAȘINI— DIVERSITATE, COMPETITIVITATE

CEA DE A 8-a EDIȚIE a Tîrgului Internațional București și-a deschis ieri porțile. Continuăm în acest număr prezentarea ofertei românești cu alte subramuri ale construcțiilor de mașini, bine reprezentate în cadrul actualei ediții prin noi tipuri de produse semnificativ viguroasă antrenare a științei și tehnicii românești în revoluția tehnico-științifică contemporană.

ROMÂNIA se înscrie astăzi printre principalii producători mondiali de mașini-unelte. Importanțele investiții alocate acestei ramuri, cu deosebire în ultimele trei cincinale, au permis satisfacerea în mare măsură a cerințelor economiei naționale, ca și dezvoltarea neîntreruptă a exportului, pe măsura creșterii nivelului tehnic, a competitivității produselor. Astfel, în perioada de după 1975 au fost proiectate și introduse în fabricație noi tipuri de mașini-unelte care în prezent constituie puncte forte ale programului de export al acestei subramuri, cum sînt:

— strunguri verticale grele cu un singur montant, cu diametrul de prelucrare între 5 și 10 metri, produse de Întreprinderea mecanică Roman, ca și strunguri cu 2 montați, cu diametre de prelucrare între 5 și 16 metri, produse de Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București;

— strunguri paralele grele cu diametrul de prelucrare între 1250 și 2500 mm, produse de Întreprinderea de utilaj greu Craiova, Întreprinderea „1 Mai” — Ploiești și Întreprinderea de mașini-unelte Arad;

— mașini de alezat și frezat orizontal cu diametrul broșei de 160, 180, 200, 240 și 300 mm, produse de Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București împreună cu Întreprinderea de mașini-unelte Bacău;

— freze portal cu dimensiunea mesei de la 1000 la 3500 mm, realizate de Întreprinderea de mașini-unelte Bacău și Întreprinderea de utilaj greu Craiova;

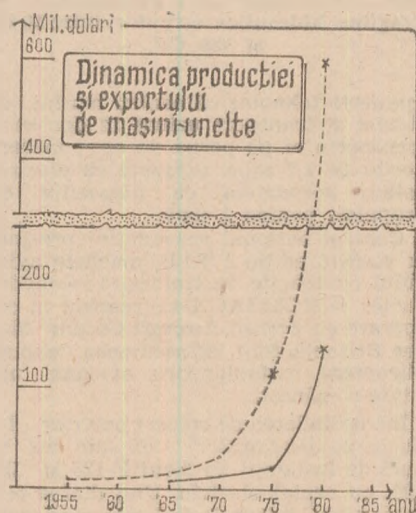
— centre de prelucrare cu ax orizontal și vertical, executate de Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București, Întreprinderea „Înfrățirea” — Oradea și Întreprinderea de mașini-unelte Bacău;

— mașini de rectificat ghidaje, cu dimensiuni de lucru de la 1000 la 2000 mm, produse de Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București.

De remarcat faptul că mașinile-unelte grele sînt indispensabile în execuția utilajului și instalațiilor energetice. Cele 19 întreprinderi producătoare de mașini-unelte, cîte însumează azi această puternică subramură a construcțiilor de mașini, sînt grupate organizatoric în cadrul Centralei industriale de mașini-unelte, care dispune de propriul

său institut de proiectare — I.C.S.I.T. „Titan”. În cincinalul 1976—1980, așa cum arată datele statistice (vezi graficul), s-a realizat un salt cantitativ și calitativ important în producție de mașini-unelte românești, prin consolidarea fabricației de mașini-unelte grele, a mașinilor cu comandă numerică și a mașinilor unelte speciale.

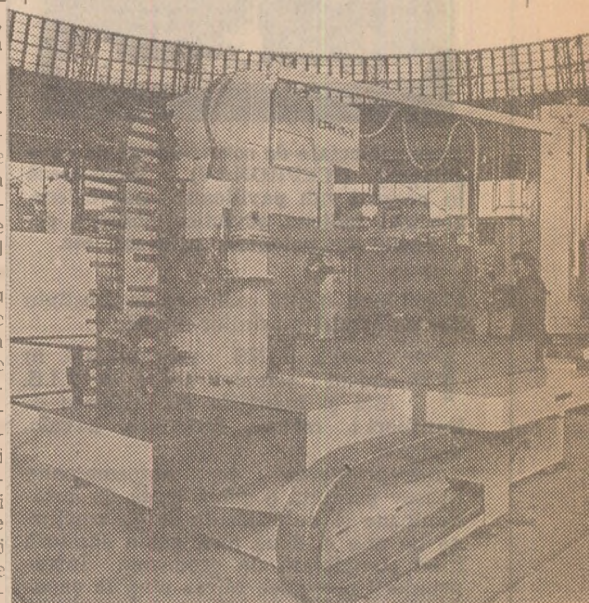
Urmare modernizării și dezvoltării de noi capacități în cadrul întreprinderilor: I.M.U.A. — București, „Înfrățirea” — Oradea, Întreprinderea de mașini-unelte Bacău, Întreprinderea mecanică Roman, ca și prin construirea de noi unități ca: Întreprinderea de utilaj greu Craiova (pentru freze portal grele și strunguri paralele grele), Întreprinderea de mașini-unelte pentru prese și forje Tîrgu Jiu (pentru prese mecanice și hidraulice de la 160 pînă la 630 tf), Întreprinderea de mașini-unelte și agregate speciale Iași (pentru elemente tipizate și mașini speciale), Întreprinderea de mașini-unelte, accesoriile și scule Baia Mare (pentru mașini de polizat și broșat) ș.a., România dispune în prezent de unul din cele mai largi nomenclatoare de fabricație de mașini-unelte grele din lume, mașini care în urmă cu cîteva ani erau oferite pe piața mondială numai de cîteva producători R.F. Germania, S.U.A., Franța, Cehoslovacia.

Dintre produsele noi sau modernizate, care dețin o pondere de circa 80 la sută în cadrul exponatelor subramurii, remarcăm realizările unor noi întreprinderi de mașini-unelte, cu produse

de înalte performanțe. Amintim întreprinderile de profil din Dorohoi, Marghita, Timișoara etc.

Caracteristica principală a actualei expoziții este că marea majoritate a exponatelor sînt mașini unelte speciale sau executate la temă (specializate) pentru o anume industrie: de autoturisme, de rulmenți, de prelucrare a lemnului, ș.a.m.d. Astfel Întreprinderea de

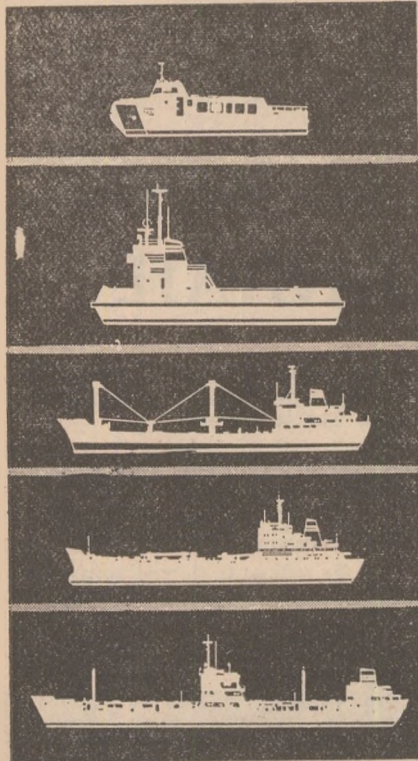

O nouă generație în dezvoltarea mașinilor-unelte — centrele de prelucrare, care reunesc peste 10 mașini-unelte diferite într-una singură, prelucrările executîndu-se programat. Producători: Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București și „Înfrățirea” Oradea

mașini-unelte Arad prezintă dintre mașinile specializate pentru industria de autoturisme strungurile pentru prelucrarea pistoanelor SF-160 cu 4 posturi de lucru, și SFD-250 cu 2 posturi de lucru de înaltă productivitate, strungul de înaltă precizie SV-360 C₂ destinat sectoarelor de mecanică fină, celula de producție formată din strungul automat de copiat — SAC pentru lemn și mașină de șlefuit cuplate în ciclul automat.

O premieră o constituie și celulele flexibile — concepute și realizate în cadrul C.I.M.U., pentru diferite tipuri de prelucrări mecanice (a carcaselor, a pieselor disc, a arborilor etc.).

Întreprinderea de mașini grele București prezintă, în machetă, presa de

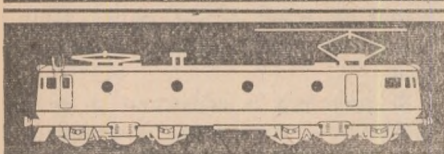
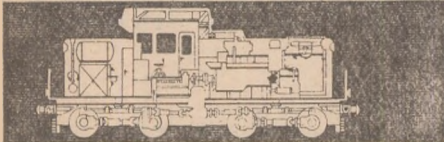

Vase proiectate de constructorii de nave gălățeni (ICEPRONAV) navighează în prezent sub pavilioane norvegiene, grecești, indiene, sovietice, chineze, cehoslovace, poloneze, egiptene etc.

12 000 tone, o altă realizare de prestigiu din domeniul mașinilor-unelte.

FOARTE BINE reprezentată în cadrul actualei ediții a T.I.B. este și industria de mijloace de transport: rutiere, feroviare, navale, aeriene.

Întreprinderea de autocamioane Brașov prezintă o gamă largă de autocamioane și autobasculante cu tracțiune pe una și două axe, gama acestora fiind completată de produsele Întreprinderii mecanice Mirșa până la capacitatea de 110 t, prin autobasculanta DAC Diesel electrică, cu motor diesel de 1 200 CP, antrenând generatorul electric ce alimentează roțile motrice. Printre noutăți figurează noi tipuri de autotrenuri, de autobuze turistice și microbuze (Tudor 105 D) re-

Gama de locomotive diesel hidraulice (până la 2 400 CP), diesel electrice (până la 4 000 CP) și electrice 5 100 CP poate satisface practic orice cerere externă.

lizate la întreprinderea „Autobuzul” București, modelele de autoturisme Dacia pentru anul 1983 — Dacia 1 320 break și berlină, Dacia 1 310 diesel și sport, Dacia 1 304, autoturisme de teren ARO 322 diesel, autoturismul OLTCIT. Întreprinderea de comerț exterior „Navimpex” prezintă sub forma de machete navele bulk-carrier de 55 000 tdw, cargou frigorific de 3 000 tdw, navă de pescuit costier de 300 tdw, fabricate în Șantierul naval Galați, remorcher portuar și supertrailere din nomenclatorul Șantierului naval Brăila, macara plutitoare de 32/t., executată în Șantierul naval Giurgiu.

Întreprinderea „23 August” este prezentă în expoziție cu locomotive diesel-electrice cu motoare ALCO de 1 500 CP și M 820 SR de 1 100 CP. Întreprinderea de utilaj greu „Progresul” Brăila prezintă excavatorul hidraulic P-801, înzestrat cu graifer polip și ciocan hidraulic, ca și excavatorul reprojectat (cu cabină ergonomică) S-1 202, de 180 CP. Printre noii producători de utilaje de transport-manipulare întâlnim în Întreprinderea mecanică Dr. Petru Groza, care expune noi tipuri de electrocare și electrostivuitoare, și Întreprinderea mecanică Timișoara, care prezintă noile sale electromacarele cu braț telescopic.

Deosebit de interesante sînt realizările Centrului de cercetare științifică și

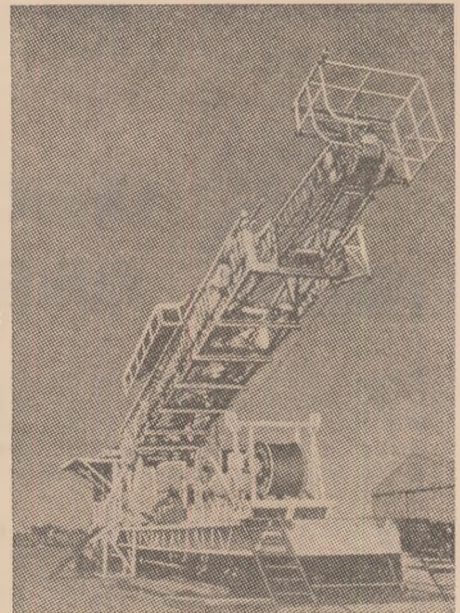
Întreprinderea de utilaj greu „Progresul” Brăila produce și exportă în prezent 17 tipuri de excavatoare și dragline hidraulice cu puteri între 50 CP și 720 CP.

inginerie tehnologică pentru mașini de ridicat și transport uzinal în domeniul transportului pe pernă de aer: macara portal de 1,6 tone, echipată cu electropalan, aeropaleta cu dispozitiv de impulsie pentru 1 tonă.

Centrul național aeronautic prezintă la această ediție a T.I.B. macheta avionului cu reacție de transport — mediu curier — ROMBAC 1-11, realizat în cooperare cu British Aircraft Co din Marea Britanie. Sînt, de asemenea, expuse elicoptere, motoplanoare, avioane utilizare românești.

Întreprinderea de comerț exterior „Industrialexportimport” expune noi tipuri de instalații de foraj F-125 și IF-200, cu reglaj electric. Una dintre cele mai vechi întreprinderi de construcții de mașini din țară — I.C.M. Reșița este prezentă cu machete ale turbinelor hidraulice realizate în ultimul an, ca și ale compresoarelor de aer L 50-500.

Centrala industrială de tractoare și mașini agricole și-a lărgit mult siste-

Utilajul petrolier — un domeniu în care experiența bogată a constructorilor români are un cuvînt greu de spus. O bună apreciere întrupește instalația de foraj F-100 pe piața S.U.A. (cel mai mare exportator mondial) și Canadei, pentru performanțele sale

mele de mașini agricole, de la o ediție la alta a T.I.B. Între noile tipuri expuse amintim: tractorul pe șenile pentru pante și tractorul universal îngust — realizate de noua întreprindere de profil din Miercurea Ciuc, mașina combinată de semănat produsă de întreprinderea mecanică „Ceahlăul” Piatra Neamț, tractorul supraînălțat — executat de Întreprinderea mecanică Codlea și, desigur, combina universală CU-14 modernizată, cu parametri tehnici mult îmbunătățiți, produsă de I.M.A. „Semănătoarea” București.

Dintre produsele de vîrf ale Centralei industriale de mașini și aparate electrice amintim: instalația de separare magnetică pentru minereu, celulele electrice de înaltă tensiune pentru cariere, întrerupătoarele de înaltă tensiune de 72,5 kW (exclusiv pentru export) realizate de „Electroputere” Craiova. În cadrul Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică al centralei s-au realizat, de asemenea, produse de înaltă tehnicitate cum sînt: instalația de cîntărire electronică pentru poduri rulante și instalația de supraveghere pe bază de traductoare ultrasonice în transformatoarele de mare putere, echipamente de mare eficiență economică, pentru prevenirea avariilor. În domeniul bunurilor de consum și pentru instituții sociale semnalăm gama variată de lămpi electrice (ornamentale, foto, auto, de proiecție) expuse de „Steaua electrică” Fieni, noile tipuri de bunuri de consum electrocalorice proiectate de I.C.P.E., mașina automată de spălat vase, un model îmbunătățit de mașină de copiat MCE-2, noi tipuri de aparate medicale (analizator de ritm cardiac, electroșoc, monitor portabil), proiectate de Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru electronică.

Ioan GEORGESCU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Indicatori

REALIZAREA și depășirea planului de produse agricole la fondul de stat la carne și lapte, precum și obținerea unor produse suplimentare pentru autoconsum, necesită o muncă susținută și continuă din partea consiliilor populare în vederea asigurării numărului și structurii efectivelor de animale. Pe fondul cunoașterii cu exactitate a numărului și structurii efectivelor de animale pe specii, categorii de animale și categorii de gospodării, consiliile populare pot analiza calitatea activității desfășurate în această ramură față de sarcinile de plan sau în dinamică, folosind următorii indicatori: numărul de animale (pe specii sau în unități convenționale) crescute la 100 hectare teren (pe categorii de folosință sau în unități convenționale); ponderea efectivului de vaci și juninci în efectivul total de taurine; ponderea efectivelor de animale pe specii, crescute în sistem industrial; producția medie pe animal furajat; greutatea medie la sacrificare a animalelor livrate; sporul mediu zilnic (pentru unitățile socialiste); coeficientul natalității și al prolificității pe specii; coeficientul mortalității, pe specii și categorii de animale; ponderea familiilor ce cresc animale în numărul total de familii; numărul mediu de animale (pe specii) ce revin pe o familie (din gospodăriile personale); structura pe rase a principalelor specii de animale; numărul animalelor de tracțiune ce revin la 100 hectare teren agricol etc.

Gh. FRAȚILĂ

Academia de Studii Economice

Literatura tehnică

AR trebui ca literatura de specialitate să ne informeze pe larg despre noile descoperiri tehnice, în domeniul instalațiilor cu biogaz, microcentralelor electrice cu acumulatori sau hidro, eoliene. Noi cei care sîntem pasionați în ale tehnicii nu dorim numai simple informații sau doar niște scurte enumerări, ci o literatură tehnică cu scheme și schițe, cu detalii, în formații pe înțelesul și la îndemîna tuturor, aplicații practice, fără curbe parametriche, matematici superioare și păduri de formule. Nu s-ar putea ca și în paginile „Revistei economice” să apară câteva seriale cu astfel de probleme experimentale oriunde, în lume? Sau poate în paginile altor reviste...?

Alexandru VASILE
maistru — Bistrița

ECOURI

Industria mică

ARTICOLUL publicat în nr. 13 al „R. E.” sub titlul „Valorificarea potențialului de export al micii industrii” ridică o serie de probleme interesante.

În legătură cu acestea am vrea să semnalăm mai întîi faptul că trebuie să se asigure concordanța între calitatea materialelor utilizate pentru fabricarea produselor de export și cerințele contractelor

externe. Nerealizarea acestei concordanțe împiedică desfășurarea unui export competitiv și eficient. Problema poate fi rezolvată în termenii enunțului: dacă este necesar și oportun să fie realizat un anumit produs destinat piețelor externe și acest lucru nu poate fi făcut decît utilizînd materiale de calitate bună, atunci organele competente trebuie să asigure aceste materiale.

Cea de a doua problemă o constituie activitatea de creație. Pentru industria mică aparținînd de consiliile populare există un cadru organizatoric adecvat în vederea dezvoltării activității de creație și proiectare; ca urmare, înnoirea produselor, diversificarea continuă a gamei sortimentale a acestora, chiar apariția de noi produse constituie o realitate. Multe județe înregistrează rezultate bune în acest domeniu. Cu toate acestea, avînd în vedere ritmurile rapide de schimbare a preferințelor clienților externi, a competiției „noilor produse” pe piața mondială, este necesară perfecționarea continuă a acestui proces, acționîndu-se mai mult asupra stimulării și valorificării potențialului creativ al lucrătorilor din industria mică și asupra cooperării cu industria mare în asimilarea și proiectarea produselor.

Cea de a treia problemă privește comercializarea produselor industriei mici pe piețele externe. Există o relativă asemănare între aspectele relevate în studiu, cu privire la această problemă, caracteristice activității unităților cooperatîi meșteșugărești și cele existente în unitățile de industrie mică a consiliilor populare. Unitățile sînt relativ „departe” de piața externă, exportul se face prin 6-7 întreprinderi de comerț exterior cu atribuțiuni de intermediere, cadrele de specialitate în comerț exterior sînt rare, marketingul este puțin aplicat. În aceste condițiuni, se pune pe bună dreptate întrebarea: cum pot fi puse în valoare virtuțile industriei mici constînd în capacitatea acesteia de adaptare rapidă la cerințele pieței externe? Răspunsul, după părerea noastră, cel puțin pentru unitățile aparținînd consiliilor populare, constă în perfecționarea sistemului actual de relații existente între întreprinderile de comerț exterior și unitățile producătoare. Aceasta ar determina un mai mare interes și receptivitate a acestora, o informare reciprocă mai consistentă și mai sistematică, o cooperare mai bună în dezvoltarea exporturilor, toate putînd fi realizate pe baze organizatorice și în virtutea reglementărilor existente.

Horia Iacob TEIUȘAN

director în Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare

★

AM citit cu atenție și cu interes articolul intitulat „Valorificarea potențialului de export al micii industrii”, apărut în „R. E.” (nr. 13) și considerăm că aprecierile, constatările și concluziile asupra activității de export a unităților cooperatîi meșteșugărești din județul Cluj se regăsesc, în cea mai mare parte și în unitățile cooperatîi de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor. Avînd sarcini importante în exportul bunurilor de consum nealimentare, am reținut din documentatul articol su-

gestii utile în măsură să potențeze măsurile luate în sistemul nostru în domeniul promovării exportului.

Cooperatîa de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor resimte, ca și cooperatîa meșteșugărească, pentru sectorul său de mică industrie, necesitatea unei mai bune aprovizionări cu unele materii prime și materiale noi, de cea mai bună calitate și într-o diversificare corespunzătoare, ca și a unei mai bogate și mai largi informări asupra pieței externe pe care își desfășoară produsele de export, fie pe cale directă, fie prin intermediul întreprinderilor de comerț exterior care derulează contractele (ICECOOP și ILEXIM).

Socotim întemeiată sugestia, avansată în articol, de a se organiza, la nivel județean, un compartiment de marketing care — propunem noi — ar putea să servească întreaga activitate de producție a micii industrii, din județ, incluzînd cooperatîa meșteșugărească, unitățile noastre și unitățile de producție ale consiliilor populare cu sarcini de export.

Continuarea analizelor întreprinse de către „Revista economică”, cu sublinierea mai accentuată a căilor de intensificare a activității de export, socotim că va putea constitui un sprijin util pentru dezvoltarea exportului industriei mici.

M. IANULESCU

director

Centrala de producție, prestări construcții din CENTROCOOP

Parametri

REFERINDU-NE la articolul intitulat „Atingerea în termene cit mai scurte a parametrilor proiectați” la noile obiective de investiții apărut în „Revista economică” nr. 15, subliniem că această problemă nu și-a găsit întotdeauna rezolvarea necesară. Și în centrala noastră au existat probleme în acest domeniu. Numai în anul 1981 am avut un număr de 18 obiective noi cu parametri tehnico-economici nerealizați conform graficelor stabilite, ceea ce a făcut să înregistrăm o pierdere de producție de cîteva sute de milioane de lei. Subscriem total la propunerile făcute în „R. E.” și în special la: stabilirea prin contracte a răspunderii materiale pentru furnizorii de utilaje în special, cu toate celelalte obligații suplimentare prevăzute; recalcularea capacităților de producție atunci cînd acest lucru se impune (în sensul luat în articol) și recalcularea acestora atunci cînd structura de producție fabricată nu mai este cea prevăzută în S.T.E. al investiției. Specialiștii din centrala noastră mai au în vedere: a) perioada probelor tehnologice să fie riguros respectată pentru ca să nu se mai dea în exploatare capacități de producție nepuse la punct tehnologic, încărcîndu-se apoi costurile de producție; b) timpul de atingere a parametrilor proiectați să fie redus substanțial.

T. PARASCHIV

director economic

la Centrala de prelucrare a lemnului

*Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU*

O cerință obiectivă a noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii muncitorești

Perfecționarea organizării și conducerii secțiilor și atelierelor

LA PLENARA LĂRGITĂ A C.C. AL P.C.R., din 2-3 iunie a.c., ca și ulterior, în cuvântările la marile adunări populare prilejuite de vizitele de lucru în diferite județe, tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat asupra necesității ca oamenii muncii să înțeleagă faptul că ei sînt proprietarii întreprinderii în care lucrează, că ei poartă direct răspunderea pentru păstrarea și apărarea proprietății, pentru dezvoltarea ei, că datoria lor este de a obține, cu mijloacele de care dispun, creșterea continuă a eficienței economice.

Marea majoritate a oamenilor muncii din unitățile productive (muncitori, tehnicieni, maiștri, subingineri, economiști, ingineri) lucrează în secțiile și atelierelor acestora, astfel că de calitatea preocupărilor și a rezultatelor pe care ei le obțin depind într-o măsură hotărîtoare calitatea rezultatelor globale privind păstrarea, apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste, nivelul eficienței economice; preocupări și rezultate, influențate, fără îndoială, și de calitatea organizării și conducerii secțiilor și atelierelor — problemă asupra căreia ar trebui să se concentreze, în etapa actuală și în cea următoare, atenția organizatorilor, a literaturii de specialitate.

ÎNTEPRINDEREA, ca sistem, reprezintă o sumă de subsisteme, respectiv o sumă de secții, ateliere și formații de lucru, iar pentru ca ea să înregistreze rezultate bune, este absolut necesară obținerea unor astfel de rezultate la nivelul fiecărui subsistem, al fiecărei secții și atelier.

Intr-adevăr, dacă atîta vreme cît accentul se punea pe realizările cantitative globale ale întreprinderii, adîncirea problematicii conducerii și organizării secțiilor și atelierelor avea mai puțină importanță — întrucît indicatorii de bază (producția globală în special) nu obligau la măsurarea exactă a costurilor realizate și nici a eficienței obținute la acest nivel — actualul mecanism economico-financiar impune ca noul mod de a gândi să fie implementat la realizatorii direcți ai producției fizice, la cei care pot economisi sau risipi resursele materiale, respectiv la oamenii muncii din secții și ateliere.

Există în prezent un amplu și detaliat cadru normativ dat de legislația în vigoare¹⁾, — elaborată în spiritul dezvoltării democrației socialiste și autoconducerii muncitorești — care atribuie noi drepturi oamenilor muncii din secții, ateliere sau alte unități de producție similare, permițînd traducerea în viață a indicațiilor date de secretarul general al partidului. În același timp, în spiritul echității socialiste sînt prevăzute obligații noi, de exemplu cele referitoare la îndatoririle și răspunderile personalului muncitor, la asigu-

¹⁾ Legea nr. 5/1978 (cu recentele completări) cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, precum și funcționarea acestora pe baza autoconducerii muncitorești și a autogestunii economico-financiare; Decretul Consiliului de Stat nr. 400/1981 pentru instituirea unor reguli privind exploatarea și întreținerea instalațiilor, utilajelor și mașinilor, întărirea ordinii și disciplinei în muncă în unitățile cu foc continuu sau care au instalații cu grad ridicat de pericol în exploatare; alte acte normative din domeniul economic, apărute după Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978.

rarea bunei funcționări și exploatarea a instalațiilor și utilajelor.

Rezultă îndatorirea celor ce lucrează în producția materială, dar și a celor cu preocupări de cercetare științifică în domeniul perfecționării organizării și conducerii, de a întreprinde demersurile necesare pentru ca în lăuntru secțiilor și atelierelor nu numai să se poată desfășura atribuțiile fixate de legislația în vigoare, dar și să se obțină rezultate de cea mai bună calitate, care să poată influența rezultatele in-

OPINII ÎN DEZBATERE

treprinderilor și, pînă la urmă, rezultatele întregii economii naționale.

În legătură cu aceasta supun atenției conducerilor colective ale întreprinderilor, centralelor și ministerelor, a specialiștilor, a organismelor centrale cu atribuții privind organizarea, unele observații și propuneri pentru mai bună rezolvare a acestei problematici de mare actualitate.

1 Pentru întreprinderi există de multă vreme un regulament cadru de organizare și funcționare, dar acesta a fost detaliat doar pînă la nivelul competențelor funcționale și de concepție (colective, birouri, servicii, ateliere de proiectare). Recent (trim. I a.c.), Consiliul Organizării Economico-Sociale a elaborat și difuzat „atribuțiile unitare ale secțiilor de producție”, reglementare deocamdată cu caracter experimental, fără obligativitatea de adaptare la specificul fiecărei întreprinderi și de implementare. Deși aceste atribuții cadru — care ar trebui redefinite în forma unui „regulament de organizare și funcționare a secțiilor și atelierelor” — reprezintă un început

un, totuși ele nu țin seama de perfecționările aduse legislației la sfîrșitul anului trecut (Legea nr. 24/1981, care a completat Legea 5/1978; Decretul nr. 400/1981). S-ar impune deci ca R.O.F. cadru să abordeze problemele de organizare și funcționare nu numai pentru atelierele de producție, dar și pentru cele de întreținere-reparații, scolare, transport intern etc. — iar atelierele ce depind direct de întreprindere să aibă același statut cu cel al secțiilor.

2 Un asemenea regulament ar trebui să fixeze nu numai obiectivele secțiilor și atelierelor, dar și activitățile acestora, pe funcțiuni. Deși literatura de specialitate consideră că la nivelul secțiilor se regăsește în special activități din domeniul funcțiilor de producție, apreciem că odată cu implementarea principiilor mecanismului economico-financiar, ale autoconducerii muncitorești și autogestunii pînă la nivelul secțiilor, atelierelor (și chiar al formațiilor de muncă) și în condițiile largii afirmări a revoluției tehnico-științifice, ar trebui identificate și recunoscute și activitățile din domeniul funcțiilor financiar-contabile, de personal și chiar de cercetare-dezvoltare. În cadrul acestora din urmă se identifică activitatea de tehnologie și organizare a fabricației, cuprinzînd atribuții ca: aplicarea tehnologiilor de fabricație proiectate și a proiectelor de execuție a produselor, organizarea procesului de fabricație, aplicarea tehnologiilor de fabricație a S.D.V.-urilor, aplicarea invențiilor și inovațiilor, a măsurilor cu caracter de concepție privind reducerea consumurilor specifice și creșterea productivității muncii etc. Funcțiunea financiar-contabilă ar trebui dezvoltată ținînd seama că oamenii muncii din secții, ateliere, formații de lucru nu pot fi antrenați în creșterea eficienței economice dacă nu cunosc situația la acest nivel a costurilor, consumurilor specifice, producției nete, beneficiului, realizării bugetului de venituri și cheltuieli etc. Așadar, această funcțiune ar trebui să cuprindă activități ca: înregistrarea în expresie bănească a fenomenelor economice din respectiva subunitate economică, evidențierea rezultatelor generale ale secțiilor și atelierelor. În acest fel s-ar crea condițiile necesare pentru a răspunde sarcinii trasate de plenara din iunie, ca oamenii muncii să poarte răspunderea creșterii continue a eficienței economice, a asigurării mijloacelor necesare pentru retribuirea lor, pentru participarea la beneficii. Tot astfel, de vreme ce legea statuează că — între ședințele în plen

ale adunării generale pe întreprindere — adunările generale pe secții, ateliere sau alte unități de producție similare pot hotărî eliberarea din funcție a unor cadre cu funcții de conducere la nivelul secțiilor, atelierelor, dar și al unității (sub rezerva confirmării de către adunarea generală pe întreprindere), de vreme ce colectivele din secții, ateliere etc. au dreptul de a decide asupra încadrării în muncă sau desfacerii contractului de muncă pentru personalul din secții, asupra numărului total de oameni ai muncii, a fondului de retribuție, a repartizării oamenilor muncii, apare evident că funcțiunea de personal se regăsește mult mai pronunțat în secții și ateliere, decât înainte de implementarea principiului autoconducerii muncitorești, ea incluzând activități ca: selecționarea și încadrarea personalului (prin voința majorității simple a colectivului), aprecierea lui, perfecționarea profesională, protecția și igiena muncii etc.

3 Organizarea actuală a secțiilor și atelierelor după un criteriu unic — numărul formațiilor de lucru? — a dus la situația, mai ales în unitățile cu flux continuu, ca în cazul unor instalații la care lucrează numai 1—3 formații pe schimb, pentru constituirea unui atelier să fie necesară gruparea mai multor instalații, cu tehnologii diferite. O asemenea organizare are implicații negative în ce privește programarea, urmărirea și conducerea producției, reducerea consumurilor specifice, disciplina de muncă și tehnologică etc.; șeful de atelier sau de secție nu mai poate fi considerat răspunzător în legătură cu realizarea producției fizice a fiecărei instalații (criteriu de acord global și de retribuție), ci doar pentru producția marfă și producția netă, ceea ce îi permite neglijarea unor sortimente cu pondere mică în volumul acestora. Apreciem că în asemenea cazuri ar trebui să se poată constitui ateliere și secții și după criteriul tehnologic (așa cum s-a acceptat, prin derogare, la unele întreprinderi din industria chimică), iar în unele subramuri (de pildă prelucrări mecanice), chiar după criteriul produsului finit.

4 Se cunosc numeroase metode de conducere ce se folosesc sau ar trebui folosite la nivelul întreprinderii, dar foarte puțin a fost abordată problematica metodelor ce ar trebui aplicate de șeful de secție, șeful de atelier, șeful de formație de lucru. Acest domeniu se cere a fi completat în teoria și practica conducerii subsistemelor întreprinderii.

5 În condițiile deplasării activității curente către secții și ateliere, către conducătorii acestora, a căror responsabilitate crește, apare necesar ca statutul secțiilor de producție să fie îmbunătățit prin luarea în considerare a următoarelor posibilități și cerințe:

— ca poziția ierarhică, șeful de secție coordonator să se situeze imediat după personalul din conducerea întreprinderii, deci înaintea oricărui șef de compartiment (birou, serviciu), atât în

³ Potrivit prevederilor Decretului nr. 162/1973, atelierul este constituit din minimum patru formații de lucru, iar secția — din minimum trei ateliere sau din șase formații de lucru conduse direct de către șeful de secție.

Rezultatele fiecărei întreprinderi depind într-o măsură hotărâtoare de rezultatele subunităților sale, de calitatea organizării și conducerii acestora. Un statut bine definit al secțiilor și atelierelor, elaborarea și implementarea unor metode de conducere specifice acestui nivel ar contribui la valorificarea mai bună a potențialului, în vederea creșterii eficienței economice a activității de producție.

structura de organizare, cât și prin nivelul retribuției;

— poziția ierarhică și retribuția șefilor de secții și de ateliere să fie mai bine echilibrată cu cea a șefilor de compartimente;

— șeful de secție (atelier) coordonator să fie degrevat de obligativitatea de a conduce un schimb (după cum a arătat experiența, fie că el scapă din vedere problemele de bază ale secției sau atelierului, fie că se găesc alte „soluții“ — în afara reglementărilor legale — pentru conducerea schimbului respectiv);

— conducerile de secții și ateliere să poarte responsabilitatea (statuată normativ) pentru îndeplinirea următorilor indicatori defalcați din planul de dezvoltare economico-socială al întreprinderii: producția fizică pe sortimente, producția marfă, producția globală, costurile materiale, cele totale și ca urmare producția netă, consumurile specifice și productivitatea muncii, calitatea produselor realizate (pe clase), producția fizică pentru export, proporția de aplicare a acordului global, beneficiul (calculat la producția marfă fabricată);

— evidențierea rezultatelor economice, care să permită secțiilor și atelierelor să ia decizii prin prisma producției nete, a producției marfă, a costurilor și a beneficiilor, impune implementarea unor metode moderne de calculație a costurilor (de exemplu, metoda costurilor normale), eventual și recurgerea la prelucrarea automată a datelor. O astfel de apropiere a cunoașterii rezultatelor activității de producție de locul unde se petrece fenomenul economic solicită nu numai introducerea unor bugete de venituri și cheltuieli la acest nivel, dar și deplasarea unor cadre economice și tehnice, din compartimentele funcționale ale întreprinderii, în secții și ateliere — desigur, fără a majora aparatul pe total întreprindere, dar creînd, mai ales în cazul secțiilor mari, un aparat propriu de evidență și urmărire tehnico-economică, până la balanța contabilă. E nevoie de generalizarea, la nivelul secțiilor, a funcției de contabil (sau mai degrabă economist) șef de secție, e nevoie de însușirea unei reale gândiri economice cel puțin la nivelul șefilor de secții, de ateliere, de formații, a inginerilor tehnologi. Notăm, în legătură cu aceasta, că încă nu sînt conturate precis și nici generalizate prin instrucțiuni ale Ministerului Finanțelor modalitățile concrete de urmărire operativă a costurilor, a producției nete, a bugetului de venituri și cheltuieli etc. la nivelul secțiilor și atelierelor.

6 Noul mecanism economico-financiar, autoconducerea muncitorească presupun nu numai măsurarea exactă a rezultatelor obținute de fiecare secție și atelier în parte, dar și cointeresarea personalului acestora în funcție de rezultatele obținute. Din

acest punct de vedere ar fi util de luat în considerare renunțarea la prevederea prin care oamenii muncii dintr-o anumită secție pot primi premii pentru economii, numai dacă există economii la mia de lei pe întreaga întreprindere. O asemenea prevedere ar trebui să aibă în vedere direct secția, atelierul, formația de lucru.

7 Deși s-a indicat organizarea, acolo unde este necesar și posibil, a unor secții și ateliere specializate pentru producția de export, totuși până în prezent nu s-au conturat soluții distincte de organizare și conducere care să asigure rezolvarea optimă a problemelor specifice. Credem că adoptarea unor structuri glisante de organizare în funcție de produs, care să permită antrenarea și a proiectanților și cercetătorilor la eforturile oamenilor muncii din secții, ar fi nu numai necesară, dar și utilă.

8 Ținînd seama de obligațiile și competențele sporite, ar fi de luat în considerare extinderea principiului conducerii colective și la nivelul secțiilor și atelierelor, ceea ce ar îmbunătăți calitatea deciziilor economice și sociale, disciplina, motivarea și antrenarea oamenilor muncii în realizarea obiectivelor fixate.

9 Întrucît mulți din actualii studenți ai facultăților tehnice vor lucra după absolvire, ca ingineri sau subingineri, în secții și ateliere, se impune ca în cadrul cursurilor de organizare și conducere să se diferențieze distinct problematica conducerii acestor adevărate verigi de bază ale producției de bunuri, executării de lucrări sau servicii, care, deși au obiective circumscrie în obiectivele generale ale întreprinderii din care fac parte, au totuși orizonturi și moduri de abordare diferite.

Studierea și definitivarea unui statut bine conturat al organizării și conducerii secțiilor și atelierelor, întemeiat pe principiile mecanismului economico-financiar, ale autoconducerii și auto-gestiunii muncitorești, aplicarea în condițiile specifice a unor tehnici și instrumente moderne de conducere vor da posibilitatea ca aceste subunități să preia responsabilitatea activităților curente privind realizarea indicatorilor de plan în condițiile unei eficiențe economice ridicate, înlesnind aparatului de conducere și de concepție al întreprinderii să se ocupe de dezvoltarea activităților creativ-inovative, de abordarea și rezolvarea problemelor strategice, de conturarea și construirea perspectivei.

dr. Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

Conceptul de „efort propriu“ în teoria relațiilor economice internaționale ⁽¹⁾

1 Existența și căile de înlăturare a decalajelor de dezvoltare și venituri între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare reprezintă, poate, subiectele cele mai prezente în cadrul dezbaterilor teoretice privind relațiile economice internaționale (R.E.I.). În acest context, se observă o continuă afirmare a abordărilor „de tip sistemic“ asupra problematicei economiei mondiale. Date fiind aceste evoluții, prezentul articol va încerca — prin conceperea și analizarea economiei mondiale ca sistem — să ofere câteva puncte de sprijin pentru o viziune mai nuanțată asupra locului pe care conceptul de „efort propriu“ îl deține în teoria R.E.I.

2 În sens general, prin sistem înțelegem un ansamblu de elemente legate printr-un ansamblu de relații. Inscamnă că atunci când concepem economia mondială ca sistem, trebuie să interpretăm economiile naționale ca entitățile (elementele) distincte ale acestuia și fluxurile economice internaționale ca relațiile ce ființază între aceste entități. Iar starea sistemului — respectiv ordinea economică internațională — este dată tocmai de specificitatea economiilor naționale (ca entități distincte) și de natura R.E.I. care leagă între ele aceste economii. Și atunci când analizăm economia mondială ca sistem, esențial ar fi să stabilim în ce măsură starea actuală precară a economiei mondiale depinde de specificitatea economiilor naționale și în ce măsură de natura R.E.I. Este însă cât se poate de clar că o astfel de distincție „cantitativă“ e practic imposibil de realizat, întrucât realul economic pe care îl reprezintă economia mondială ca existând în întregul său afirmă o complexitate prohibitivă oricărui demers analitic de o atare manieră. Ceea ce putem face — și susțin că teoria R.E.I. tocmai asta și reprezintă — este să stabilim prin ce anume, în accepțiune ontologică, ființarea R.E.I. reprezintă UN ALTCEVA față de esența specificității economiilor naționale, pentru că prin acest altceva (pe care N. Georgescu-Roegen îl numește „noutatea prin combinație“), R.E.I. ar putea determina starea actuală a economiei mondiale. Este ceea ce vom pune în discuție în cele ce urmează.

3 Schimbul internațional de bunuri și servicii este rezultatul specializării între economiile naționale partenere. Fenomenul specializării își are originea în caracterul imperfect al posibilităților de substituție între resursele procesului de producție datorită diferențelor naturale sau dobândite (artificial) care există între caracteristicile acestor resurse²⁾. Dacă o resursă economică dată și-ar putea schimba ușor caracteristicile și ar putea fi ușor adaptabilă oricărei întrebuințări, fundamentul economic al specializării ar dispărea în mare măsură. În realitate, deși diferite resurse sînt în mod frecvent substituie unele cu altele, în general gradul de substituție a lor este limitat de restricțiile de natură fizică și, cel mai important, substituția implică o diminuare a eficienței procesului de producție.

Aceste considerente se aplică la toate nivelurile (sferei de producție), de la cel familial la cel al comunităților locale, regionale, al națiunilor și la nivel internațional. Rezultă că fundamentul pur economic al R.E.I. este același cu cel al relațiilor economice ce operează în interiorul spațiului național, „regula jocului“ fiind esențial aceeași, respectiv **principiul avantajului comparativ**. Și, deși au ca premisă generică o constantă universală istoric determinată — avantajul comparativ, relațiile de specializare și schimb se constituie totuși în structuri diferite la nivel național și, respectiv, internațional. Înseamnă că există CEVA ANUME care determină această diferențiere. A cunoaște natura acestui ceva anume ar însemna să putem stabili și în ce calitate R.E.I. condiționează actuala ordine economică internațională, ca stare a sistemului economiei mondiale.

Căutînd o soluție acestei probleme mă alătur acelor economiști³⁾ care consideră că structura specifică a relațiilor de specializare și schimb pe plan internațional este în ultimă instanță rezultatul, pe de o parte, al modului anume în care se articulează pe plan mondial instituțiile și politicile economice naționale (sub forma sistemelor monetare, bancare, fiscale, a poli-

ticilor protecționiste — cu componenta lor tarifară ș.a.m.d.) și, pe de altă parte, rezultatul gradului diferit de mobilitate a factorilor de producție pe plan internațional, prin comparație cu cel național. Și spunînd aceasta mă refer la faptul că gradul de mobilitate a factorilor de producție este în general considerabil mai mic pe plan internațional decît pe cel național (prin grad de mobilitate înțelegînd promptitudinea cu care pot fi realizate ajustările economice). Dar, atît instituțiile și politicile economice ale statelor ce participă la fluxurile economice internaționale, cît și mobilitatea factorilor de producție angrenați în aceste fluxuri sînt **funcții finale** ale opțiunii naționale. Prin opțiunea națională se modifică ele și, din acest punct de vedere, conțază mai mult instrumentul (opțiunea națională) și finalitatea (căreia acesta îi servește (interesul național) decît contextul în care acestea operează (fluxurile economice internaționale).

Este adevărat că opțiunea națională este la rîndul ei influențată de structura R.E.I. prin care politicile, instituțiile și factorii de producție se articulează, dar trebuie totuși făcută o precizare esențială și anume: influența R.E.I. asupra opțiunii naționale se realizează prin fluxurile de input primite de sistemul economiei naționale. În ființarea sa, sistemul economiei naționale „prelucrează“ informațiile primite din interior și din exterior, formulînd anumite opțiuni printr-un **proces propriu de adaptare**. Spațiul extern, deci, **influențază**, dar **nu determină** opțiunea națională. Dacă nu ar fi așa, atunci ar trebui să se poată demonstra existența unei supra-organizări a procesului economic la scară planetară, prin intermediul căreia specificitatea economiei naționale — ca entitate a sistemului economiei mondiale — să fie funcție de un centru decizional (supra-național) al sistemului economiei mondiale și subordonată unei finalități ce se constituie la nivel planetar (și nu național). Or, acesta este mai curînd un deziderat spre care tind anumite construcții teoretice care abordează problematica R.E.I.⁴⁾, dar nu și o realitate a universului economic în care trăim. Iar corporațiile transnaționale nu reprezintă o astfel de supra-organizare, lucru dovedit de faptul că ele nu reprezintă supra-naționalizarea procesului economic (ceea ce ar implica o subordonare „pe verticală“), ci trans-naționalizarea acestuia (interconținere „pe orizontală“). Centrul decizional și finalitățile cărora corporațiile transnaționale le servesc nu ființază la nivel planetar — ceea ce ar însemna „pulverizarea“ unei realități de necontestat a zilelor noastre: suveranitatea națională —, ci la nivel privat, adică circumscriș spațiului național-mamă. Corporațiile transnaționale (și, în ultimă instanță, relațiile economice internaționale) nu desființază suveranitatea națională, ci exprimă anumite raporturi specifice între aceste suveranități, ceea ce este cu totul altceva.

Argumentația trebuie continuată și pe un alt plan. Economia mondială ca sistem este un ansamblu distinct delimitat prin **izolare**. Acest ansamblu, ca entitate în sine, este izolat întrucît nu interacționează cu alte ansambluri (sisteme) ca entități distincte pentru a se integra într-o structură organizatorică exogenă. Nu are gen proxim, am putea spune. Dacă nu ar fi așa, ar însemna ca economia mondială să interacționeze cu alte entități distincte, adică ca omeniarea să întrețină fluxuri economice cu civilizații extrapămîntene. Și tocmai aici susțin că se află miezul problemei. Pentru că „lipsa“ acestor interacțiuni „în exterior“ este cea care determină **organizarea** actuală (la scară istorică) „din interior“. Căci, așa cum sistemul economiei naționale își afirmă **entitatea distinctă** în interacțiunile ce le întreține în spațiul extra-național **tocmai datorită și prin structura sa specifică proprie** — ce se constituie în interiorul spațiului național prin relațiile dintre agenții economici —, tot așa, sistemul economiei mondiale, prin lipsa unor interacțiuni în exterior, **nu este solicitat** să-și constituie o astfel de entitate distinctă și, de aici se va organiza pe o structură internă de „o altă calitate“ decît cea organizată de economia națională în interiorul ei. De aceea, starea economiei mondiale ca sistem delimitat prin izolare (lipsă de interacțiune) este rezultatul **determinării unilaterale** a structurii R.E.I. de către specificitatea spațiilor naționale, în timp ce starea economiei naționale ca sistem delimitat prin interacțiune (cu alte economii naționale)

¹⁾ Delbert Snider: „Introduction to international economics“, Homewood, Illinois, 1967, p. 23.

²⁾ D. Snider, op. cit., p. 27.

³⁾ Vezi, de exemplu, „Restructurarea ordinii internaționale“ (Jan Tinbergen, sub coord.), Ed. politică, București 1978, pp. 163—165; de asemenea, „Catastrofă sau o nouă societate? Un model latino-american al lumii“, Ed. politică, București 1981, p. 44.

este rezultatul **interdeterminării** dintre agenții economici și relațiile care ființează între ei.

În virtutea acestei argumentații se poate susține că, în ființarea sa, structura R.E.I. este esențială determinată de specificitatea spațiului național. Rezultă de aici că impactul R.E.I. asupra stării actuale precare a economiei mondiale ca sistem se constituie într-o proiecție în spațiul extra-național a unor cauzalități ce le predetermină din interiorul spațiilor naționale.

4 Pentru ca această aserțiune să fie valabilă, este necesar ca ea să poată fi verificată, ceea ce ar însemna găsirea aceluși existent economic care să reprezinte un **co-substanțial determinant** al structurii R.E.I. și, în același timp, să fie un **determinant** causal al specificității spațiului național.

Să pornim de la cea mai palpabilă realitate: existența decalajelor. Nu încapă îndoială asupra faptului că la originea decalajelor se află transferul unilateral de bogății pe care actuala ordine economică internațională îl implică. Se pune întrebarea: sub ce formă și prin intermediul cărui mecanism are el loc?

Să urmărim demonstrația lui Arghiri Emmanuel⁴). Întrucât bunurile și serviciile sînt mărfuri care se schimbă prin intermediul R.E.I., înseamnă că orice transfer unilateral implică în mod necesar o inegalitate a schimburilor. Inegalitatea poate fi exprimată fie prin volumul mărfurilor, așa cum apar acestea în balanța comercială la prețurile existente, fie mascată în însăși structura prețurilor. Dar, în perioada contemporană, exporturile țărilor în curs de dezvoltare spre țările dezvoltate — exprimate în volum valoric global și evaluate la prețurile mondiale existente — nu numai că nu depășesc importurile lor din țările capitaliste industrializate, ci sînt inferioare. Deci, ar fi trebuit ca țările în curs de dezvoltare să-și fi ameliorat între timp situația, și nu, din contră, să și-o fi înrătățit, cum s-a întimplat de fapt. Rezultă, deci, că transferul net de valoare pe direcția „periferie-centru“ ține de modul de evaluare a acestor valori reale, adică tocmai de sistemul actual de formare a prețurilor pe piața mondială. Acest sistem permite ca țările capitaliste dezvoltate să obțină un „suprabeneficiu“, datorită faptului că mărfurile produse de către țările în curs de dezvoltare sînt schimbate sub valoarea lor, în timp ce mărfurile produse de către țările capitaliste dezvoltate sînt schimbate peste valoarea lor. Și este de reținut, în acest context, aserțiunea⁵) potrivit căreia atît clasicii marxismului, cît și doctrina românească ca privire la noua ordine economică internațională (N.O.E.I.) — fundamentează științific faptul că **substanța inechității** în actualele R.E.I. este constituită de caracterul neremuneratoriu al prețurilor internaționale primite de către țările slab dezvoltate în relațiile lor cu țările capitaliste dezvoltate. **Prețul mondial** constituie azi pilonul principal, instrumentul de ultimă instanță al contenciosului dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, iar cerința pentru prețuri remuneratorii constituie singurul conținut real al N.O.E.I.⁶).

Rezultă din cele de mai sus că **prețurile internaționale** sînt acel **cosubstanțial determinant** al structurii R.E.I. pe care îl căutăm. Rămîne de văzut în ce măsură sînt ele un determinant causal al specificității spațiului național.

Revenind la demonstrația lui Arghiri Emmanuel, reținem faptul că economistul francez ajunge la concluzia că „schimbul inegal“ creat prin mijlocirea R.E.I. se datorește remunerării diferite de la țară la țară a factorului forță de muncă, singurul factor de producție care poate fi considerat ca avînd o imobilitate aproape perfectă pe piața internațională (spre deosebire de factorul capital, de exemplu).

Economia politică în general și teoria R.E.I. în particular s-au aflat, pînă în prezent, sub imperiul ipotezei existenței unei piețe a factorilor **tot atît de fluidă** precum cea a bunurilor (finale). Tocmai această ipoteză este cea care permite să considerăm că prețurile produselor sînt cele care determină veniturile producătorilor, și nu invers. Or, cel puțin pentru cel mai important dintre factori — forța de muncă — niciodată și nicăieri nu a existat o „piață“ propriu-zisă. Salariul a fost întotdeauna și pretindeni un **preț administrat**, instituțional și prin natura sa exogen, adică „politic“. Se poate spune că, cu excepția capita-

lului — a cărui remunerare este reziduală și, în consecință, endogenă — toți ceilalți factori sau elemente de cost sînt fie 100% exogeni — cum ar fi impozitele indirecte —, fie în mare măsură exogeni, precum renta.

Aceasta înseamnă că **variabilele naționale** ale distribuției veniturilor devin tot atît de **autonome** și de rigide, precum condițiile tehnice ale producției și, de aceea, nu prețurile mărfurilor produse și exportate sînt acelea care determină veniturile producătorilor ci, dimpotrivă, nivelul veniturilor producătorilor determină nivelul prețurilor. Aceasta face ca țările în care forța de muncă este plătită relativ mai bine (deci salariile sînt mai mari), prețurile mărfurilor produse și exportate să fie mai ridicate decît în țările cu salarii mai scăzute.

Înseamnă că prețurile internaționale nu se formează anterior și independent de parametrii dezvoltării economico-sociale ai țării producătoare, ci depind de acești parametri.

Deci, putem concluziona că prețurile internaționale sînt un **determinat causal al specificității spațiului național**. Și pentru că, așa cum am văzut deja, ele reprezintă în același timp și cosubstanțialul determinant al structurii R.E.I., sîntem îndreptățiți să concluzionăm că impactul R.E.I. asupra stării actuale precare a economiei mondiale ca sistem reprezintă numai o proiecție în spațiul extranațional a unor cauzalități ce le **predetermină structural** din interiorul spațiilor naționale.

Pornind de la demonstrarea faptului că prețurile internaționale sînt un determinant causal al specificității spațiului național, am ajuns la concluzia că impactul relațiilor economice internaționale (R.E.I.) asupra stării actuale precare a economiei mondiale reprezintă o proiecție în spațiul extra-național a unor cauzalități ce le predetermină structural din interiorul spațiilor naționale.

Ne punem acum problema semnificației acestei concluzii:

5 Semnificația este aceea că încercările de a corecta disfuncționalitățile actualei ordini economice internaționale prin restructurarea R.E.I. sînt **ineficace** atîta timp cît nu se realizează prin schimbarea condițiilor din interiorul spațiilor naționale.

Structura existentă a R.E.I. **nu reprezintă cauza** actualelor dezechilibre și inegalități din economia mondială **decît ca efect** al condițiilor din interiorul economiilor naționale aflate în interacțiune, iar corectarea disfuncționalităților trebuie să se facă pornind de la **cauza la efect, și nu invers**. Restructurarea spațiilor naționale (ceea ce literatura de specialitate identifică prin conceptul de „efort propriu“) reprezintă cauza, iar restructurarea R.E.I. efectul. Restructurarea în sine a R.E.I. **nu poate reprezenta un instrument** al corijării actualelor perturbații mondiale. Iar dacă ținem neapărat să punem problema restructurării R.E.I., atunci trebuie să fim conștienți de faptul că aceasta nu poate însemna altceva decît efectul restructurărilor din spațiile naționale.

Este, deci, o primordialitate de tip **causal** a „efortului propriu“ și, prin aceasta, ea afirmă un alt conținut al raportului restructurare spațiu național — restructurare R.E.I. Căci, în accepțiunea dată în general de teoria N.O.E.I., „efortul propriu“ este privit în **complementaritate** cu restructurarea R.E.I., din moment ce finalitatea „efortului propriu“ ca demers prioritar este condiționată de restructurarea R.E.I.⁷).

Această distincție între semnificația primordialității de complementaritate și cea a primordialității cauzale o consider **esențială**. În primul caz, pornindu-se de la o distincție ireductibilă implicită dintre specificitatea spațiului național și natura structurii R.E.I. (acestea fiind interpretate ca fenomene guvernate de legități proprii și deci de naturi diferite), se preconizează corijarea actualelor disfuncționalități ale economiei mondiale printr-un demers dublu (mai întii, deci primordial, este „efortul propriu“, iar apoi valorificarea, și nu irosirea lui, prin ființarea R.E.I., de unde necesitatea restructurării în paralel a R.E.I.). Este clar că în această accepțiune „de complementaritate“ dată de teoria N.O.E.I. primordialității „efortului propriu“, între **conținutul** restructurărilor din spațiile naționale și cel al restructurării R.E.I. există acea distincție suficientă pentru a nu îi putea deduce pe unul din altul (din elemente de o anumită natură se constituie „efortul propriu“ și din elemente de o altă natură restructurarea R.E.I.). În schimb, în accepțiunea dată de primordialitatea cauzală, întrucît natura structurii R.E.I. este interpretată ca fiind proiecția în spațiul extra-național a unor cauzalități ce țin de specificitatea spațiului național (ele avînd deci o natură unică), se preconizează corijarea actualelor disfuncționalități ale economiei mondiale printr-un demers unic („efortul propriu“, prin substanța sa, implică în mod causal restructurarea R.E.I.). Și este tot atît de clar că, în această accepțiune „de cauzalitate“ dată primordialității „efortului propriu“, între **conținutul** restructurărilor din spațiile naționale și cel al restructurării R.E.I. nu există nici o distincție privind natura lor.

Costea MUNTEANU
I.E.M.

⁴) Arghiri Emmanuel, „Le prix remunerateur epilogue à l'échange inegal“, în „Revue Tiers monde“, numărul din ian.-marie 1980.

⁵) Aurel Ghibuțiu, „Necesitatea și posibilitatea instaurării unor raporturi juste între prețurile marilor categorii de produse, materii prime, energie, produse agroalimentare, produse manufacturate în contextul noii ordini economice internaționale“ în „Aspecte economice și instituționale ale stabilirii unor raporturi juste pe plan internațional între prețurile marilor categorii de produse: materii prime, energie, produse agroalimentare, produse manufacturate“, I.E.M., București 1981, p. 104.

⁶) Arghiri Emmanuel, op. cit.
⁷) Vezi Costin Murgescu în „Era socialistă“ din 5.04.1981, p. 21: „Oricît de important ar fi efortul propriu al țărilor în curs de dezvoltare, practica a demonstrat că o bună parte a rezultatelor obținute sînt, finalmente, pierdute de aceste țări datorită actualilor mecanisme ale relațiilor economice internaționale (...) ceea ce implică conjugarea (subl. ns.) efortului propriu al acestora (al țărilor în curs de dezvoltare n.n.) cu așezarea pe baze noi a relațiilor economice internaționale.“

ESENȚA PROPRIETĂȚII SOCIALISTE

REPREZENTÂND relații social-economice istoricește superioare de apropiere, însușire colectivă a mijloacelor de producție și a rezultatelor producției desfășurate cu ele de către oameni liberi de exploatare, asuprire și discriminări, cetățeni ai unei anumite țări și, în aceste condiții, de repartizare după cantitatea, calitatea și rezultatele muncii fiecăruia, a bunurilor de consum și folosință personală, proprietatea socialistă constituie elementul central și primordial al întregului sistem economic socialist. Ea este o relație social-economică, este o relație între oameni.

În funcție de sfera la care se realizează socializarea, ea poate fi, și istoricește este, după caz, proprietate socialistă a întregului popor sau proprietate socialistă de grup. Ambele forme de proprietate socialistă au condiționări obiective, atât ca esență și natură comună, cât și ca modalitate de existență distinctă; ele reprezintă o unitate de esență în aria de cuprindere și modul concret de desfășurare și exercitare.

1 Analizând forma socială a însușirii mijloacelor de producție după victoria revoluției proletare Marx, Engels și Lenin au subliniat nu odată caracterul colectiv al acesteia. Încă în „Manifestul Partidului Comunist” Marx și Engels vorbeau despre transformarea proprietății capitaliste în „proprietate colectivă, aparținând tuturor membrilor societății”, iar Lenin în „Statul și revoluția” sublinia „trecerea mijloacelor de producție în proprietatea comună a întregii societăți”. Așa cum scria Engels în „Anti-Dühring”, statul revoluționar înfăptuiește exproprierea expropriatorilor „ca adevăratul reprezentant al societății întregi” și „în numele societății”.

Rezultă că în gândirea fondatorilor comunismului științific, subiectul proprietății sociale asupra mijloacelor de producție și rezultatelor acesteia la scara întregii societăți îl constituie toți membrii societății, întregul popor. Pe bună dreptate, deci, Plenara largită din 1—2 iunie 1982 a C.C. al P.C.R., arătând că „statul nu este decât un instrument în mina clasei muncitoare, a oamenilor muncii, al întregului popor, în înfăptuirea organizată a dezvoltării economico-sociale”, a insistat să se renunțe la denumirea de proprietate socialistă de stat, nu statul ci poporul constituind subiectul proprietății. Fiind un instrument și reprezentant al poporului, statul socialist trebuie să vegheze ca drepturile de proprietate ale acestuia și exercitarea lor să fie cât mai deplin asigurate și respectate, obiectul proprietății să fie cât mai bine și mai eficace gestionat, gospodărit, dezvoltat și apărut. Totodată, după cum, în general, poporul trebuie să fie acela care controlează statul, iar nu invers, tot așa organele de stat și lucrătorii lor trebuie să se aplece în permanență sub controlul poporului, al maselor, să răspundă în fața lor de aplicarea și respectarea legilor, de apărarea proprietății socialiste, de asigurarea tuturor condițiilor necesare pentru exercitarea eficace de către popor a acesteia.

2 Esența proprietății socialiste se dezvăluie cel mai profund în atribuțiile ei în ultimă instanță, acestea sînt:

a) **aproprierea colectivă ca dispoziție privind mijloacele de producție și rezultatele producției obținute cu ele.** Sub acest aspect, proprietatea întregului popor face din toți membrii societății oameni egali, înlăturînd inegalitatea economică ce caracterizează pe oameni în condițiile capitalismului. Menținerea și apărarea acestei egalități presupun proprietatea întregului popor ca o proprietate unică și indivizibilă;

b) **aproprierea ca folosire planificată a obiectului proprietății, lucru realizat de fiecare cetățean, înainte de toate, prin încadrarea sa în diviziunea socială și cooperarea muncii, prin participarea nemijlocită la activitatea unei unități economice sau sociale, desfășurată pe baza unei părți din proprietatea întregului popor încredințată ei spre gospodărire și dezvoltare sau pe baza proprietății de grup.** Avem aici unitatea complexă dintre proprietar și producător. În virtutea acestei laturi, proprietatea colectivă asupra mijloacelor de producție implică dreptul la muncă pentru toți membrii societății și, implicit, eliminarea șomajului ca fenomen economico-social. În măsura, însă, în care baza tehnică-materială este neomogenă ca nivel, în care gradul de pregătire a membrilor societății diferă și el esențial, folosirea obiectului proprietății colective de către membrii societății în procesul muncii este inegală. De aici o contradicție internă a proprietății sociale asupra mijloacelor de producție, aceea dintre egalitatea membrilor societății pe baza apropierei ca dispoziție colectivă privind mijloacele de producție și inegalitatea din punctul de vedere al apropierei ca folosire concretă a lor, de fiecare colectiv sau de individ în procesul muncii. Soluționarea contradicției nu poate fi asigurată decât prin dezvoltarea și perfecționarea în ansamblu a bazei tehnico-materiale tinzînd către stadiul automatizării, lichidarea diferențelor esențiale dintre

munca agricolă și cea industrială, dintre sat și oraș, dintre munca fizică și cea intelectuală ș.a.m.d., cu alte cuvinte, prin înaintarea spre comunism;

c) **participarea efectivă directă, nemijlocită, iar atunci cînd acest lucru nu-i practic posibil, prin reprezentanți, la gestionarea economică responsabilă a obiectului proprietății colective.** Această caracteristică reprezintă o latură fundamentală a relației de proprietate. Totdeauna în cursul istoriei, indiferent de forma proprietății, proprietarul a fost acela căruia i-a revenit dreptul de a-și gestiona (direct sau prin reprezentant împuternicit expres) obiectul proprietății. Fără dreptul de a gospodări și gestiona obiectul proprietății, aceasta ar fi goliță de o componentă fundamentală. În mod firesc, deci, proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție și a rezultatelor producției conține în ea nu numai dreptul, ci și obligația ca proprietarii socialiști uniți să gestioneze obiectul proprietății. Acest drept și această îndatorire se exercită atât prin participarea directă, nemijlocită a membrilor societății la conducerea unităților în care lucrează (și să nu uităm că în ideea de conducere intră și drepturile de inițiativă, organizare, decizie și control), cât și prin participarea directă la dezbaterile problemelor economice generale sau indirectă, prin reprezentanți aleși, la dezbaterile și adoptarea deciziilor la nivelurile la care nu este posibilă participarea nemijlocită a fiecăruia. Cu alte cuvinte, în exercitarea acestei laturi esențiale a proprietății — ca, dealtfel și în celelalte, examinate deja, — își află sorgintea și rațiunea autoconducerea muncitorească, a oamenilor muncii, și autogestiunea economică. În fond, tocmai prin exercitarea efectivă a autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice a unităților, ca și prin participarea efectivă la soluționarea marilor probleme ale economiei naționale sau locale și participarea prin reprezentanți aleși la adoptarea respectivelor decizii, își pot înfăptui practic oamenii muncii o componentă fundamentală a calității lor de proprietari socialiști uniți asupra mijloacelor de producție. Participarea responsabilă la gestionarea eficientă a obiectului proprietății socialiste implică, deci, incontestabil exercitarea efectivă de către cei ce muncesc a dreptului lor la inițiativă, dezbateri și decizie economică, drept inerent calității de proprietar și de cea mai mare însemnată pentru realizarea personalității umane, alături de nivelul individual, cât și la nivel colectiv. Prin aceasta apare, cu deosebită claritate și forță, deosebirea radicală dintre socialism și capitalism. În același timp, este limpede că orice nerealizare pe acest tărîm esențial a proprietății socialiste nu poate decât să genereze fenomene de alienare, de înstrăinare, cu consecințe nu numai economice, dar și sociale;

d) **beneficierea de către oamenii muncii, proprietari socialiști uniți, de roadele gestionării și gospodăririi obiectului proprietății lor.** Este vorba de faptul că proprietatea trebuie folosită în interesul proprietarilor, în cazul de față al celor socialiști. Prin însăși natura ei, deci, proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție constituie baza economică a ridicării bunăstării celor ce muncesc și condiția realizării proprietății personale pe temeiul muncii proprii. Acesta reprezintă un alt aspect fundamental al superiorității socialismului față de capitalism, acesta din urmă bazîndu-se pe exploatarea celor lipsiți de mijloace de producție.

Atribuțiile proprietății socialiste constituie un sistem din care nu poate fi scoasă nici o componentă fără a-i afecta esențial calitatea. Ca subiect al proprietății, poporul este acela care trebuie să exercite toate atribuțiile acesteia. Proprietatea socialistă a întregului popor constituie, în același timp, temelia economică a independenței și suveranității națiunii socialiste ca și cea a conducerii planificate a economiei naționale.

3 Relațiile socialiste de proprietate constituie raporturi economice reale pe care cadrul juridic, la un moment dat, le poate reflecta mai bine sau mai puțin bine, ceea ce, după caz, conduce la favorizarea sau la îngreunarea realizării rolului lor stimulator în viața economică și socială. În același timp, chiar și cea mai calificată consacrare juridică nu este suficientă pentru desfășurarea în bune condiții a esenței proprietății socialiste; mai trebuie încă asigurată și respectată efectiv practicarea atribuțiilor ce-i incumbă. Exercițarea proprietății socialiste presupune, deci, un cadru juridic, organizatoric, economic, social și politic capabil să determine realizarea deplină a tuturor atribuțiilor acesteia, la scara fiecăreia din cele două forme de existență ale sale. Avînd un caracter concret istoric, acest cadru trebuie să fie, prin însuși natura lui, dinamic, mișcarea sa urmînd a fi determinată de necesitatea creșterii continue a eficienței economice și sociale cu care se exercită atribuțiile proprietății socialiste. În aceasta se și exprimă, înainte de toate, exigențele perfecționării conștiente a relațiilor socialiste de proprietate.

4 Istoriceste, obiectul proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție constituie rezultatul: a) naționalizării principalelor mijloace de producție (în cazul proprietății întregului popor) sau al cooperativizării mijloacelor de producție (în cazul proprietății de grup); b) acumulării unei importante părți a venitului național creat de popor (în cazul proprietății întregului popor) sau a venitului net creat în cooperative (în cazul proprietății de grup); c) contribuțiile personale ale oamenilor muncii, ca părți sociale la fondul de dezvoltare a unităților. Sporirea obiectului proprietății socialiste depinde, deci, de modul în care el este gospodărit și gestionat, de eficiența cu care membrii societății își desfășoară munca. Iar sporirea și apărarea lui constituie condiția sine qua non a dezvoltării economiei naționale și societății în ansamblu, a dezvoltării unităților economice și sociale, a creșterii veniturilor și proprietății personale ale celor ce muncesc. Așa cum s-a subliniat la ședința din octombrie a.c. a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., „dezvoltarea proprietății socialiste, a autoconducerii muncitorești, ridicarea pe o treaptă superioară a calității oamenilor muncii de proprietari ai mijloacelor de producție, de producători și beneficiari ai întregii avuții naționale, impun ca aceștia să-și asume nemijlocit, într-un grad mai mare, răspunderea bunicii gospodării a părții din avuția națională ce le-a fost incredințată, să participe activ la administrarea cât mai eficientă a patrimoniului unității, la conducerea și dezvoltarea întregii activități economice“.

5 Exercițierea de către mase a calității de proprietar colectiv asupra mijloacelor de producție evoluează odată cu progresul societății și, în primul rând, al oamenilor. Legea de mișcare a acestui fenomen este aceea că, pe măsura dobândirii experienței, oamenii muncii tind să participe cât mai direct și mai efectiv la conducerea reală a vieții economice, la dezbaterile problemelor, la adoptarea practică a deciziilor și realizarea controlului asupra transpunerii lor în realitate, considerând acest lucru drept una din laturile de bază ale realizării personalității fiecăruia. Consecința firească a luării în considerare a acestei legi nu poate fi decât perfecționarea sistematică a cadrului participării maselor la conducere în sensul adâncirii democratismului economic socialist și asigurarea deplinei lui funcționări în practică. În caz contrar se dezvoltă o contradicție între calitatea de proprietari asociați a oamenilor muncii, pe de o parte, și cadrul juridic nesatisfăcător de exercitare a acestei calități sau nerespectarea lui în practică, pe de altă parte. Acumulările pe linia acestor contradicții conduc la scăderea eficienței economice și sociale a activității și stănesc dezvoltarea forțelor de producție. În schimb, învingerea acestor contradicții determină în esență perfecționarea proprietății socialiste ca relație economico-socială,

asigură în continuare rolului ei de principal motor al dezvoltării forțelor de producție.

Realizarea eficace a dreptului de proprietate socialistă asupra mijloacelor de producție ca bază a autoconducerii celor ce muncesc și autogestunii economice în condițiile unei economii moderne, dinamice, de o complexitate crescândă, nu este deloc un lucru simplu. Ea cere tot mai mult o pregătire specială și cultivarea talentelor economice, tehnice și organizatorice în rândurile celor ce muncesc. În fond, este vorba aici nu doar de asigurarea unei foarte bune pregătiri profesionale a fiecărui om al muncii în domeniul de specialitate pe care și l-a ales — deși acest lucru este presupus —, ci și de asigurarea cu cea mai mare temeinicie a unei pregătiri corespunzătoare a tuturor membrilor societății din punctul de vedere al participării efective și eficiente a lor la gestionarea și conducerea practică a treburilor economice. Punctul de încercare îl constituie aici exercitarea promptă și eficace a autoconducerii și autogestunii economice a unităților, prin aceasta hotărându-se soarta producției — în sensul larg al cuvintului — și realizarea calității de coproprietar socialist. Or, conducerea economică modernă într-o lume atât de complexă, dinamică și plină de contradicții, cum este cea contemporană nu se poate efectua în mod eficace fără o pregătire economică corespunzătoare a tuturor celor ce iau parte la opera de autoconducere și autogestione. În fond, este vorba de necesitatea stringentă a ridicării nivelului de pregătire economică a întregii națiuni. Aceasta presupune suficiente cunoștințe din domeniul științelor economice, începând cu economia politică și știința conducerii, dar și suficiente cunoștințe juridice, statistice, contabile, ca și de psihologie socială, relații interumane etc.

Este evident că, sub acest aspect, dacă ne referim la tineret, trebuie revăzută și îmbunătățită radical predarea disciplinelor economice în școala medie și licee, asigurându-li-se și cadre de predare cu specialitate economică. Aceasta constituie, de fapt, o reală problemă de ordin național. În același timp, se subînțelege necesitatea adâncirii gradului de democratizare a sistemului informațional pentru ca participanții la adoptarea deciziilor și la controlul asupra aplicării lor să fie în deplină cunoștință de cauză. Nu-i mai puțin adevărat că, în aceste condiții, trebuie să crească, la toate nivelurile și rolul economiștilor de profesie, rol acum, în foarte numeroase locuri, neglijat sau chiar ignorat.

Din toate cele arătate rezultă că de exercitarea complexă, efectivă și eficace, atât din punct de vedere economic, cât și social, a tuturor atributelor proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție depinde, în cel mai înalt grad, însăși realizarea practică a valențelor de bază ale esenței socialismului.

prof. univ. dr. doc. N. N. CONSTANTINESCU

Exigențe ale respectării contractelor economice

(Urmare din pag. 11)

derea recuperării proprii în totalul materialelor consumate va reprezenta aproximativ 11%, la care, adăugând și aprovizionările din exterior, se realizează un nivel total de 23%.

Cum este și firesc, pentru industria siderurgică preocuparea principală pentru recuperare și refolosire o constituie deșeurile metalice, ca materie primă pentru producția de oțel.

Creșterea continuă a consumului de deșeuri metalice — peste 10% în acest an față de nivelul realizat în 1980 — reclamă o preocupare sporită din partea tuturor factorilor implicați în procesul de recuperare, condiționare și livrare a deșeurilor metalice. În mod obiectiv apreciem eforturile pe care le depune Centrula de recuperare și valorificare a resurselor materiale refolosibile pentru organizarea corespunzătoare a acțiunii de recuperare și asigurarea ritmică a livrărilor atât cantitativ cât și calitativ. Pornind de la diversitatea domeniilor de recuperare și complexitatea factorilor de influență, consider că actualul sistem de relații contractuale este încă susceptibil de noi îmbunătățiri. Potrivit sarcinilor stabilite prin plan, unitățile recuperatoare încheie contracte cu întreprinderile județene pentru cantită-

țile globale de deșeuri metalice pe care urmează să le recupereze și primesc de la acestea destinațiile de livrare — fie direct la întreprinderile siderurgice, fie în depozitele acestora. Pe de altă parte, beneficiarii, respectiv combinatul, încheie contractul cu centrala, care exercită un rol activ în coordonarea circulației resurselor recuperate. Această dublă interpunere a C.R.V.R.M.R. are o serie de implicații negative — sub aspectul delimitării structurilor sortimentale, a nivelului calitativ, al respectării ritmului de livrare, și uneori chiar de ordin financiar.

După opinia noastră, este timpul ca în spiritul legii contractelor, care are în vedere relația directă furnizor-beneficiar și pentru materialele recuperate, inclusiv deșeurile metalice, să se treacă la perfectarea directă de contracte cu fiecare furnizor în parte. Acest cadru nou de relații ar prezenta o serie de avantaje pentru toate părțile: specializarea fluxurilor de circulație, a deșeurilor metalice, cunoașterea anticipată și temeinică a structurilor calitativ-sortimentale, organizarea activităților de pregătire-șarjare, simplificarea mecanismului de decontare și altele.

Cointeresarea întreprinderilor în procesul de recuperare a materialelor refolosibile are și o serie de aspecte le-

gate de laturile de productivitate a muncii și eficiență economică, care reclamă o mai aprofundată analiză economică. Am în vedere atât elaborarea unui sistem unitar de norme minime de calitate, cât și așezarea corespunzătoare a prețurilor acolo unde acestea nu conduc la acoperirea costurilor generate de procesul de colectare, manipulare, depozitare etc. În acest ultim caz, de exemplu, este vorba de prețul practicat la recuperarea uleiurilor uzate, la deșeurile metalice din oțeluri aliate, în special cu nichel și molibden și la unele sortimente de produse refractare.

Activitatea Combinatului siderurgic Hunedoara în domeniul perfecționării disciplinei contractuale — atât în sectorul aprovizionării tehnico-materiale, ca și în cel al desfacerii producției proprii — oferă un domeniu larg de analiză, menit să conducă la o mai bună și eficientă gospodărire și utilizare a resurselor materiale, și, pe această bază, la satisfacerea tot mai completă și la timp a solicitărilor utilizatorilor de metal din toate ramurile economiei naționale. Soluționarea problemelor enunțate atât prin sprijinul organelor competente, cât și prin acțiunea directă a celor ce lucrează în activitatea de aprovizionare-desfacere din combinat și unitățile sale va permite o însemnată sporire a eficienței întregii activități.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

NUMEROȘI economiști acordă termenilor „avuție națională” și „bogăție națională” un înțeles apropiat. Totuși, termenul de avuție națională este cel mai utilizat, lui acordându-i-se un sens mai larg, dar și un sens mai restrâns, după cum sînt luate în considerare toate categoriile de bunuri sau numai cele care pot fi evaluate. Astfel, S. Kuznetz¹⁾ cuprindea în sensul cel mai larg al noțiunii de avuție națională, ansamblul bunurilor materiale (bunuri imobile, utilaje necesare producției etc.) și nemateriale (brevete, valoarea tehnicii, a mîinii de lucru etc.) precum și al bunurilor nereproductibile (solul, bogățiile subsolului etc.). În sensul mai restrîns al noțiunii de avuție națională S. Kuznetz cuprindea numai bunurile materiale care pot fi reproduse și fac obiectul drepturilor de transmisiune²⁾ (vînzări, donații, succesiuni). El definea, în acest sens restrictiv, avuția națională ca fiind „stocul surselor pentru care cetățenii sînt dispuși să sacrifice ceva”. O definiție oarecum asemănătoare întîlnim la Corrado Gini³⁾; „ceea ce putem cere evaluării avuției este evaluarea contribuției adusă de bunuri fericirii noastre”.

Economistul sovietic A. I. Gozulov preciza că în noțiunea de avuție națională se cuprind atît bunurile materiale în care este acumulată munca din mai mulți ani cît și resursele materiale.

Contribuții la definirea și analiza categoriei de avuție națională (II)

Acestea din urmă sînt cuprinse numai cantitativ și nu valoric. Ele nefiind considerate un produs al muncii sociale, nu li se atribuia o valoare bănească⁴⁾. Același economist mai sublinia că bogățiile naturale „constituie una din condițiile permanente și necesare pentru dezvoltarea societății”, ceea ce relevă

aprecierea importanței bogățiilor naturale. În cadrul acestora, statistica sovietică prevede înregistrarea următoarelor categorii: fondul funciar cuprinzînd întreaga suprafață, inclusiv aceea acoperită de ape — evidența este în ha, pe regiuni și pe categorii de terenuri; fondul silvic înregistrat în suprafață totală, cu specificarea pe esențe a suprafețelor împădurite; bogățiile subsolului, urmărite ca rezerve explorate de minereuri utile, combustibili etc.

Pornind de la materialele prezentate la a V-a Conferință a Asociației Internaționale pentru Cercetarea venitului și avuției, din 1957⁵⁾, de la discuțiile pîrtate, economistul sovietic L. Nesterov a întocmit o situație asupra estimărilor făcute privind avuția națională din diferite țări din Europa, America, Asia etc. În acest cadru, se considera că estimarea unei avuții ar trebui să cuprindă cel puțin următoarele elemente: bunuri materiale reproductibile (fonduri fixe, mijloace circulante și bunuri consumabile durabile), soldul net al bunurilor străine și soldul bunurilor corporale. Din analizele întreprinse, a reieșit că aceste cerințe au fost îndeplinite abia în 18 țări din cele 53 analizate. Autorul mai constata că „terenurile” au fost cuprinse în evaluările din 33 de țări, iar „alte resurse naturale” numai în 9 țări. Din

FIȘE

N. N. CONSTANTINESCU
C. MANOLESCU
N. DOBROTĂ
D. CIUCUR
G. MARIN
M. AVRAM
I. AVRAM
M. COȘEA

CONSECINTELE ECONOMICE ȘI SOCIALE ALE CURSEI INARMĂRIILOR

● Cursa înarmărilor reprezintă nu numai un pericol iminent pentru existența omului ca specie, dar în egală măsură o gravă și continuă amenințare în ce privește posibilitățile de progres economic și social ale comunității mondiale. Principială și consecventă, poziția României, a președintelui său în problemele

dezarmării a legat în mod inestructibil efectele propriu-zis militare de cele economice și sociale ce emană din fenomenul grav al înarmării, soluțiile de depășire a crizei fiind, la rîndul lor, proiectate în același spațiu de referință. Unui astfel de îndemn, acela de a releva legăturile adînci ce iau naștere între cheltuielile pentru înarmare și criza economică mondială îi este subordonat și volumul tipărit recent la EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ (autori: N.N. Constantinescu, C. Manolescu, N. Dobrotă, D. Ciucur, G. Marin, M. Avram, I. Avram, M. Coșea) sub titlul „Consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor”. Autorii, cadre didactice universitare, abordează o serie de fenomene cum sînt: cheltuielile militare, consecințele cursei înarmărilor asupra resurselor naturale și umane; consecințele militarizării asupra științei și tehnicii contemporane; efectele inflaționiste ale cursei înarmărilor, efectele asupra creș-

terii economice și a nivelului de trai; implicațiile cursei înarmărilor asupra stabilității economice mondiale; unele aspecte noi ale relației dezarmare-dezvoltare.

Investițiile „soft-ware”, precumpănitoare ?

● În studiul „Nutzung des Effektivitätspotentials des wissenschaftlich-technischen Fortschritts bei der intensiv erweiterten Reproduktion” (Valorificarea posibilităților de creștere a eficienței prin promovarea progresului tehnico-științific) publicat în numărul din 9/1982 al revistei „WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT”, Wolfgang Marschall analizează elementele noi pe care le prezintă asimilarea în producție a rezultatelor actualei revoluții tehnico-științifice, precum și implicațiile previzibile asupra procesului reproducției sociale. Se conturează în prezent o diversificare puternică a sferei tehnologice, afirmă autorul, alături de tehnologii tradiționale, afirmîndu-se puternic tehnologii

noi care pătrund în toate sectoarele vieții sociale, îndeosebi biotehnologiile și informatica. Această evoluție vădește două aspecte mai importante. Pe de o parte, activitatea de stimulare și aplicare în producție se desfășoară în chipuri diferite, în funcție de cerințele specifice acestor tehnologii, fapt care impune o nuanțare a cadrului organizatoric și a pirghiilor de acțiune. Pe de altă parte, afirmă W.M. se cere promovată și o nouă optică asupra indicatorului „fonduri fixe productive” dat fiind că în cazul a numeroase tehnologii, dar în mod deosebit în cazul informaticii, investițiile în partea intelectuală (soft-ware) devin precumpănitoare comparativ cu utilajele propriu-zise.

„Cheltuielile generale”

● În condițiile recesiunii economice problema reducerii costurilor prezintă o importanță

studiul lui L. Nesterov rezultă că el opina pentru cuprinderea în sfera avuției naționale a bunurilor materiale reproductibile (fonduri fixe, bunuri de inventar, bunuri de folosință îndelungată din proprietatea particulară), bunurilor nereproductibile (pământ, bogății ale subsolului), soldului net al drepturilor încorporale și soldului net al bunurilor străine.

Este, deci, neîndoiește că bogățiile subsolului, constituind o importantă componentă a avuției naționale, trebuie luate în calculul estimărilor avuției unei țări. Dealtfel, mai ales după cel de-al doilea război mondial au crescut preocupările pentru evaluarea acestor bogății, cu precădere a rezervelor și producțiilor de combustibili, minereuri utile și metale. În această perioadă, după cum menționa R. Héline, „Unele state, ca de exemplu Statele Unite ale Americii, îngrijorate de folosirea intensivă a resurselor naturale proprii în scopuri neproductive, au încercat să evalueze ritmul în care se epuizează aceste bogății, dar nu au existat nici statistici suficiente și nici cadrul teoretic și contabil necesar”. Tocmai în această perspectivă, într-o interesantă lucrare, Samuel Robert Eyré⁶⁾ analiza rezervele și producțiile de petrol, gaze naturale, cărbuni, lignit, în principalele țări producătoare, precum și posibilitățile de exploatare. Eyré mai

analiza situația potențialului hidroenergetic, exploatarea energiei nucleare, a energiei solare, eoliene și a unor noi combustibili, el opinând că și aceste elemente trebuie luate în calculul avuției naționale. Economistul făcea aprecieri, pe baza datelor statistice și a studiilor de specialitate, asupra rezervelor și consumului de fosfați, minereuri de fier, cupru, plumb, mercur, zinc și alte 10 metale din 65 de țări, luând în considerare rezervele cunoscute, punerea în valoare a unor minereuri sărace neexploatate până în prezent, ca și exploatarea în viitor a resurselor de minerale din apa mărilor și oceanelor. Ținând seama de aceste rezerve precum și de extracția prezentă și posibilă în viitor, autorul a calculat indicele rezervei statice și indicele rezervei exponențiale având în vedere, pentru ultimul, cerințele mereu crescânde de metale mai ales în țările subdezvoltate. Pe baza unor asemenea considerații S.R. Eyré conchidea că, în viitor, nu se va ajunge la o epuizare completă a rezervelor mondiale de metale, fiind posibilă atât descoperirea de noi zăcăminte, cât și folosirea unor tehnologii noi de exploatare. De asemenea el recomanda utilizarea unor tehnologii mai economice de prelucrare, toate acestea punând în lumină repere ale unei legături de tradiție între preocupările de estimare a avuției naționale și de

utilizare judicioasă a resurselor.

Un alt economist, Malcolm Caldwell⁷⁾, subliniază rolul zăcămintelor de combustibili în cunoașterea diferenței reale dintre dezvoltare și subdezvoltare economică a țărilor. Autorul prezintă date asupra resurselor mondiale de cărbune și petrol în câteva țări mari producătoare și pe continente. În legătură cu distribuția rezervelor de cărbune, autorul remarcă faptul că ele sînt în cantități enorme, dar inegal distribuite în lume, și, uneori necorespunzător localizate pentru o exploatare economică. Caldwell apreciază că rezervele prevăzute și probabile de huilă și lignit s-ar putea epuiza în 1 600 ani, ceea ce ar însemna un timp de 10 ori mai mare decît cel pentru epuizarea rezervelor de gaze naturale și petrol socotite la un loc.

dr. Lucian TURDEANU

¹⁾ S. Kuznetz, L'évaluation de la fortune nationale. Paris, 1938.

²⁾ În realitate, acestui sens îi corespunde noțiunea de avuție privată, cuprinzîndu-se numai bunurile aflate în proprietatea particularilor, fără bunurile statului și a altor colectivități publice.

³⁾ Corrado Gini, L'Ammontare e la composizione della ricchezza delle nazioni, Ed. Il Torino 1962.

⁴⁾ A.I. Gozulov, Statistica economică, Moscova 1952. Tradusă în limba română în 1954, se află în manuscris la Biblioteca Min. Finanțelor.

⁵⁾ Publicate în Income and Wealth, Series VIII, London 1959.

⁶⁾ S.R. Eyré, The Real Wealth of Nations, London, 1973

⁷⁾ Malcolm Caldwell The Wealth of Some Nations, London 1977.

deosebită. Dar – constată Daniel Boeri într-un interviu acordat publicației „MANAGEMENT FRANCE” (numărul din iulie 1982) sub titlul „Réduire tous les frais généraux” – cele mai importante succese, atât în plan practic cit și conceptual, au fost realizate în ce privește reducerea consumurilor materiale. Există însă o altă categorie importantă de cheltuieli, pe care D.B. o desemnează prin termenul de „cheltuieli generale” și care cuprinde: cheltuielile administrative, financiare, de asigurare, cheltuielile pentru informare etc. De regulă, asemenea cheltuieli scapă atenției conducătorilor de întreprinderi, susține D.B.; în fapt, este vorba de o abordare nesistematică a domeniului, abordare care conduce, în cele mai multe cazuri, la inițierea unor măsuri nediferențiate de reducere a „cheltuielilor generale”. Se pare că o cale importantă de a aplica reduceri eficiente și, totodată, raționale în acest sens este aceea de a a-

corda deplină responsabilitate de acțiune cadrelor din întreprinderi care avizează asupra acestor fonduri, deopotrivă cu lărgirea competenței profesionale a acestora în sferile analizei economice și gestiunii.

Sistem informațional

● Pentru a răspunde cit mai bine cerințelor de informare ale studenților și cadrelor didactice, începînd cu anul 1980 în cadrul Academiei de Studii Economice a fost inițiată o acțiune vizînd reorganizarea și optimizarea, pe baze moderne, a procesului de transfer al informațiilor științifice între sursele de documentare și beneficiari, acțiune al cărui rezultat l-a reprezentat sistemul informațional științific din A.S.E. Sistemul a fost conceput ca o rețea de buletine informative, de sinteze și diverse alte lucrări de referință, rețea ce cuprinde următoarele tipuri de materiale:

1. Buletinul lunar de informare bibliografică economico-socia-

lă. Asigură informarea generală și curentă a tuturor beneficiarilor cu privire la cele mai noi apariții în domeniile de profil ale Academiei, prezentînd extrase din cataloagele Bibliotecii Centrale A.S.E. și din principalele fonduri bibliotecare românești și străine din București. Se asigură astfel o acoperire cit mai largă a surselor de informare în domeniul științelor economice și social-politice. 2. Buletin – bilunar – de recenzii la cărți economice din literatura străină. Înmanunchează o serie de recenzii la cărțile străine ne-traduse, de larg interes, existente în principalele biblioteci românești și străine din București. 3. Buletin de sinteze privind direcții de cercetare și realizări semnificative în științele economice și sociale. Cuprinde sinteze de documentare sau de referință în care se subliniază evoluția teoriei și practicii economice contemporane pe plan intern și internațional, prin selecția, evaluarea și concentrarea

FIȘE

informațiilor pe anumite teme cu indicarea surselor de documentare selectate. Buletinul conține, de asemenea, și informații referitoare la recente manifestări științifice internaționale de prestigiu, precum și prezentarea principalelor contribuții ale economiștilor de renume mondial la dezvoltarea disciplinelor economice. 4. Caiet de documentare selectivă. Cuprinde o utilă documentare selectivă asupra unor surse primare, oferind culegeri de texte originale, traduse din literatura economică străină și axate pe tratarea sau rezolvarea unor probleme de mare actualitate. 5. Buletin selectiv de informare asupra activității științifice din A.S.E. Apare semestrial. Prezintă contribuțiile cele mai semnificative ale cercetării științifice efectuată de studenții, doctoranzii și membrii cadrelor și laboratoarelor din Academie.

SUBSTITUIREA IMPORTURILOR ȘI PROMOVAREA EXPORTURILOR — STRATEGII COMPLEMENTARE

DEZVOLTAREA economico-socială a fiecărei țări depinde în mod nemijlocit de punerea pleneră în valoare a capacității creatoare a poporului respectiv, a propriilor resurse materiale, financiare și umane. Efortul propriu reprezintă, cu alte cuvinte, latura principală, factorul primordial în procesul de dezvoltare. În același timp însă, în condițiile actuale ale economiei mondiale, realitatea demonstrează — pe căi și sub forme multiple — faptul că nu mai este posibil să se disocieze procesul de dezvoltare economică de participarea cât mai eficientă la diviziunea internațională a muncii, după cum nici participarea la diviziunea internațională a muncii nu mai poate fi privită independent de gradul de dezvoltare economică atins. Acestea sînt două laturi care se interconstruiesc reciproc, bineînțeles în măsuri diferite, în funcție de condițiile specifice din fiecare țară.

Legătura condițională dintre schimburile externe și dezvoltarea economică este pusă în lumină de experiența mării majorități a țărilor lumii, indiferent de mărime, grad de dezvoltare generală sau regim social-politic. În prezent, importanța acestei legături — mai ales cu referire la desfășurarea proceselor de industrializare — este evidențiată cu pregnanță în special în cazul țărilor în curs de dezvoltare. Căci, dacă este adevărat că rolul primordial în lichidarea subdezvoltării, în asigurarea unor ritmuri corespunzătoare de dezvoltare economică, îl au eforturile proprii depuse de aceste țări, tot atât de adevărat este și faptul că dezvoltarea acestora are loc în contextul relațiilor economice dintre state; acest lucru nu conduce la o contradicție între eforturile proprii și colaborarea internațională, ci din contră, la o completare și potențare a primelor tocmai pe calea colaborării cu celelalte țări ale lumii.

Această realitate stă și la baza politicii economice a partidului și statului nostru. Astfel, recent, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arată: „Desigur, vom face totul pentru a rezolva, cu forțe proprii, multe probleme de energie, de materii prime, în agricultură, de materiale și diferite piese și subansamble, de aparatură — și avem capacitatea să realizăm acest lucru; în același timp însă, va trebui să continuăm dezvoltarea relațiilor noastre internaționale”¹⁾.

Evident, strategiile de utilizare a schimburilor externe în procesul de dezvoltare economică diferă de la o țară la alta, în funcție de interesele și posibilitățile concrete ale fiecăreia. În ciuda nuanțelor și diferențelor specifice, din analiza experienței internaționale rezultă că strategiile respective pot fi grupate în două tipuri principale: strategii bazate pe substituirea importurilor; strategii bazate pe dezvoltarea exporturilor.

Substituirea importurilor. Importurile joacă un rol important în procesul de industrializare a unei țări. De regulă însă, capacitatea de import a unei țări — mai ales în curs de dezvoltare — este limitată de diverși factori, între care se numără în principal nivelul limitat al resurselor valutare; în acest context, iau naștere și se multiplică preocupările în direcția înlocuirii anumitor importuri cu produse similare fabricate pe plan local.

Substituirea importurilor — prin inițierea și dezvoltarea înăuntrul granițelor naționale a anumitor producții — s-a dovedit a fi, pe parcursul timpului, un proces firesc, antrenat tocmai de orientarea spre diversificarea și dezvoltarea industriei naționale. Din cercetarea experienței existente, este ușor sesizabil faptul că principala rațiune care stă la baza adoptării unei strategii de substituire a importurilor rezidă în preocuparea de a atenua dezechilibrul extern înregistrat de către țările în curs de dezvoltare, prin reducerea — în termeni relativi — a deficitelor în balanțele comerciale externe, în contextul menținerii la un nivel satisfăcător a ritmului de dezvoltare în general, de industrializare în special.

La motivele derivate din fluctuația și insuficiența resurselor valutare necesare în vederea efectuării importurilor cerute de procesul de dezvoltare economică se adaugă și alte preocupări, deseori dificil de cuantificat direct și imediat, cum sînt: valo-

rificarea la nivel național, în concordanță cu interesele proprii, a resurselor naturale; diversificarea structurilor economiilor naționale; mai buna utilizare a resurselor de forță de muncă și îmbunătățirea structurii ocupaționale a acesteia; reducerea gradului de dependență politico-economică față de alte țări (deseori foste metropole) etc.

Fără a se respinge de plano unele posibile efecte adverse ale strategiei de substituire a importurilor, trebuie avut în vedere faptul că, în mod necesar, orice proces de industrializare generează — cel puțin într-o anumită măsură — preocupări pe această linie; căci, altfel industrializarea nu ar avea sens, nu ar putea lua naștere o industrie națională modernă, viabilă, în concordanță cu obiectivele urmărite în ceea ce privește dobîndirea, menținerea și consolidarea de către țările în curs de dezvoltare a unei reale independențe economice. Dealtfel și în etapele ulterioare ale procesului de industrializare substituirea importurilor este utilă, bineînțeles însă cu luarea în considerare și comensurarea condițiilor specifice, respectiv a posibilităților reale, precum și a efectelor directe și indirecte, imediate și de perspectivă, asupra ansamblului economiei naționale.

Dezvoltarea exporturilor. Nu este o constatare nouă aceea că exporturile au o contribuție notabilă la realizarea creșterii economice, la desfășurarea procesului de industrializare în special, de dezvoltare economică în general; exemplul oferit de Anglia și de alte țări vest-europene încă în secolul trecut și în prima parte a celui actual este edificator. Importanța strategică a dezvoltării exporturilor iese însă cu pregnanță în evidență din analiza experienței ultimelor decenii, mai ales în legătură cu țările în curs de dezvoltare. Într-adevăr, preocupările în vederea dezvoltării exporturilor, rezultatele ce pot fi obținute pe acest plan joacă un rol însemnat în ansamblul proceselor de dezvoltare economică a acestor țări, de unde și adoptarea unor strategii specifice în acest sens.

Efectele potențiale pozitive ale majorării desfacerilor în străinătate se concentrează cu prioritate pe planul dezvoltării industriilor naționale. Astfel, creșterea exporturilor antrenează sporirea resurselor valutare acut necesare în scopul procurării din import a mașinilor, instalațiilor, echipamentelor și serviciilor necesare industrializării. De asemenea, dezvoltarea producției pentru export poate avea efecte pozitive pe planul lărgirii piețelor naționale ale țărilor în curs de dezvoltare prin posibilitățile suplimentare care iau naștere în ceea ce privește accesul la tehnici și tehnologii moderne, realizarea unor „economii de scară” și a unei mai accentuate specializări în producție. Pe aceeași linie, dezvoltarea exporturilor poate contribui în mod substanțial la îmbunătățirea — în condiții de flexibilitate — a structurii producției industriale naționale, precum și la creșterea productivității muncii. Aceasta datorită contactului nemijlocit crescînd cu piața externă, cu exigențele acesteia, ceea ce generează o mai mare specializare în plan internațional — deci oportunități sporite de adîncire a participării la diviziunea internațională a muncii —, precum și efecte pozitive indirecte — ca urmare a necesității de aliniere la gradul sporit de competitivitate de pe piața mondială — în ceea ce privește costul și calitatea produselor.

În același timp, trebuie menționat că dezvoltarea producției pentru export poate antrena efecte pozitive și în ceea ce privește creșterea gradului de dezvoltare în anumite regiuni geografice rămase în urmă, valorificarea într-o mai mare măsură la nivel național a resurselor materiale, mai buna utilizare a forței de muncă disonibilă și îmbunătățirea nivelului socio-profesional al acesteia din urmă etc.

Bineînțeles, în cadrul oricărei strategii vizînd dezvoltarea exporturilor trebuie avuți în vedere o serie de factori cu efecte

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la marea adunare populară consacrată deschiderii anului de învățămînt 1982—1983, în „Scînteia”, 17 septembrie 1982.

potențial stimulative sau restrictive pe planul desfacerilor în străinătate, precum: nivelul general de dezvoltare economică a țării exportatoare (cu implicații în ceea ce privește nivelul cantitativ și de competitivitate al ofertei externe); beneficiile obținabile pe planul încasărilor valutare; posibilitățile și efectele valorificării locale a resurselor naționale; obstacole de natură tarifară și netarifară care pot afecta vânzările pe numeroase piețe; gradul de monopolizare a pieței externe de către marile companii — inclusiv societăți transnaționale — din țările capitaliste dezvoltate; impactul posibil al insuficiențelor existente, în numeroase cazuri, în ceea ce privește modalitățile și rețetele de comercializare, accesul la informații de piață, experiența în materie de comercializare pe anumite piețe etc.

În același timp, considerăm că trebuie menționate și o serie de aspecte care dacă sînt neconcordante pot avea unele efecte negative asupra dezvoltării globale. În acest sens, se menționează, deseori, că poate cel mai important efect negativ rezidă în legarea prea puternică a economiilor naționale pe piața externă, ceea ce poate conduce la o vulnerabilitate ridicată față de condițiile adverse ce pot apărea pe piața respectivă. În același timp, orientarea prea accentuată spre export poate conduce, uneori, la dezechilibre în structura economiei naționale, prin structurarea necorespunzătoare a producției spre produse solicitate în exterior, iar nu pe plan intern; de aici și posibile distorsiuni în ceea ce privește raportul producție / cerere internă. De asemenea, avînd în vedere faptul că, deseori, dezvoltarea anumitor ramuri orientate prioritar spre export are loc pe baza unor intrări masive de capital străin, există pericolul unei anormale dependențe a anumitor sectoare-cheie ale economiei naționale de interesele proprii ale firmelor străine — mai ales ale societăților transnaționale. Or, astfel de contradicții pot genera efecte nefavorabile nu numai pe plan economic, ci și pe plan politic, afectînd, în cazuri extreme, independența economică și chiar politică a țărilor respective.

În ciuda neajunsurilor potențiale menționate, realitatea demonstrează că dezvoltarea exporturilor — inclusiv prin crearea unor sectoare sau capacități de producție orientate spre piața externă — poate juca un rol important în procesul general de dezvoltare economică. Pentru obținerea unor rezultate cît mai bune pe această linie, este absolut necesară luarea în considerare, de la caz la caz, atît a efectelor pozitive, cît și a celor potențial negative ale unei astfel de strategii și evaluarea corelată a acestora, în funcție de obiectivele urmărite. De o manieră generală însă, se poate aprecia că, mai ales în condițiile actuale, preocupările pentru creșterea și diversificarea exporturilor nu pot lipsi din nici o strategie coerentă de dezvoltare economică globală.

În cele de mai sus am încercat să prezentăm succint conținutul și rolul principalelor tipuri de strategii de utilizare a schimburilor externe în scopul dezvoltării economice.

Pe baza acestor considerente nu pot fi elaborate soluții unice, absolute, aplicabile la o diversitate de cazuri specifice. Aceasta tocmai ținînd cont de condițiile economice și sociale foarte diferite de la o țară la alta, de nivelurile variate atinse în dezvoltarea generală. Cert este că atît strategiile bazate pe substituirea importurilor, cît și cele care urmăresc cu prioritate dezvoltarea exporturilor pot avea efecte notabile pe linia dezvoltării economice generale.

Cu toate acestea, unele tendințe de a apela cu prioritate la unul sau altul din cele două tipuri de strategii pot fi desprinse din experiența internațională. Astfel, se pare că, dacă într-o primă fază a procesului de dezvoltare economică — mai precis a procesului de industrializare — substituirea unor importuri este de neocolit pentru însăși formarea unei structuri industriale proprii, ulterior tot mai numeroase sînt preocupările vizînd impulsivizarea exporturilor; de altfel pînă la un punct, substituirea importurilor reprezintă, practic, și o condiție necesară pentru dezvoltarea ulterioară a exporturilor.

În același timp, în favoarea creșterii prioritare a exporturilor pledează necesitatea procurării unor fonduri valutare sporite care să fie în măsură să acopere importurile de materii prime și materiale la prețuri permanente în creștere, importuri necesare nu numai pentru dezvoltarea economică, dar chiar pentru menținerea la nivelurile atinse a activității economice.

În legătură cu opiniile exprimate în literatura de specialitate referitor la legăturile care pot fi stabilite între cele două principale tipuri de strategii, acestea converg în special spre tendința de a le considera drept **etape succesive** ale preocupărilor pentru utilizarea schimburilor externe în sprijinul dezvoltării economice, substituirea importurilor aflîndu-se într-un raport de anterioritate față de dezvoltarea exporturilor. Astfel, se susține că, dacă în etapele inițiale ale dezvoltării substituirea importurilor constituie o necesitate absolută, ulterior dezvoltarea exporturilor trebuie să ocupe locul central în strategiile

le globale de dezvoltare. Această orientare are la bază elementul temporal, de cronologie și face o distincție nemijlocită între cele două modalități de abordare a schimburilor comerciale ca instrument de potențare a dezvoltării economice.

Orientările menționate prezintă o serie de limite, derivate din abordarea relativ mecanică a utilizării respectivelor tipuri de strategii, precum și din lipsa unei perspective pe termen lung. De aceea, înclinăm să ne alăturăm părerilor conform cărora substituirea importurilor și dezvoltarea exporturilor nu sînt neapărat strategii succesive, ci mai degrabă **strategii complementare**. În sprijinul ideii de complementaritate poate fi adus, între alte argumente, și faptul că pe plan științific, tehnic, economic etc. are loc o evoluție permanentă care, cel puțin parțial, se cere a fi preluată și pusă în practică în orice țară care urmărește realizarea unei dezvoltări multilaterale și echilibrate a economiei sale naționale. În context, deseori s'vădește mai avantajoasă substituirea importurilor în raport cu apelul permanent la importuri propriu-zise, însă cu luarea în considerare nu numai a cerințelor pieței interne, ci și a oportunităților de export oferite de piața externă. Aceasta atît pentru realizarea unor capacități productive de dimensiuni optime din punct de vedere economic, cît și pentru obținerea unor resurse valutare în măsură să compenseze în parte cheltuielile similare efectuate în scopul substituirii importurilor. Întotdeauna vor exista sectoare care pot beneficia — în sensul dezvoltării — de pe urma măsurilor de substituire a importurilor; importantă este însă, în acest cadru, analiza în detaliu a eficienței directe și indirecte, pe termen mediu și lung, a unor astfel de măsuri.

În mod similar, multiplicarea și diversificarea exporturilor constituie o componentă permanentă a strategiei de dezvoltare, atît datorită necesității valorificării unei părți din producția națională pe piața externă, cît și datorită imperativului procurării resurselor valutare necesare în procesul de dezvoltare economică.

În consecință, cele două tipuri de strategii coexistă și se completează reciproc, prin prisma efectelor pe care le antrenează ele constituind, practic, două laturi ale unei strategii unice de participare la diviziunea internațională în scopul dezvoltării economiilor naționale. Problema care se pune — și care într-adevăr este determinată, între altele, de gradul de dezvoltare deja atins, precum și de situația economiei mondiale — este cea a accentului diferit care poate fi pus fie pe substituirea importurilor, fie pe dezvoltarea exporturilor în cadrul preocupărilor de asigurare a unei cît mai susținute dezvoltări economice, paralel cu îmbunătățirea și adîncirea participării la circuitul economic mondial.

Valabilitatea acestei aserțiuni este pusă în evidență de însăși experiența României în ceea ce privește utilizarea schimburilor economice externe în scopul susținerii procesului de dezvoltare în general, de industrializare în special. Astfel, experiența demonstrează că, atît în trecut, cît și în prezent, fără o anumită atenție acordată substituirii importurilor, unele ramuri și sectoare de importanță cardinală pentru dezvoltarea accelerată a economiei naționale (siderurgie, industria autovehiculelor, anumite segmente ale industriei chimice, industria electronică etc.) nu ar putea exista și funcționa, ceea ce ar atrage o dependență ridicată față de exterior; în același timp, și o parte însemnată a nomenclatorului de export — mai ales în ceea ce privește produsele prelucrate furnizate de industria construcțiilor de mașini și de cea chimică — nu ar fi putut exista în lipsa unei atari orientări. Invers, în absența unor preocupări susținute pe linia creșterii și diversificării producției pentru export și a exporturilor propriu-zise, nu ar fi fost posibilă valorificarea în condiții cît mai bune a unei părți din producția națională, modernizarea și diversificarea structurii economiei naționale și nici obținerea unor venituri valutare necesare în procesul de dezvoltare economică.

Accentul pus de către partidul și statul nostru, în cadrul strategiei generale de dezvoltare economico-socială a României, pe laturile participării la diviziunea internațională a muncii se află în strînsă corelație cu condițiile specifice, cu resursele existente și cu obiectivele concrete urmărite pe acest plan. În acest sens, dezvoltarea economică continuă implică și va continua să implice și în viitor perfecționarea rezultatelor atinse în producție, modernizarea și diversificarea ramurilor și sectoarelor economice, inclusiv prin apelul la unele importuri. Totodată, în condițiile nivelului de dezvoltare atins, al rezultatelor obținute pe planul producției materiale, un loc central în procesul de dezvoltare economică este jucat de preocupările vizînd creșterea cantitativă și calitativă a exporturilor, în special de produse cu un grad superior de prelucrare.

dr. Adrian CONSTANTINESCU
Institutul de economie mondială

MICROHIDROCENTRALELE - o posibilă alternativă energetică în zonele rurale

ÎN ACTUALA CRIZĂ economică mondială, majoritatea țărilor în curs de dezvoltare sînt nevoite să-și reorienteze o serie de priorități, să-și regîndească programele și proiectele de dezvoltare concepute anterior. Ramura energiei electrice se numără printre primele sectoare supuse acestor transformări. Reinnoirea unor vechi tradiții de gospodărire a apelor prin microamenajări în zonele rurale, precum și adaptarea experienței acumulate în diferite țări ale lumii fac parte din preocupările pentru găsirea de noi soluții energetice.

Aducerea electricității în zonele rurale a constituit un imperativ major în aproape toate teoriile creșterii economice iar strategiile adoptate de multe țări în curs de dezvoltare acordă un statut prioritar necesității electrificării rurale.

Investițiile mari necesitate de construirea electrocentralelor contrastează, însă, puternic cu disponibilitățile financiare extrem de limitate ale țărilor din lumea a treia. De asemenea, lipsa de capacitate tehnologică obligă țările în curs de dezvoltare să recurgă în importuri costisitoare de tehnologie din țările dezvoltate. Sînt cîteva din motivele pentru care producția de energie electrică în țările lumii a treia continuă să rămînă cu mult în urma necesităților. Dacă pe plan mondial capacitatea instalată pentru producerea energiei electrice ce revine în medie la 1 000 locuitori era de 433 kW (în 1978), disproporția dintre țările în curs de dezvoltare (pe ansamblu, numai 56 kW/1 000 locuitori, dar cifra include și capacități de 3—5 kW/1 000 locuitori în Volta Superioară sau Nepal, de exemplu) și țările industrializate (1 625) este grăitoare.

În prezent, numai aproximativ 12 la sută din populația lumii a treia locuiește în zone electrificate. Odată cu sporirea puternică a costului energiei electrice produsă prin conversia țițeiului, a cărbunelui sau a combustibililor nucleari, speranța electrificării zonelor rurale din țările în curs de dezvoltare a început să se spulbere. Cheltuielile mari de construcție și întreținere a sistemelor energetice bazate pe rețele electrice ale marilor electrocentrale fac improbabilă îmbunătățirea radicală a acestei situații în viitorul previzibil. Se estimează că în anul 2000 numai 25 la sută din populația țărilor în curs de dezvoltare va trăi în zone electrificate prin actualul sistem al rețelilor electrice alimentate de mari electrocentrale.

Rezultatele nesatisfăcătoare și posibilitățile limitate de dezvoltare au determinat multe țări în curs de dezvoltare să-și reanalizeze și să-și modifice prioritățile acordate eforturilor de realizare a unor mari proiecte energetice costisitoare și, uneori, chiar să-și modifice întreaga con-

cepție de asigurare a energiei electrice pe plan național. Utilizarea electricității în zonele rurale pentru irigații, tăiatul lemnului, încălzit, gătit etc. prin alimentare cu curent electric din sistemul marilor centrale s-a bazat pe formula introducerii rapide a tehnologiei moderne creată de marea industrie pentru sporirea productivității muncii în agricultură. În practică, însă, în multe cazuri mecanizarea agriculturii nu s-a realizat la nivelul dorit iar sistemul rețelei electrocentralelor nu a putut fi extins sau dacă a fost extins — a funcționat ineficient în multe din zonele rurale. Pentru a justifica și amortiza costul construirii de rețele de distribuție în zonele rurale, guvernele țărilor în curs de dezvoltare sînt nevoite să vîndă mari cantități de electricitate, mult peste cererea de consum a satelor și peste puterea de cumpărare a populației rurale. Se ajunge la paradoxul că energia electrică cea mai scumpă trebuie distribuită zonelor cu consumul cel mai scăzut și populației cu veniturile cele mai mici dintr-o țară și de aici apariția unui impediment major în dezvoltarea zonelor rurale, respectiv creșterea artificială a cheltuielilor agricole de producție sau apariția unui sistem nerentabil de producție și comercializare.

În ultimul timp însă, o serie de preocupări de îmbunătățire a teoriei și practicii dezvoltării au adus în prim plan o serie de rezolvări neglijate pînă acum. Una dintre ele este întrevăzută în posibilitatea construirii în zonele rurale a unor microbaraje în locul extinderii costisitoarelor rețele electrice centralizate. Astfel de soluții reprezintă o reluare înnoitoare a tradițiilor de gospodărire a apelor, practicate înainte de perioada colonială în multe țări în curs de dezvoltare, la care se adaugă experiența acumulată în epoca contemporană în diferite colțuri ale lumii. Printre țările lumii, abordarea problemei gospodăririi resurselor de apă în R.P. Chineză, reprezintă o experiență unică prin proporțiile în care este aplicată. În vreme ce majoritatea țărilor în curs de dezvoltare și-au concentrat de la început atenția pe mari hidro sau termocentrale în sprijinul industriei grele și pentru a acoperi cererea urbană de electricitate în creștere rapidă, amînînd pentru o perioadă ulterioară introducerea energiei electrice la sate, China și-a orientat altfel prioritățile. Evitînd să facă mari împrumuturi în străinătate pentru a importa tehnologia necesară construirii unor mari baraje hidroenergetice, China s-a bazat pe forța de muncă și tehnologia indigenă pentru a construi zeci de mii de microhidroamenajări în zonele rurale. Renunțînd, la

mijlocul anilor 1960, la electrificarea rurală prin construirea de mari uzine electrice, China a reluat una din vechile sale tradiții privind utilizarea apelor și în perioada 1968—1981 au fost construite peste 110 mii microbaraje, îndeosebi în jumătatea de sud a țării, cu climă mai ploioasă. Aceste microhidrobaraje reprezintă o capacitate instalată de aproximativ 7 500 MW. Deși mărimea lor medie este de numai 72 MW, microinstalațiile energetice dau 40 la sută din capacitatea hidroelectrică instalată a Chinei. În peste un sfert din teritoriul țării, ele reprezintă principala sursă de electricitate a populației. Programul continuă în ritm la fel de susținut: pînă în 1990 se prevede construirea de microinstalații însumînd cîte 1 000 MW pe an, iar în perioada 1990—2000 — cîte 2 000 MW pe an.

În vreme ce marile orașe din țările în curs de dezvoltare se confruntă de regulă cu lipsă de energie electrică și apă caldă menajeră, experiența Chinei este considerată de specialiștii din țările în curs de dezvoltare o demonstrație a felului în care modelul dezvoltării unor zone rurale concentrate în jurul barajelor mici, poate contribui la rezolvarea problemelor țărilor lumii a treia, țări în care majoritatea covârșitoare a populației locuiește în zone rurale. Trebuie însă reținut faptul că eforturile de construire a microbarajelor completează și nu înlocuiesc eforturile pe care o țară trebuie să le depună pentru valorificarea completă a potențialului său hidroenergetic. Microhidrocentralele pot însă să constituie numai o parte din programele integrate de gospodărire a apelor și în general de dezvoltare economică a zonelor rurale. Ele se împletesc cu preocupările de asigurare a hranei pentru întreaga populație și a locurilor de muncă pentru forța de muncă rurală, cu preocupările prioritare ale guvernelor de a sprijini dezvoltarea economiei rurale prin măsuri de stocare a apei, de control asupra inundațiilor sau de amenajare a unor zone piscicole. În unele țări, au fost construite sisteme fără utilaje grele sau echipamente costisitoare. Multe din componentele microhidro-instalațiilor — turbine, conducte, angranaje — au fost construite în ateliere mici, de către meșteșugari locali, folosind materialele existente pe plan local. În China, experiența acumulată a condus la punerea la punct a unor modele simple de instalații standardizate și deosebit de ieftine. Barajele mici aprovizionează cu energie electrică ateliere și mici întreprinderi care transformă materiile prime disponibile pe plan local în produse utilizate în zonele apropiate. Microfabricile rurale din China prelucrează cereale, legume și fructe, produc săpun, articole de electricitate. Surplusul de electricitate creat odată cu înmulțirea microamenajărilor hidro-

electrice sau de altă natură, este utilizat pentru iluminat, telecomunicații, activități cultural-educative ș.a.m.d. Este, pe de altă parte, o modalitate de creare a unor locuri de muncă la sate și o contribuție la stăvilirea exodului către orașele supra-aglomerate. Microamenajările evită problemele ecologice și de ocrotire a sănătății pe care le implică marile baraje. Reimpădurirea zonelor respective concomitent cu eforturile de control asupra eroziunii solului permit evitarea colmatării microbarajelor, a apariției schistosomiazei datorită înmulțirii melcilor de apă, fenomene întâlnite frecvent în cazul marilor baraje. Mai mult, în China microbarajele și canalele de irigații sunt folosite și pentru extinderea acvaculturii de apă dulce, conducând la obținerea unei producții anuale de 4 milioane tone pește, adică aproape jumătate din producția mondială de pește de apă dulce. În această țară, peste 10 milioane ha sunt acoperite de ferme piscicole de acest gen.

R.P. Chineză nu este singura țară în curs de dezvoltare care acordă o importanță atât de mare amenajării de microhidrocentrale electrice. Astfel de amenajări sunt recomandate azi de guvernele mai multor țări în curs de dezvoltare, mai ales că prezintă avantajul că au un cost specific de cel mult 500 dolari/kW față de minimum 1000 dolari/kW în electrocentralele convenționale. Fără alocări inițiale de mari investiții la nivelul economiei naționale, construirea de microinstalații poate impulsiona dezvoltarea generală a economiei rurale din țările în curs de dezvoltare prin valorificarea celei mai abundente, dar cea mai puțin utilizată resursă locală — forța de muncă. O serie de proiecte terminate recent în alte țări în curs de dezvoltare asiatice sau africane confirmă rolul pe care îl pot avea microhidrocentralele în dezvoltarea zonelor rurale. Printre cele mai active se află și țări mult rămase în urmă ca Nepalul, țară cu o capacitate instalată de numai 5

kW / 1 000 locuitori și care recent a realizat un program pentru construirea a 60 mori de apă multifuncționale. Deși în concepția dezvoltării de ansamblu a unei țări hidroproiectele mici și, respectiv, cele mari nu sunt în concurență ci complementare unele altora, specialiștii consideră că eforturile integrate de dezvoltare prin microhidroamenajări ar trebui, de regulă, să precedă construirea marilor baraje. Microcentralele pot da naștere, prin interconectare, la veritabile verigi autonome, puțin costisitoare, în componerea sistemului electroenergetic național, în multe țări în curs de dezvoltare. Mulți specialiști în probleme de dezvoltare rurală argumentează astfel ideea mai largă potrivit căreia eforturile de asigurare a energiei electrice trebuie să aibă în vedere atât mari cât și mici hidrocentrale electrice.

Marin FRÂNCU
I.E.M.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

PROGNOZA EVOLUȚIEI FORȚEI DE MUNCĂ

PROBLEMELE EVOLUȚIEI NUMERICE a forței de muncă disponibile, ale reproducției sale — simple sau lărgite — preocupă tot mai intens nu numai pe demografi, ci și ansamblul factorilor de răspundere în domeniul social, politic

crescând între disponibilul forței de muncă și cerințele, în continuă modificare, ale dezvoltării economiilor naționale.

O asemenea prognoză, elaborată nu demult sub auspiciile U.N.C.T.A.D. și reflectată în tabelul alăturat, evidențiază o întărire — îndeosebi în perioada 1985-1995 — a discrepanțelor dintre țările dezvoltate din lume și cele în curs de dezvoltare, în ceea ce privește dinamica forței de muncă. Astfel, în anii menționați forța de muncă masculină va cunoaște cele mai lente creșteri în America de Nord și în Europa (în țările nordice de pe acest continent se va înregistra chiar un ușor recul), în timp ce în marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare efectivul forței de muncă masculine va spori în ultimele două decenii ale secolului într-un ritm mediu de 2,3-3,0%. Și mai

Rata de creștere — realizări și previziuni — a forței de muncă, pe regiuni, în perioada 1960-2000 (în %)

Regiunea	Bărbați						Femei					
	1960— 1965	1970— 1975	1980— 1985	1985— 1990	1990— 1995	1995— 2000	1960— 1965	1970— 1975	1980— 1985	1985— 1990	1990— 1995	1995— 2000
Țări capitaliste dezvoltate												
America de Nord	1,0	1,4	1,0	0,7	0,8	0,8	3,1	2,2	1,3	1,2	1,3	1,5
Europa occidentală												
— țările nordice	0,5	0,5	0,4	-0,0	-0,0	0,1	1,3	1,1	0,7	0,3	0,4	0,6
— țările sudice	0,4	1,1	1,0	-0,7	0,8	0,9	1,0	1,6	1,5	1,3	1,4	1,5
Japonia	1,9	1,3	0,5	0,6	0,6	0,3	2,1	1,7	1,0	1,1	1,1	0,6
Alte țări	1,7	1,9	1,5	1,7	1,9	2,0	6,1	2,3	1,9	2,5	2,9	2,6
Țări și teritorii în curs de dezvoltare												
Emisfera occidentală	2,0	2,4	2,5	2,5	2,5	2,6	3,5	3,5	3,8	3,7	3,8	3,8
Africa de Nord	1,5	2,5	3,0	2,8	2,8	2,8	3,1	3,7	4,0	3,8	4,0	4,1
Africa (zona aridă)	2,1	2,1	2,3	2,1	2,1	2,6	1,9	1,8	2,1	2,2	2,2	2,3
Alte țări din Africa	2,3	2,1	2,6	2,6	2,6	2,6	2,0	2,1	2,3	2,3	2,5	2,5
Oriental Mijlociu	2,3	2,5	2,8	3,0	3,1	3,2	3,8	4,0	4,3	4,4	4,6	4,5
Subcontinental indian	1,4	2,0	2,2	2,2	2,3	2,4	1,9	1,7	1,9	2,0	2,4	2,5
Țările asiatice exportatoare de produse finite												
Alte țări din Asia	1,7	2,4	2,5	2,5	2,5	2,3	2,4	2,1	2,1	2,1	2,3	2,2
Țări socialiste												
Din Europa	0,8	1,4	0,9	0,6	0,3	0,7	0,8	1,1	0,5	0,5	0,1	0,9
Din Asia	1,8	1,6	1,2	1,4	1,3	1,1	1,5	1,4	1,3	1,4	1,5	1,3

Sursa: U.N.C.T.A.D., Raport sur le commerce et le développement, 1981. TD/B/363

și economic din diferite țări. Existența unui excedent sau a unei penurii de forță de muncă autohtonă influențează și asupra conținutului politicilor social-economice pe plan național, asupra caracterului predominant intensiv sau extensiv al creșterii economice, determinând uneori și apreciable fluxuri migratorii ale forței de muncă.

Prevederea evoluției volumului și structurii (pe sexe, pe vârste, profesionale etc.), a forței de muncă permite adoptarea și aplicarea din timp — la nivel național și internațional — a unor măsuri menite să asigure o corelație (cantitativă și calitativă)

mare este discrepanța în privința evoluției forței de muncă feminine, domeniu în care în numeroase țări în curs de dezvoltare există încă importante rezerve nevalorificate, ceea ce de termină prognozarea — în unele regiuni și subperioade — a unor ritmuri medii anuale mergând până la 4,6%, în timp ce în regiunile dezvoltate din Europa sau în Japonia ele se vor încadra în intervalul 0,3-1,1%. Aceasta înseamnă, între altele, că — sub raportul factorului forță de muncă — dezvoltarea extensivă își menține potențialul până la sfârșitul secolului în aproape totalitatea țărilor în curs de dezvoltare.

N.P.

Sursele energetice neconvenționale

In concluzia unui studiu realizat de specialiștii grupului industrial Royal Dutch/Shell se arată că sursele convenționale de energie își vor menține în continuare un rol preponderent deoarece pentru a produce petrol din surse neconvenționale — cărbune, nisipuri asfal-

bilitate la nivel local unde cheltuielile pot fi restrinse datorită capacităților energetice mici și acolo unde nu există alte posibilități de obținere a energiei.

Gazele naturale, care acoperă o cincime din necesarul energetic al lumii nesocialiste vor deține un rol în conti-

jora de la 3 la circa 10 la sută ponderea în balanța energetică. Se așteaptă să crească și capacitățile hidroenergetice, deși pînă în prezent această sursă de energie a fost într-o anumită măsură neglijată.

Biomasa este considerată în raportul Shell ca oferind un enorm potențial: anual, producția de plante (care ar putea constitui surse de energie reprezintă echivalentul a de 10 ori consumul energetic anual mondial. Deși este greu de prevăzut o înlocuire rapidă a petrolului, biomasa poate reprezenta o sursă de energie importantă pe plan local sau în țările nevoite să-și reducă dependența energetică.

O perspectivă interesantă pare să aibă energia geotermală, în special în S.U.A., Mexic, Japonia, Filipine și America Centrală unde există resurse însemnate și sînt planificate investiții în capacități de producție, fără ca această sursă energetică să aibă curînd un impact major asupra balanței globale.

În ce privește energia solară, în caz că se vor pune la punct sistemele de valorificare și înmagazinare, va putea contribui cu echivalentul a 1—2 mil. barili petrol pe zi la acoperirea necesităților țărilor industrializate pînă în anul 2000. Probleme încă nerезolvate ridică și utilizarea energiei eoliene și a valurilor.

Programe de dezvoltare

Guatemala: diversificarea economiei

OPIECTIVUL major urmărit prin politica promovată în ultimul an, de statul guatemalez îl reprezintă diversificarea economiei, proiectele de investiții preconizate dînd imaginea domeniilor prioritare: extracția țiteiului, valorificarea potențialului energetic al țării, impulsivarea producției agricole, dezvoltarea infrastructurii transporturilor.

În sectorul petroler, explorările efectuate în anul 1980 și 1981 au dus la descoperirea a noi zăcăminte în departamentele Petéa și Alta Verapaz. Producția de țitei s-a ridicat în 1981 la 187 mii tone, iar pentru anul 1982 se prevede ca nivelul producției să atingă 600 mii tone. Investiții de peste 300 milioane dolari sînt prevăzute în industria petroleră în cursul următorilor trei ani.

În vederea reducerii dependentei față de importuri se preconizează construirea, pînă la sfîrșitul anului 1983, a primei rafinării a țării, în localitatea El Rancho, departamentul El Progres, volumul investițiilor ridicîndu-se la 30 milioane dolari. Rafinăria va prelucra țiteiul cu un conținut ridicat de sulf extras în Guatemala, cea mai mare parte a producției urînd să fie destinată consumului intern.

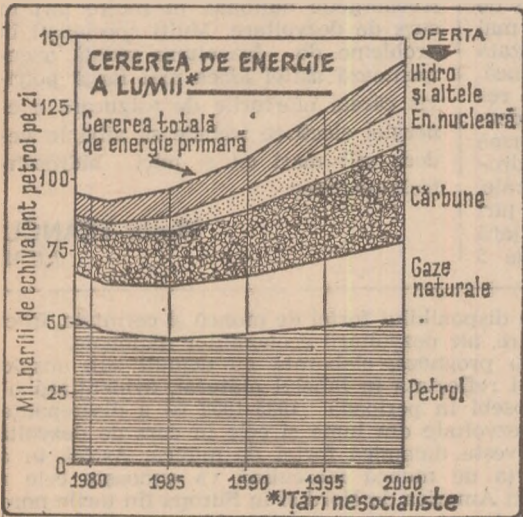
O atenție particulară se acordă în ultimul an valorificării potențialului hidroenergetic. În acest sens a fost elaborat un program pe termen lung cuprinzînd două faze de execuție. Prima fază, pentru care a fost prevăzut un volum de investiții de 660 milioane dolari, a demarat în anul 1977, prin începerea lucrărilor de construire a trei hidrocentrale: Chixoy (putere instalată de 300 MW, cu termen de intrare în funcțiune în 1983), Agnacapa (90 MW, intrarea în funcțiune prevăzută pentru sfîrșitul anului 1984) și Quezaltenango (55 MW, intrarea în funcțiune la începutul anului 1985). Cea de a doua fază, pentru care investițiile au fost evaluate la aproximativ un miliard dolari, prevede construirea altor două hidrocentrale: Chulac (140 MW) și Xalalá (100 MW), termenele de realizare a acestora fiind stabilite după anul 1985.

Agricultura continuă să reprezinte sectorul de bază al economiei guatemleze, investițiile fiind orientate către creșterea gradului de autoaprovizionare cu produse agroalimentare, paralel cu sporirea producției principalelor produse de export (cafea, trestie de zahăr, bumbac). În 1982, volumul investițiilor destinate sectorului agricol s-a ridicat la aproximativ 160 milioane dolari.

În vederea dezvoltării infrastructurii, în transporturi se intenționează construirea unui nou aeroport și a unui port comercial la Oceanul Pacific.

Între România și Guatemala se dezvoltă relații de prietenie și respect reciproc. Între exporturile din ultimul timp ale României în această țară figurează livrări de camioane, camionete, microbuze, rulmenți, îngrășăminte chimice și altele.

Rodica Maria RĂDULESCU

Sursa: The Energy Spectrum, Shell Briefing, 1982 (după Financial Times).

tice sau diferite plante — costurile de producție sînt încă de 20—50 ori mai mari decît costul de producție al țiteiului din Orientul Mijlociu. Obținerea electricității pe bază de energie solară, eoliană sau a valurilor revine în prezent la 100 dolari per baril echivalent. De aceea, raportul firmei Shell consideră că sursele alternative de energie vor avea, cel puțin pentru moment, aplica-

muă creștere, în funcție și de amploarea exploatarea care vor fi inițiate în zone noi.

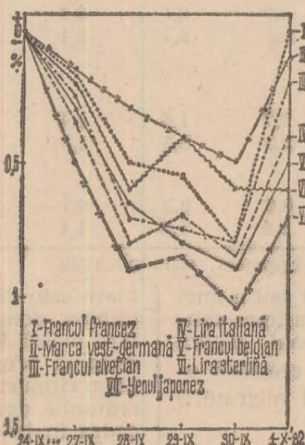
O perspectivă bună este întrevăzută pentru cărbune, care asigură în prezent 26 la sută din necesarul energetic. Consumul anual de circa 2,8 mrd. tone ar putea crește la 5 sau chiar 7 mrd. tone către sfîrșitul secolului — apreciază raportul Shell. Și energia nucleară are condiții pentru a-și ma-

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 27 septembrie — 1 octombrie, dolarul S.U.A. a înregistrat o tendință de depreciere generală față de restul valurilor occidentale.

Deprecierea cea mai accentuată față de dolar a înregistrat-o yenul japonez, care, cu o cotație de 262,75 yen/1 dolar la închiderea din 1 octombrie se situa cu 0,7% sub cotația corespunzătoare din 24 septembrie de 266,75 yen/1 dolar. Scăderea indicelui producției industriale cu 0,2%, în luna august a.c., dîmnuarea la 984 milioane dolari a surplusului balanței comerciale (exclusiv „invizibilele”) în aceeași lună (comparativ cu un surplus de 2,33 miliarde dolari în iulie a.c.), au fost factori care au influențat negativ poziția monedei nipone pe piețele de schimb; de menționat că Banca centrală a Japoniei a intervenit permanent pe piață, vînzînd dolari, în încercarea de a menține la cote cât mai joase procentul de depreciere a yenului (de altfel, rezervele valutare externe ale Japoniei au scăzut în septembrie a.c. cu 407 milioane dolari, situîndu-se în prezent la circa 24,01 miliarde dolari). Scăderea mai accentuată, comparativ cu a celorlalte țări vest-europene, a dobînzilor în Anglia, a determinat și o evoluție corespunzătoare a cursului lirei sterline pe piețele valutare, a cărei cotație în raport cu dolarul S.U.A. se situa la închiderea săptămîinii la 1,6950 dolar/1 liră, în depreciere cu 0,8% față de cursul de referință de 1,7050 dolari/1 liră. Francul belgian și lira italiană se situau la închiderea din 1.10.82 la un procent de depreciere de 0,3% în relația cu dolarul S.U.A., respectiv la 88,95 franci/1 dolar (48,71 franci/1 dolar cursul de referință) și 1.418 lire/1 dolar (1.412 lire/1 dolar pe 24 septembrie).

Marca vest-germană, care a trebuit să suporte și eve-

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 27 IX — 1 X 1982; bază: 24 IX 1982

nimentele politice determinate de schimbarea echipei guvernamentale, după ce a cotel la fixîngul din 28 septembrie la 2,5408 mărci/1 dolar — cel mai scăzut nivel în ultimele 13 luni în raport cu dolarul — s-a redresat spre sfîrșitul intervalului analizat pînă la 2,5225 mărci/1 dolar, curs care a reprezentat o depreciere de numai 0,1% față de cel de referință de 2,52 mărci/1 dolar.

Noile atacuri asupra francului francez au determinat și noi recorduri de depreciere în relația cu dolarul S.U.A. — respectiv fixîngul din 28 septembrie de 7,1840 franci/1 dolar, pentru ca ulterior zvonurile privind eventualele măsuri pe linia controlului mișcărilor de capital (în sensul încurajării intrării lor în Franța) să determine o revenire a cursului francului pînă la un nivel apropiat celui de referință, de cca 7,12 franci/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute, pe termen de 6 luni au înregistrat scăderi generale (se dau nivelele din 1 octombrie comparativ cu cele de la închiderea din 24 septembrie; 12 și 12,5025% la eurodolar, 10,5625 și 11% la euro lira sterlină, 8 și 8,125% la euro marca vest germană și 4,875 și 5,0825% la euro francul elvețian).

Prețul aurului a manifestat aceeași tendință descendentă din intervalele anterioare, și doilea fixîng de la Londra din ziua de 1 octombrie de 402 dolari/uncie fiind cu 2% dolari/uncie sub cel corespunzător din 24 septembrie a.c.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Implicațiile crizei

PRIMUL șoc petrolier a obligat industria occidentală la luarea unor măsuri drastice de adaptare, printre ele numărându-se: restructurarea industriei, introducerea de noi tehnologii, reducerea mai puternică a activității productive, în condițiile în care în țările din cadrul O.C.D.E. există un mare număr de șomeri, ajuns astăzi la aproape 30 milioane.

Deși se poate afirma că sporirea productivității muncii este motorul creșterii economice, ea nu poate constitui singură răspunsul la ieșirea din criză; o politică de modificare a structurilor economice și adoptarea unor noi

tehnologii reprezintă, de asemenea orientări fundamentale.

Țara care s-a adaptat cel mai bine la noile condiții impuse de criză a fost Japonia; aceasta a reușit — așa cum reiese și din graficul alăturat — creșteri atât la indicatorul productivitatea muncii, cât și la cel al ocupării forței de muncă (în ultima perioadă menționată). În mod semnificativ, relevă revista engleză „The Economist”, din 1979 încoace în Japonia productivitatea muncii a crescut cu 22%, în timp ce numărul locurilor de muncă a sporit cu 2,5%.

Majoritatea celorlalte țări capitaliste dezvoltate prezintă, însă, creșteri relativ modeste ale productivității, însoțite de reduceri considerabile ale ocupării forței de muncă.

a atins nivelul maxim în 1975 — tonajul a scăzut an de an pînă la o treime în 1979 (vezi tabelul); în ultimii doi ani se schițează o tendință de înviore a activității în domeniul construcțiilor navale, îndeosebi în Japonia, Core-

Nave lansate (în mil. t.r.b.)

	1975	1979	1980	1981
Total mondial*)	34 203	11 458	13 572	17 033
din care:				
— Japonia	17 740	4 249	7 308	9 140
— R.F.G.	2 545	374	461	663
— Suedia	2 470	461	326	603
— Spania	1 633	512	510	605
— Franța	1 315	728	328	246
— Anglia	1 294	608	242	342
— Norvegia	1 035	260	315	278
— S.U.A.	1 006	706	547	298
— Danemarca	983	189	225	306
— Olanda	944	183	125	175
— Coreea de Sud	435	441	626	1 207

*) Fără U.R.S.S. și R.P. Chineză.
Sursa: U.N., Monthly Bulletin of Statistics, June 1982

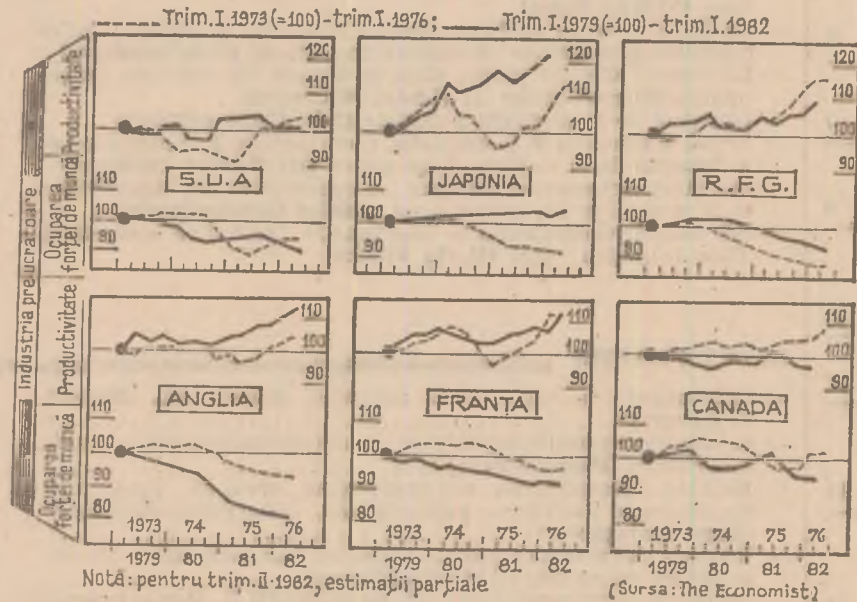
ea de Sud, R. F. Germania, Finlanda, Iugoslavia și alte țări. Situația rămîne însă în continuare precară, ținindu-se seama de faptul că în anul 1981, în țări ca Danemarca, Finlanda, R.F.G., Japonia, Coreea de Sud, Olanda, Suedia ș.a. tonajul navelor aflate pe șantiere era inferior sau depășea doar cu puțin pe cel al navelor lansate în același an.

Reducerea consumurilor materiale

CHELTUIELILE materiale constituie după cum se știe o componentă de bază a costului producției industriale; în cazul economiei poloneze reducerea cu 1% a acestor cheltuieli ar asigura un spor de 3% al producției nete. Un rol important joacă aici — scrie revista „Gospodarka materialowej” — complexul acțiunilor de influențare de la nivel central a evoluției costurilor materiale.

Pînă în prezent, relevă revista, principalele instrumente utilizate în acest sens, în practica conducerii economiei sînt: elaborarea și aplicarea de programe speciale de economisire a materiilor prime, materialelor și energiei; transformarea planificată a structurii producției în vederea reducerii necesarului de materii prime și materiale; orientarea corespunzătoare de la centru a tematicii cercetărilor științifice; stabilirea de norme și normative privind consumul de materiale, combustibili și energie; reglementările în domeniul standardizării și al calității produselor, care influențează asupra consumului de materiale fie în procesul fabricării lor, fie în cel al utilizării (exploatării) produselor respective; interzicerea folosirii unor materiale în fabricarea anumitor produse.

Revista apreciază, de asemenea că este necesar în același timp să fie depistate și revizuite acele măsuri și reglementări, care frînează deplina utilizare a tuturor posibilităților de reducere a consumurilor materiale, aplicarea eficientă a instrumentelor menționate anterior.

Bulgaria: orientări în dezvoltarea construcțiilor

ÎN actualul cincinal efortul constructorilor bulgari se concentrează asupra intensificării activității pe baza automatizării unor procese de producție și mecanizării globale a lucrărilor de construcții, urmărindu-se scurtarea termenelor de execuție, „ușurarea” clădirilor și echipamentelor cu care sînt dotate acestea și reducerea consumurilor de energie — toate în condițiile creșterii productivității muncii.

Ponderea lucrărilor executate prin metode industriale eficiente urmează să sporească de la 34% la începutul cincinalului, pînă la 80% din totalul acestora la sfîrșitul anului 1985; va fi asigurată astfel nu numai accelerarea proceselor de execuție, dar și facilitarea viitoarelor operații de restructurare sau de modernizare a construcțiilor. De menționat că, în perioada 1981-1985 aproximativ 70-75% din totalul locuințelor vor fi construite prin metoda ansamblării panourilor.

Concomitent, se va extinde automatizarea proceselor de producție în in-

dustria materialelor de construcții, ceea ce va permite sporirea și diversificarea volumului acestora în vederea satisfacerii cerințelor interne și de export. În acest domeniu se află în curs de desfășurare cercetări privind automatizarea proceselor tehnologice din industria cimentului, utilizarea în producția de materiale de construcții a deșeurilor rezultate în metalurgie, în industria chimică și în sectorul energetic, reducerea consumului de energie la uscarea și arderea articolelor de ceramică cu destinație industrială ș.a. Un rol nu mai puțin important joacă, perfecționarea ansamblului lucrărilor de concepție, mergînd de la unificarea diverselor elemente de construcție, trecînd prin aplicarea metodelor moderne de proiectare și terminînd cu îmbunătățirea structurii funcționale a birourilor de proiectare.

Evoluții în construcțiile navale

DATELE statistice privind tonajul navelor lansate în fiecare an pe plan mondial (corelate cu cifrele referitoare la tonajul global al navelor aflate în construcție) evidențiază că — după ce

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 40 din 8 octombrie 1982

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Utilizarea eficientă a fondurilor fixe (H. Pincas, Gh. Olteanu) 2
- Posibilități de dinamizare a acțiunii de recuperare a materialelor re folosibile (II) (Iugenia Bichi, Ioan Predoi, Marin Popescu, Oprea Vasiloiu) 4
- Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești 5
- Cum se îndeplinește planul la construcția de locuințe? (I. Ciubotaru) 6
- Soluții economice de modernizare a plantațiilor viticole (Bujor Mănescu, Gheorghe Frățilă) 7
- Măsuri de importanță deosebită pentru creșterea producției vegetale (Ion Popescu) 9
- Perfecționarea normării muncii — factor important al creșterii productivității (I) (Gheorghe Răboacă, Ioan Bratu) 10
- Exigențe ale respectării contractelor economice (Ionel Dobrin) 11
- Autogestiunea în întreprinderi: răspun- deri, acțiuni, rezultate. Autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale de bază (Nicolae Ralea) 13
- A 8-a ediție a Tîrgului Internațional București. Ofertă românească de ma- șini — diversitate, competitivitate (Ioan Georgescu) 15

CONDUCERE-ORGANIZARE

- O cerință obiectivă a noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii muncitorești. Perfecționarea organizării și conducerii secțiilor și atelierelor (Ionel Dumbravă) 18

TEORII • IDEI

- Conceptul de „efort propriu” în teoria relațiilor economice internaționale (I) (Costea Munteanu) 20
- Esența proprietății socialiste (N.N. Constantinescu) 22
- Școli • curente • economiști. Contribuții la definirea și analiza categoriei de avuție națională (II) (Lucian Turdeanu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Substituirea importurilor și promova- rea exporturilor — strategii complemen- tare (Adrian Constantinescu) 26
- Documentar. Microhidrocentralele — o posibilă alternativă energetică în zo- nele rurale (Marin Frâncu) 28
- Tendințe • conjuncturi 30
- Mondorama 31

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Relații fi- nanciar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- Efficient use of the fixed assets (H. Pincas, Gh. Olteanu) 2
- Self-financing of the territorial-administrative basic units (Nicolae Ralea) 13
- The 8th edition of the International Fair of Bucharest. The Romanian offer of machineries: diversity, competitiveness (Ioan Georgescu) 15
- The concept of self reliance in the theory of the international economic relations (I) (Costea Munteanu) 20
- The basis of the socialist property (N.N. Constantinescu) 22
- Schools • trends • economists. Contributions to the definition and analysis of the category of national wealth (II) (Lucian Turdeanu) 24
- Imports substitution and exports promotion: complementary strategies (Adrian Constantinescu) 26
- Microhydropower units: a possible energy alternative for rural areas (Marin Frâncu) 28

DANS LE NUMÉRO

- L'utilisation efficiente des fonds fixes (H. Pincas, Gh. Olteanu) 2
- L'autofinancement des unités administratives-territoriales de base (Nicolae Ralea) 13
- La 8e édition de la Foire internationale de Bucarest. L'offre roumaine de machines: diversité compétitivité (Ioan Georgescu) 15
- Le concept d'effort propre dans la théorie des relations écono- miques internationales (I) (Costea Munteanu) 20
- L'essence de la propriété socialiste (N.N. Constantinescu) 22
- Ecoles • courants • économistes. Contributions à la définition et à l'analyse de la richesse de la nation (II) (Lucian Turdeanu) 24
- Des stratégies complémentaires: la substitution des importations et la promotion des exportations (Adrian Constantinescu) 26
- Les microhydrocentrales — une possible alternative énergétique dans le milieu rural (Marin Frâncu) 28

ВЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Эффективное использование основных фондов (Х. Пинкас, Г. Олтану) 2
- Самофинансирование первичных административно-территориальных единиц (Николае Ралеа) 13
- Восьмая Бухарестская международная ярмарка. Румынское предложение машин — разнообразие, конкурентоспособность (Иоан Джорджеску) 15
- Концепт собственного усилия в теории международных эконо- мических отношений (I) (Костя Мунтяну) 20
- Сущность социалистической собственности (Н.Н. КонстантINESCU) 22
- Школы • течения • экономисты. Вклад в определение и анализ категории «народное богатство» (II) (Луциан Турдяну) 24
- Замена импорта и стимулирование экспорта — взаимодопол- няющиеся стратегии (Адриан КонстантINESCU) 26
- Микрогидроцентрали — возможная энергетическая альтерна- тива в сельских местностях (Марин Фрэнку) 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentului săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28-30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

AUTO - MOTO - VELO!

Noi magazine ale Intreprinderii de desfacere a materialelor sportive (I.D.M.S.), influențate prin reprofilară în Bd. Nicolae Bălcescu nr. 36 ; Calea Victoriei nr. 59 ; Șoseaua București - Ploiești bloc 13/II (cartierul Băneasa).

Cei interesați își pot procura din aceste unități ale I.D.M.S. :

● ARTICOLE DESTINATE TURISMULUI (biciclete, motorete, accesorii camping, articole pentru pescuit și alte produse specifice turismului) ;

● ACCESORII AUTO-MOTO-VELO (anvelope, camere, piese de schimb, cosmetice auto și alte accesorii).

Magazinele I.D.M.S. vă facilitează și înscrierile pentru cumpărarea autoturismelor.

Sunteți oricând binevenit în noile magazine AUTO-MOTO-VELO ale Intreprinderii de desfacere a materialelor sportive.

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Asigurarea mixtă de viață constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează, în cazul pierderii sau reducerii capacității sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerințe ale populației, asigurarea mixtă de viață se practică și în alte trei variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor A.D.A.S.

- Asigurarea familială mixtă de viață dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceștia putînd încasa suma asigurată, în funcție de evenimentul asigurat întimplat.

- Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

- Asigurarea mixtă de viață cu indemnizație pentru urmași garantează persoanelor înscrise în poliță primirea egalată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, se poate primi: jumătate din suma prevăzută în poliță, la decesul asiguratului; o indemnizație anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării.

Asigurările mixte de viață prezintă o serie de caracteristici comune, dintre care enumerăm:

- Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani.

- Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.

- Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliței de asigurare și de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate și în rate.

- La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, asigurații primesc sumele asigurate concomitent cu o indemnizație de 10%.

- Asigurările participă la tragerile de amortizare, acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere loșită la tragere 1 000 de lei.

- Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primește de la A.D.A.S. întreaga sumă asigurată înscrisă în poliță, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parțială. După încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliță și pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, sumele ulterioare acordîndu-se la A.D.A.S. independent de cele pentru invaliditate permanentă.

- În cazul în care în urma unui accident s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul nu mai plătește prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliței.

- Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliță referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării, precum și de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă la alta.

- Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

În acest scop se poate folosi forma de plată pe bază de „consimțămînt scris“, prin imputernicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs cit și pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități A.D.A.S.